

Askolan lukion opetussuunnitelma 2019

Nimi	Askolan lukion opetussuunnitelma 2019
Kunta	Askola
Koulu	Askolan lukio
Hyväksymispäivämäärä	2.2.2021

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö.	1
1.1. Opetussuunnitelman laatiminen.	1
1.2. Opetussuunnitelman sisältö.	2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta.	4
2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä.	4
2.2. Arvoperusta.	5
3. Opetuksen toteuttaminen.	7
3.1. Opintojen rakenne.	7
3.2. Oppimiskäsitys.	7
3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät.	8
3.4. Toimintakulttuuri.	12
3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.	16
3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys.	17
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.	21
4.1. Ohjaus.	21
4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki.	28
4.3. Opiskeluhoolto.	31
4.3.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet.	36
4.3.2. Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen.	38
4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä.	42
4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä.	45
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi.	49
5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa.	49
5.2. Opintojakson arviointi.	50
5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät.	50
5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot.	51
5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi.	51
5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa.	52
5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.	52
5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi.	54
5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi.	54
5.4. Lukion oppimäärän suoritus.	55
5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus.	57

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.	58
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat.	63
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.	65
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet.	65
6.2. Laaja-alainen osaaminen.	67
7. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.	72
8. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.	75
9. Lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma.	86
10. Järjestyssäännöt.	87
11. Oppiaineet.	90
11.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI).	90
11.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1).	91
Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3).	93
Grow up!, 11 op (Go1).	93
Itsenäinen Suomi: käännekohtat ja kirjallisuus, 4 op (ISKK).	94
Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1).	94
Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1).	94
Lukiolaisen äidinkielen perusteet, 2 op (ÄI1).	94
Kohti kirjoitustaidon yo-koetta, 2 op (ÄI10).	95
Kohti lukutaidon yo-koetta, 2 op (ÄI11).	96
Mediakurssi, 2 op (ÄI12).	97
Kirjallisuuden ja elokuvan teemakurssi, 2 op (ÄI13).	98
Tekstinhuolto, 2 op (ÄI14).	99
Kirjallisuus- tai elokuvadiplomi, 2 op (ÄI15).	99
Elokuva taiteenlajina, 2 op (ÄI16).	100
Kirjoitetaan kirjallisuudesta, 3 op (ÄI4 & ÄI6).	101
Uskonto ja vaikuttaminen, 4 op (ÄI5+UE2).	103
Vaikuttaminen opiskelijayhteisössä, 4 op (ÄI9OPKH).	103
11.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6).	103
Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21).	106
Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22).	107
Vuorovaikutus 1, 1 op (S23).	108
Kirjallisuus 1, 2 op (S24).	109
Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25).	109
Kirjoittaminen 1, 1 op (S26).	110
Vuorovaikutus 2, 1 op (S27).	111

Kirjallisuus 2, 2 op (S28).	112
Vuorovaikutus 3, 2 op (S29).	113
Kirjoittaminen 2, 2 op (S210).	114
Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211).	115
11.2. Biologia (BI).	116
11.2.1. Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1).	118
11.2.2. Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4).	120
11.2.3. Ihmisen biologia, 2 op (BI5).	121
11.2.4. Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6).	123
11.2.5. Ekologia ja ympäristö sekä ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2+3).	124
11.3. Elämänkatsomustieto (ET).	126
11.3.1. Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1).	129
11.3.2. Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2).	130
11.4. Filosofia (FI).	132
11.4.1. Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1).	134
11.4.2. Etiikka, 2 op (FI2).	135
11.4.3. Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3).	136
11.4.4. Totuus, 2 op (FI4).	137
11.5. Fysiikka (FY).	138
11.5.1. Tiedeleirikoulu, 2 op (CERN).	140
11.5.2. Energia ja lämpö, 2 op (FY3).	141
11.5.3. Voima ja liike, 2 op (FY4).	142
11.5.4. Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5).	143
11.5.5. Sähkö, 2 op (FY6).	144
11.5.6. Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7).	145
11.5.7. Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8).	146
11.5.8. Kohti fysiikan ylioppilaskoetta, 2 op (FY9).	148
11.5.9. Fysiikka ja kemia luonnontieteinä, 2 op (FYKE1).	148
11.5.10. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3).	148
11.6. Maantiede (GE).	148
11.6.1. Maailma muutoksessa, 2 op (GE1).	151
11.6.2. Sininen planeetta, 2 op (GE2).	153
11.6.3. Yhteinen maailma, 2 op (GE3).	154
11.6.4. Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4).	157
11.6.5. Maantieteen kertauskurssi, 1 op (GE5).	158
11.6.6. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3).	159

11.7. Historia (HI).	159
11.7.1. Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1).	162
11.7.2. Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2).	164
11.7.3. Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4).	165
11.7.4. Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5).	167
11.7.5. Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6).	168
11.7.6. Sotahistoria, 2 op (HI7).	170
11.7.7. Maailmantilanne nyt, 2 op (HI8).	171
11.7.8. Kohti historian ylioppilaskirjoituksia!, 1 op (HI9).	172
11.7.9. Itsenäinen Suomi: käännekohtat ja kirjallisuus, 4 op (ISKK).	173
11.8. Kemia (KE).	173
11.8.1. Fysiikka ja kemia luonnontieteinä, 2 op (FYKE1).	175
11.8.2. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3).	176
11.8.3. Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03).	176
11.8.4. Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04).	178
11.8.5. Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05).	180
11.8.6. Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06).	182
11.8.7. Valmistautuminen ylioppilaskokeisiin, 1 op (KE07).	184
11.9. Uskonto (KT).	185
11.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1).	187
ue1 Uskonto ilmiönä, 2 op (ue1).	187
ue2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (ue2).	188
Uskonto ja vaikuttaminen, 4 op (ÄI5+UE2).	190
11.10. Kuvataide (KU).	190
11.10.1. KU1, 2 op (KU1).	193
11.10.2. KU2, 2 op (KU2).	195
11.10.3. KU3, 2 op (KU3).	197
11.10.4. KU4, 2 op (KU4).	199
11.10.5. Piirustus- ja maalaus, 2 op (KU5).	201
11.10.6. Valokuvailmaisuu, 2 op (KU6).	202
11.10.7. Muotoa, 2 op (KU7).	203
11.10.8. Ympäristön taiteet, 2 op (KU8).	204
11.10.9. Mun kuvis, 2 op (KU9).	205
11.10.10. Sarjakuva ja elokuva, 2 op (KU11).	206
11.10.11. Nykytaide, 2 op (KU12).	206
11.10.12. Piirtämisen mahdollisuudet, 2 op (KU13).	208
11.10.13. Maalaaminen eri välineillä, 2 op (KU14).	209

11.10.14. Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KUDL2).	210
11.10.15. Tutustu taiteisiin, 4 op (MUKU1).	210
11.11. Lukiodiplomit (LD).	210
11.11.1. Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KUDL2).	211
11.11.2. Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4).	212
11.11.3. Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6).	212
11.12. Liikunta (LI).	213
11.12.1. Oppiva liikkuja, 2 op (LI1).	215
11.12.2. Aktiivinen elämä, 2 op (LI2).	216
11.12.3. Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3).	217
11.12.4. Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4).	219
11.12.5. Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5).	220
11.12.6. Erilaiset fyysisiä ominaisuuksia mittaavat testit, 2 op (LI6). . .	221
11.13. Matematiikka (MA).	221
11.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA).	224
Grow up!, 11 op (Go1).	224
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02).	224
Geometria, 2 op (MAA03).	226
Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04).	228
Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05).	231
Derivaatta, 3 op (MAA06).	233
Integraalilaskenta, 2 op (MAA07).	236
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08).	238
3D-geometria, 2 op (MAA10).	240
Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11).	243
Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12).	245
Kuninkaan tietä ei ole – valmistautuminen ylioppilaskokeisiin, 2 op (MAA13).	247
11.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB).	249
Grow up!, 11 op (Go1).	249
Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1).	249
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2).	249
Geometria, 2 op (MAB3).	250
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4).	251
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5).	252
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8).	253
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9).	254
Kohti lyhyen matematiikan ylioppilaskoetta, 2 op (MAB10).	255

Terveystieto ja tilastot, 4 op (MAB5TE2).	256
Talousmatematiikka, 2 op (MAB6-7).	256
11.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY).	257
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1).	257
11.14. Musiikki (MU).	260
11.14.1. Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1).	262
11.14.2. Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2).	264
11.14.3. Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3).	265
11.14.4. Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4).	266
11.14.5. Musiikkia yhtyeessä, 2 op (MU5).	267
11.14.6. Kuuntelen musiikkia, 2 op (MU6).	267
11.14.7. Musiikkia kuorossa, 2 op (MU7).	268
11.14.8. Soitan kitaraa, 2 op (MU8).	269
11.14.9. Musiikkioppilaitoksissa suoritettut opinnot, 4 op (MU9).	269
11.14.10. Tutustu taiteisiin, 4 op (MUKU1).	270
11.15. Opinto-ohjaus (OP).	270
11.15.1. Grow up!, 11 op (Go1).	271
11.15.2. Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1).	271
11.15.3. Minä opiskelijana, 2 op (OP1).	272
11.15.4. Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2).	273
11.15.5. Tutorkurssi, 2 op (OP3).	275
11.15.6. Korkeakoulussa suoritettu opintokokonaisuus, 2 op (OP4).	276
11.15.7. Lukio-TET, 2 op (OP5).	277
11.15.8. Tutustuminen korkeakouluun, 2 op (OP6).	278
11.16. Psykologia (PS).	280
11.16.1. Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1).	281
11.16.2. Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2).	283
11.16.3. Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3).	285
11.16.4. Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4).	287
11.16.5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5).	289
11.16.6. Sosiaalipsykologia, 2 op (PS6).	291
11.16.7. Kohti psykologian ylioppilaskirjoituksia, 2 op (PS7).	292
11.17. Terveystieto (TE).	293
11.17.1. Terveystieto ja tilastot, 4 op (MAB5TE2).	295
11.17.2. Terveys voimavarana, 2 op (TE1).	295
11.17.3. Te2 Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2).	296
11.17.4. Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3).	298
11.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU).	301

11.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1).	305
Grow up!, 11 op (Go1).	305
Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1).	305
Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1).	305
Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11).	305
Opiskelutaidot ja identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11).	306
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12).	306
Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12).	307
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13).	307
Ympäristömme, 2 op (RUB14).	308
Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15).	308
Viesti puhuen ja vaikuttaen, 2 op (RUB16).	309
Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17).	309
Valmistautumista yo-kokeeseen, 2 op (RUB19).	310
Peruskouluruotsin kertausta, 1 op (RUB110).	311
Ruotsin kieli ja kulttuuri, 2 op (RUB111).	311
11.19. Temaattiset opinnot (TO).	312
11.19.1. Kansainvälinen kulttuurivaihto, 2 op (KV1).	312
11.19.2. Luonnontieteitä kokeellisesti, 2 op (LTK).	312
11.19.3. Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (OPKH).	314
11.19.4. Opi oppimaan, 2 op (OPPI).	314
11.19.5. Science and culture, 2 op (SC1).	315
11.19.6. Vanhojentanssien tyylikurssi, 1 op (STYLE).	316
11.19.7. Lukiolaisen tv-taidot, 1 op (TVT1).	317
11.19.8. Lukion arki ja juhla, 2 op (XX1).	318
11.19.9. Vaikuttaminen opiskelijayhteisössä, 4 op (ÄI9OPKH).	318
11.20. Vieraat kielet (VK).	318
11.20.1. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1).	323
Englantia globaalina kielenä, 3 op (ENA2).	323
Englannin kieli luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3).	324
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4).	325
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5).	326
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7).	327
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8).	328
What else is new? Challenge yourself!, 2 op (ENA9).	329
Abi English, 2 op (ENA10).	330
English - the basics, 1 op (ENA11).	331
English outside the school, 2 op (ENA13).	332

Grow up!, 11 op (Go1).	332
Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1).	332
Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1).	332
11.20.2. Espanja (ES1).	332
Espanja, 2 op (ES1).	333
11.20.3. Ranska (RAB3).	334
Minä ja ranskankielinen maailma, 2 op (RAB31).	334
Arjen taitoja ja tilanteita, 2 op (RAB32).	335
Vapaa-aika, koulu ja harrastukset, 2 op (RAB33).	336
Kielten ja kulttuurien kohtaamisia, 2 op (RAB34).	337
Hyvinvointi ja terveys, 2 op (RAB35).	337
Ranska luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAB36).	338
Tulevaisuus, jatko-opinnot ja työelämä, 2 op (RAB37).	339
Ranskankielinen media, 2 op (RAB38).	340
Ranskankielinen kulttuurivaihto, 2 op (VKB39).	340
11.20.4. Saksa (SAB3).	341
Minä ja saksankielinen maailma, 2 op (SAB31).	341
Arjen taitoja ja tilanteita, 4 op (SAB32).	342
Vapaa-aika, koulu ja harrastukset, 2 op (SAB33).	343
Kielten ja kulttuurien kohtaamisia, 2 op (SAB34).	343
Hyvinvointi ja terveys, 2 op (SAB35).	344
Saksa luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAB36).	344
Tulevaisuus, jatko-opinnot ja työelämä, 2 op (SAB37).	345
Saksankielinen media, 2 op (SAB38).	345
Saksan kielivaihtoprojekti, 2 op (SAB39).	346
11.21. Yhteiskuntaoppi (YH).	347
11.21.1. Grow up!, 11 op (Go1).	349
11.21.2. Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1).	349
11.21.3. Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1).	349
11.21.4. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3).	351
11.21.5. Lakitieto, 2 op (YH4).	353
11.22. Draama (DRA).	354
11.22.1. Ilmaisun iloa, 2 op (DRA1).	354
11.23. Integraatio-opintojaksot.	355
11.23.1. Fysiikka ja kemia luonnontieteinä, 2 op (FYKE1).	355
11.23.2. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3).	358
11.23.3. Grow up!, 11 op (Go1).	361

11.23.4. Itsenäinen Suomi: käännekohtat ja kirjallisuus, 4 op (ISKK).	365
11.23.5. Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1).	367
11.23.6. Terveystieto ja tilastot, 4 op (MAB5TE2).	372
11.23.7. Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1).	375
11.23.8. Tutustu taiteisiin, 4 op (MUKU1).	377
11.23.9. Uskonto ja vaikuttaminen, 4 op (ÄI5+UE2).	379
11.23.10. Vaikuttaminen opiskelijayhteisössä, 4 op (ÄI9OPKH).	380
12. Liitteet.	383
12.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta.	383
12.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko.	388
12.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	395
12.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	400
12.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	405
12.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	411
12.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	416
12.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi.	421

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

Askolan lukion opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö on eritelty tarkemmin luvussa 1.

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (714/2018)
- valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden

koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

Askolan lukion opetussuunnitelma laadittiin vuoden 2020 aikana yhteistoiminnallisesti opettajien, lukion opiskelijahuollon, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Toimintaa koordinoi rehtori Pekka Hurskainen.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja menetelmät
- lukion toimintakulttuurin pääpiirteet
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- lukion kieliohjelma
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- laaja-alaisen osaamisen osa-alueet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa
- kansainvälinen yhteistyö
- työelämäyhteistyö
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016] 1 mom.).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

Lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset (2.1 ja 2.2)

oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja menetelmät (3.2 ja 3.3)

lukion toimintakulttuurin pääpiirteet (3.4)

koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako (liitteet)

lukion kieliohjelma

itsenäisen opiskelun periaatteet (5.7)

laaja-alaisen osaamisen osa-alueet (kirjattu opintojaksoihin otsikon "Oppiaineet" alle)

oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi

opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain (kirjattu opintojaksoihin otsikon "Oppiaineet" alle)

kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen (3.5, 4.1 ja 4.3)

ohjaussuunnitelma (4.1)

oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus (4.2)

kieli- ja kulttuuriryhmien opetus (4.5)

yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa (3.6)

yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa (3.6)

kansainvälinen yhteistyö (3.6)

työelämäyhteistyö (3.6)

opiskeluhuolto (4.3)

opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi (5.7)

toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi. (5.7)

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

Askolan lukion toiminta-ajatus

Askolan lukio on yleislukio ja oman alueensa aktiivinen kehittäjä ja on pienenä lukiona turvallinen ja viihtyisä oppimisympäristö.

Opiskelijan korkeakoulu-, kansainvälisyys- ja työelämävalmiudet ovat Askolan lukion toiminta-ajatuksen keskiössä. Kansainvälisyyskasvatusta tarjotaan monin eri tavoin, kahden tutkinnon tekijät saavat sekä yleissivistävän että ammatillisen väylän jatko-opintoihin ja työhön ja toimimme Porvoon Haaga-Helian kanssa yhteistyössä. Veikko Pohjanpellon säätiö tukee lukiomme opiskelijoiden opintoja.

Askolan lukiossa otetaan opiskelijat yksilöinä huomioon. Lukiomme tarjoaa opiskelijoilleen laadukasta yleissivistävää opetusta, monipuolista kurssitarjontaa sekä vahvaa yhteisöllisyyttä. Askolan lukio on hyvän hengen lähilukio, jossa tarjoamme hyvät verkostot kohti korkeakouluja ja työelämää.

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenytyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Keskeisiä arvojamme ovat yhteisöllisyys, hyvinvointi, suvaitsevaisuus, itsensä kehittäminen ja globaalivastuullisuus. Kestävän kehityksen mukainen toiminta on jotain, joka ei syö tulevaisuuden resursseja, vaan vahvistaa niitä. Tätä ajatusta tukee myös yhteisöllisten toimintatapojen korostaminen henkilökunnan ja opiskelijoiden kesken; tämä lisää hyvinvointia ja suvaitsevaisuutta sekä on edellytys itsensä kehittämiseksi.

Kaikessa toiminnassamme pyrimme vastuullisuuteen. Vastuullisuudella tarkoitamme arkipäiväisiä valintoja opiskelussa mutta myös vastuuta globaalista hyvinvoinnista. Globaaliin hyvinvointiin kuuluvat ihmisoikeuksien kunnioitus, yhdenvertaisuus, demokratia ja luonnonvarojen kestävä käyttö ja luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Myös taloudellinen vastuullisuus näkyy koulumme arjessa: pyrimme yksinkertaisilla teoilla vähentämään ympäristön kuormitusta ja vähentämään turhaa kulutusta.

Pienessä yhteisössämme on eri kieli-, kulttuuri- ja katsomustaustoista tulevilla opiskelijoilla hyvä mahdollisuus tunnistaa yhteisiä hyvän elämän perusteita. Koulumme aktiivisuus kansainvälisessä yhteistyössä ja monet kansainväliset projektit antavat hyvät valmiudet vieraiden kulttuurien kohtaamiseen ja ymmärtämiseen. Näistä lähtökohdista opiskelijalla on mahdollisuus rakentaa ja vahvistaa myös omaa identiteettiään. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä.

Avoimuus ja yhteisöllisyys korostuu opiskelijoiden kuulemisena. Opiskelijan myönteistä suhtautumista vaikutusmahdollisuuksiinsa tuetaan esimerkiksi opiskelijakunta- ja tutortoiminnassa.

3. Opetuksen toteuttaminen

Askolan lukion opetuksen toteutusta on avattu tarkemmin luvussa 3.

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Opintojaksojen suoritusjärjestys on kuvattu kunkin oppiaineen kohdalla luvussa oppiaineet. Kaikkia syventäviä ja soveltavia opintojaksoja ei välttämättä järjestetä joka lukuvuosi. Opiskelijoita ohjataan valitsemaan nämä opintojaksot silloin, kun niitä on tarjolla. Lukion omat opintojaksot luokitellaan kaikki paikallisiksi soveltaviksi opintojaksoiksi.

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Myös Askolan lukion opetussuunnitelma pohjautuu opetussuunnitelman perusteissa kuvattuun oppimiskäsitykseen: oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta.

3.3. Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan.

Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

OPIKELUYMPÄRISTÖT

KOULUN FYYSISET YMPÄRISTÖT

- Tilat ovat viihtyisät, opiskelijoita kuullaan tilojen suunnittelussa ja sisustamisessa
- OPKH:n hallitus edustaa opiskelijoita päätöksenteossa ja tuo aktiivisesti ideoita esille
- Koko koulutila on ollut ennen asuntolakäytössä ja on sikäli uudiskäytössä
- Asuntola käytössä pitkän matkan takaa tulevilla
- Opiskelijoiden käytössä on tilava kuntosali
- Kirjasto on käytössä koulurakennuksen yhteydessä
- Saavutettavuus on hyvä; bussiyhteydet, parkkipaikat autoille, mopoille ja pyörille
- Esteettömyys: Lukiolla lähes kaikki tilat ovat saavutettavissa hissillä ja sisäänkäynti maantasosta; Careerialla muutamaan tilaan kulku pelkästään portailla
- Luonnon rauha
- Tiloissa kiinnitetään huomiota kierrätyksen parantamiseen
- Opiskelijoilla on käytettävissä tiloja itsenäiseen opiskeluun tai yhteistyöhön

KOULUN ULKOPUOLISET FYYSISET YMPÄRISTÖT

- Väyläopinnot Haaga Helia Porvoon kanssa
- Yhteistyö Careerian kanssa
- Luonto opiskeluympäristönä: esim. Biologian ja maantieteen kursseilla
- Helsingin läheisyys
 - Korkeakoulu yhteistyö Helsingin yliopiston kanssa
 - Helsingin museot, teatterit, kulttuuripalvelut ja korkeakoulut
- Kansainväliset liikkuvuudet
 - Kansainvälisiä liikkuvuuksia ja ystävyyskoulutoimintaa, esim. Science and Culture, kielivaihto Saksaan, CERN, Tukholma
- Projektiviikolla yhteistyötä yritysten kanssa: yrityskurssi, TET, 4H-yhdistys, yrittäjävieras
- Kurssisisällöissä otetaan huomioon yhteistyö yritysten kanssa

DIGITAALISET OPIKELUYMPÄRISTÖT

- Yksillä tunnuksilla saavutettavissa kurssien sisällöt ja sähköposti
- Työelämätaitoja kehitetään ottamalla haltuun useita eri oppimisympäristöjä ja -työkaluja opintojen aikana
- Ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskelumateriaaleja tarjoamalla veloituksetta käyttöön
- Verkko-opiskeluna tarjotaan Opintokamu, Start up high school, ET, FI kursseja, MOOC
- Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia itsenäiseen opiskeluun edellytyksien ja tuen tarpeen mukaan.
- Kansainväliset yhteydet osana lukion kansainvälistä profiilia myös digiympäristössä

OPIKELUMENETELMÄT

- Kaikissa oppiaineissa tutustutaan kyseisen tieteenalan ominaisiin tiedonhankkimistapoihin. Joissakin oppiaineissa tiedonhankkimistapoja käsitellään systemaattisesti, joissain ne tulevat esille implisiittisemmin.

- Ratkaistaan myös soveltavia tai avoimia kysymyksiä, joihin ei ole yhtä oikeaa vastausta.
- Eriyttäminen: Tarjolla voi olla eri tasoisia tunti- tai kotitehtäviä. Näillä haastetaan opiskelijaa osaamisen itsearviointiin.
- Käytettyjä opiskelu- ja opetusmenetelmiä:
 - parityöt, erilaiset ryhmätyötyypit, esim. yhteistoiminnallinen työskentely
 - itsenäinen aiheeseen tutustuminen
 - tehtävien teko omatoimisesti tai pienissä ryhmissä
 - henkilökohtaisten tavoitteiden asettaminen
 - itsearviointi kurssin päätteeksi tai eri vaiheissa
 - esitelmän, puheen tai videon valmistelu ja toteuttaminen
 - itsenäinen kirjoittaminen
 - omien muistiinpanojen tai mindmapin tekeminen
 - oppimispäiväkirja, lukupäiväkirja
 - palautteen antaminen muille, vertaisarviointi
 - luonnontieteiden kokeelliset työt ja niiden tulosten raportoiminen
 - tieto- ja kaunokirjallisuuden lukeminen
 - eri lähteiden vertailu
 - keskustelu, väittely
 - opetuskeskustelu opettajan ja opiskelijan tai suuremman ryhmän välillä, sokraattinen keskustelu
 - lukupiiri
 - esimerkiksi projektinhallintatilanteissa käytetty konsultoiva keskustelu
 - käänteinen oppiminen
 - tulevan aiheen opiskelu etukäteen
 - konkreettisen käytännön ongelman ("casen") ratkaiseminen aiemmin opitun perusteella
 - draama

Eriyttämisestä:

- Eri opiskelumenetelmät sopivat erilaisille tiedon tasoille (vrt. Kratwohl & Anderson)
- Menetelmän valinnassa voidaan huomioida oppijan lähikehityksen vyöhyke (vrt. Vygotski)
- Tärkeä lähtökohta on yksilöllinen tavoitteenasettelu ja lähtötason kartoitus
- Opettajan pedagogisesti ohjaaminen
- Selkeä kurssisuunnitelma, joka mahdollistaa opiskelijoiden itseohjautuvuuden paremmin

Oppiainerajat ylittävä osaaminen

- Oppiainerajojen ylittämisen tavoitteeseen vastaa opintokokonaisuuksien koostaminen eri oppiaineista. Opittu saa merkitystä, kun se liittyy useampaan oppiaineeseen. Esimerkkinä Luonnontieteitä kokeellisesti -kurssi, Opi oppimaan -kurssi, talousmatematiikan ja taloustiedon opintojakso sekä Askolan lukion yhteiset opintojaksot.

Opiskelijan oma opiskelun suunnittelu, arviointi ja vastuunotto

- kurssilla tavoitteiden asettaminen, oman oppimisen arviointi ja kurssin loppuarviointi
- Opi oppimaan -kurssi lukion kurssitarjottimella

Yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet sekä sukupuolittuneiden asenteiden tunnistaminen ja muuttaminen

- Veikko Pohjanpellon säätiö mahdollistaa yhdenvertaiset opiskelumateriaalit opiskelijan taloudellisesta tilanteesta riippumatta.
- Vältetään sukupuolittuneisuutta opetuspuheessa ja opiskelijatyöryhmien valinnassa.
- Opettaja voi pyytää opiskelijahuollon konsultaatiota tarvittaessa pedagogian kehittämisensä tueksi

Opiskelutaidoista

- Eri oppiaineissa kirjoitettavissa tekstilajeissa on erilaiset käytännöt lähteiden ilmoittamiseen.
- Kussakin oppiaineessa on oma kielensä.
- plagioinnin välttäminen, aktiivisen ymmärryksen saavuttaminen, Askolan lukion linjaukset vilppiin liittyen tulee ilmoittaa opiskelijalle selkeästi
- tiedonhankkimista, tiedon etsintää ja lähdekirjittisyyttä käsitellään oppiaineen sisältöihin liittyen

Etäopetus

Lukiolaki ei enää 2019 alkaen määrittele opetuksen antamisesta erikseen lähiopetusta tai muuta opetuksen antamistapaa. Lähiopetusta on kuitenkin pidettävä lähtökohtaisesti tapana, jolla opetus annetaan. Lain mukaan koulutuksenjärjestäjä voi kuitenkin päättää miten opetus annetaan. Lakia ei luonnollisestikaan ole laadittu maailmanlaajuiset äkilliset muutokset huomioiden ja siksi opetusta koskevat järjestelyt on käsiteltävä lähtökohtaisesti lain mukaisesti. Opetuksen antaminen määritellään lukiolain 13 §:ssä seuraavasti:

13 §

Opintojen järjestäminen

Koulutuksen järjestäjä päättää tässä laissa tarkoitetun koulutuksen järjestämisestä ja järjestämistavoista 3 §:ssä tarkoitetussa luvassa määrätyin ehdoin.

Koulutuksen järjestäjän on järjestettävä oppimäärän mukainen opetus ja opintojen ohjaus siten, että lukiokoulutuksen oppimäärä on mahdollista suorittaa kolmessa vuodessa ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä yhdessä vuodessa. Koulutuksen järjestäjän on opintoja järjestäessään huolehdittava koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta ja siitä, että opiskelijan edellytykset oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen eivät vaarannu.

Oppimäärän mukainen opetus ja opintojen ohjaus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin opintoihin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä koulutuksen järjestäjän muiden oppilaitosten, korkeakoulujen ja muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia vuosittain opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma, jossa määrätään opetuksen yleisestä järjestämisestä, opetustunneista, työajoista, 8 §:ssä tarkoitetusta koulutuksen järjestäjän yhteistyöstä ja koulutuksen hankkimisesta, 25 §:n 1 momentissa tarkoitetusta itsenäisestä opiskelusta sekä muista tarpeellisista opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista.

Lain perusteluissa (HE 41/2018) avataan tarkemmin opetuksen antamisten tapoja ja periaatteita:

13 §. Opintojen järjestäminen. Pykälän 1 momentin mukaan koulutuksen järjestäjä päättäisi koulutuksen järjestämisestä ja järjestämistavoista koulutuksen järjestämisluvassa määrätyin ehdoin. Opetusta voitaisiin siis lähtökohtaisesti antaa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla lähi-, etä- ja monimuoto-opetuksena, mutta koulutuksen järjestämislupaan voisi tarvittaessa

sisältyä esimerkiksi tarkempia etäopetusta koskevia määräyksiä. Lähiopetusta olisi edelleen pidettävä lähtökohtaisena järjestämisuotona, sillä koulutukselle säädettyjen tavoitteiden ei etenkään nuorille tarkoitettussa koulutuksessa voida katsoa täysimääräisesti toteutuvan pelkässä etäopetuksessa. Lukiokoulutukseen kuuluvat olennaisesti esimerkiksi ryhmässä toimiminen, yhteisöllisyys ja vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot. Lähiopetuksen ja etäopetuksen välisen rajan voidaan kuitenkin arvioida muuttuvan teknologisen kehityksen myötä yhä vaikeammin määritettäväksi, eikä näitä käsitteitä siksi käytettäisi laissa.

Etäopetusjärjestelyt ovat poikkeuksellisia ja niitä ei voi pitää pitkäkestoisesti opetuksen antamistapana, sillä lain mukaan lähiopetus on lähtökohtainen opetuksen antamistapa.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestäväää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiiriin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti

yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmäohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävästi tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan

sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

ASKOLAN LUKION TOIMINTAKULTTUURI

TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

Säännöllisesti esillä pidettävät yhteiset arvot harjaannuttavat opiskelijaa toimimaan aktiivisesti oman ja yhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Moninaisen ja toisiaan kunnioittavan yhteisön jäsenenä toimiminen vankentaa keskinäistä luottamusta ja vahvistaa kykyä kohdata tulevaisuuden epävarmuuksia. Toimintamallien juurruttaminen arkeen herkistää opiskelijoita huomaamaan yhteisistä arvoista poikkeavat tilanteet, kuten kiusaamisen tai häirinnän, ja puuttumaan niihin.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä ohjaavat erilliset suunnitelmat:

- Yhdenvertaisuussuunnitelma ja toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Suunnitelmat voivat toteutua vain, jos niitä pidetään aktiivisesti esillä. Suunnitelmat käydään vuosittain läpi sekä henkilökunnan että opiskelijoiden kanssa. Suunnitelmien toteutumista arvioidaan ja ne päivitetään yhteistyössä opiskelijoiden kanssa.

Ryhmänohjauksen vuosikelloon ja ryhmänohjaajan käsikirjaan kirjataan

- Ihmisoikeuksien tuntemus
- Suunnitelmien läpikäynti ja niistä muistuttaminen
- Yhdenvertaisuuteen ja kiusaamisen ehkäisyyn liittyvät aiheet

Vuosittain pyritään saamaan vierailija puhumaan tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvistä aiheista esimerkiksi Väestöliitolta, Autismiliitolta, Mielenterveyden keskusliitolta tai Erilaisten oppijoiden liitolta. Tarpeen mukaan ryhmänohjaustuokioissa käydään läpi ajankohtaisiin ja paikallisiin ilmiöihin liittyviä aiheita.

Oman taustan vaikutusta omiin arvoihin ja toimintaan pohditaan myös useiden aineiden oppitunneilla. Kansainväliset liikkuvuudet, kotikansainvälisyys, vierailijat, lukeminen ja monipuoliset oppimateriaalit luovat mahdollisuuksia syventyä omista poikkeaviin kokemuksiin ja vahvistavat empatiakykyä. "Elävä kirja"-tapahtuma voisi olla esimerkki aiheeseen liittyvästä kirjaston kanssa yhteistyönä toteutettavasta projektista.

Pyrimme varmistamaan, etteivät opiskelijoiden välillä olevat erot varallisuudessa, taustassa, sosiaalisissa valmiuksissa tai muissa henkilökohtaisissa ominaisuuksissa muodostu esteeksi opiskeluvälineiden ja materiaalien hankkimiselle tai mihinkään lukion toimintaan osallistumiselle.

KULTTUURINEN MONINAISUUS JA KIELITIE TOISUUS

Kielellistä, kulttuurista ja katsomuksellista moninaisuutta pidetään esillä eri oppiaineiden tunneilla. Koulun juhlissa ja yhteisissä tapahtumissa pyritään tuomaan esille opiskelijoiden monikielistä osaamista. Ystävyyskoulutoimintaa käynnistetään ranskalaisen ja saksalaisen koulun kanssa. Myös kansainvälinen liikkuvuus ja muu kansainvälinen vuorovaikutus rikastuttavat opiskelijoiden ymmärrystä kulttuurisesta moninaisuudesta ja luovat mahdollisuuksia oman kielivarannon monipuolistamiselle.

Yhteisessä toiminnassa huomioidaan sekä paikallisia että globaaleja juhla- ja merkkipäiviä. Lisäksi opiskelijakunnan hallitus kerää vuosittain opiskelijoilta heille merkityksellisiä juhla- tai

merkkipäiviä, joiden yhteinen viettäminen rohkaisee vuorovaikutukseen eri katsomusten ja kulttuurien välillä.

HYVINVOINTI JA KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Lukion kehittämis- ja suunnittelutyöhön opiskelijat osallistetaan kuulemalla opiskelijakuntaa koko koulun kehittämisessä. Opiskelijakunnan jäsenet osallistuvat koulussa järjestettävien kyselyjen mm. yhdenvertaisuussuunnitelman ja toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman sekä suunnitelman opiskelijan suojaamiseksi kiusaamiselta ja häirinnältä laatimiseen.

Elämänmittaista liikunnallisuutta lisäävät opiskelijakunnan hallituksen suunnittelemat ja toteuttamat liikunta- ja teemapäivät. Välituntiliikuntaan on motivoitu hankkimalla mm. koripalloteline. Taukoliikuntaa tulemme lisäämään jatkossa. Riittävän pituinen ruokatauko miellyttävässä ympäristössä edistää opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista.

Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, omat vahvuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään. Tärkeitä tekijöitä tässä ovat ryhmänohjaustuokiot, ryhmänohjaajan haastattelut, opinto-ohjaus, Opi oppimaan -kurssi sekä eri oppiaineiden kurssit ja koulun juhlat. Opettajalla on hyvä mahdollisuus antaa palautetta pienessä lukiossa.

Opiskeluhoitoryhmä kokoontuu säännöllisesti ja tarjoaa yksilöllistä ohjausta opiskelijan erityistarpeet huomioon ottaen.

Kodinomainen kouluympäristö ja päivittäinen toimintakulttuuri, jossa huomioidaan mm. välittäminen ja tervehtiminen, luovat hyvää ilmapiiriä ja parantavat keskinäistä vuorovaikutusta.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus sekä luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja ilmasto-osaaminen ilmenee eri oppiaineiden kursseilla. Tätä kehitämme lukion arjessa. Esimerkiksi parannamme paperin- ja muovin kierrätystä laittamalla luokkiin keräyslaatikot. Opiskelijakunta kierrättää pulloja ja tölkkejä. Heterogeeniset opiskelijaryhmät ja etninen diversiteetti auttavat suvaitsevaisuuden edistämässä, ja tässä tehtävässä hyödynnämme tarvittaessa eritaustaisia kokemusasiantuntijoita vierailijoina.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Opiskelijoiden osallisuutta yhteiskunnassa ja demokratiataitoja edistetään erilaisilla vierailulla esimerkiksi vierailut käräjäoikeuteen, vierailevilla luennoitsijoilla, nuorisovaaleilla, yrittäjyyskurssilla, projektiviikon mahdollisella työelämään tutustumisjaksolla. Yrittäjämäistä asennetta ja työelämävalmiuksia edistetään eri oppiaineissa, mahdollisesti toteutuvalla yrittäjyyskurssilla ja projektiviikolla.

Lukioyhteisössä opiskelijakunnan edustajat osallistuvat opettajainkokouksiin. Opiskelijakuntaa kuullaan yhteisistä asioista päätettäessä ja opiskeluympäristöä kohennettaessa. Yhteisöllisyyttä rakentaa mm. opiskelijoiden kirjoituksista koostuva koulun lehti Alux ja opiskelijat tuottavat sisältöä sosiaaliseen mediaan osana äidinkielen mediakurssia

Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen mm opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannutetaan esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla ja eri ikäluokista koostuvista opetusryhmissä.

Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan erilaisten tapahtumien mm. joulujuhla, ylioppilasjuhla, vanhojentanssit, penkkarit, puitteissa. Syksyllä alkavat ryhmäytetään Tuomirannassa.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kehitetään mm. vanhempainyhdistyksen ja rehtorin yhteistyönä.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Kodin ja koulun yhteistyö

Oppilaitos on aloitteellinen yhteistyön käynnistämiseksi. Opiskelupaikkaa vastaanottaessa kotoa pyydetään tietoa mahdollisista opiskeluun vaikuttavista asioista. Huoltajat saavat tietoa lukio-opinnoista vanhempainilloissa 1. ja 3. vuonna, Wilman välityksellä ja tarvittaessa henkilökohtaisissa tapaamisissa.

Vanhempainiltoja järjestetään seuraavasti:

Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vanhempainilta järjestetään ensimmäisen jakson aikana. Illan keskeinen teema on tutustuttaa vanhemmat lukioon ja sen henkilökuntaan ja perehdyttää lukio-opiskelun käytäntöihin. Tavoitteenamme on luoda ilmapiiri, joka mahdollistaa sujuvan vuoropuhelun vanhempien ja koulun välillä. Vastuuhenkilöitä ovat ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmänohjaajat. Lukion tutoreita aktivoidaan osallistumaan ja kertomaan lukiolaisen näkökulmaa. Myös erityisopettajan on tärkeä olla paikalla.

Toisen vuoden opiskelijoille ei säännönmukaisesti järjestetä vanhempainiltoja, lukuunottamatta syksyn ylioppilaskoeinfoa.

Kolmannen vuoden opiskelijoiden vanhempainillassa aiheena ovat ylioppilastutkinnosta sekä jatko-opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen. Vanhempainiltaan kutsutaan huoltajia myös niiltä toisen vuoden opiskelijoilta, jotka jo osallistuvat ylioppilaskirjoituksiin. Päävastuu illan järjestelyistä on rehtorilla ja opinto-ohjaajalla.

Tarvittaessa vanhempainilloissa voi olla mukana myös sosiaali- tai nuorisotoimen edustus.

Askolan lukion vanhempainyhdistys kokoontuu 1-3 kertaa vuodessa ja aina tarvittaessa.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakkointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opintoihin ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin

valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkyymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja refleктоivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiseksi.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaalitekniikan avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Korkeakoulu yhteistyö

Askolan lukiossa opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopinnoista, ja tutustua niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin sekä työ- että uramahdollisuuksiin. Korkeakoulu yhteistyö voi toteutua esimerkiksi molemminpuolisina vierailuina (paikan päällä tai virtuaalisesti), webinaareina, opetettavan aineen jatkokoulutusmahdollisuuksiin tutustumisena oppitunneilla ja/tai korkeakoulun tapahtumiin osallistumisena. Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään Askolan lukiossa sekä laaja-alaiseen osaamiseen, että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin

Askolan lukiossa tehdään yhteistyötä ja kehitetään uusia yhteistyömalleja esimerkiksi Porvoon Haaga-Helian sekä muiden korkeakoulujen kanssa. Korkeakoulujen verkko-opetustarjonta on Askolan lukion opiskelijoiden valittavissa läpi vuoden oman opinto-ohjaajan avustuksella. Verkko-opintojen lisäksi opettaja kannustetaan korkeakoulukontaktien luomiseen omissa oppiaineissaan.

Opiskelijaa ohjataan Askolan lukiossa valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali ja kulttuuriosaaminen.

Työelämävalmiudet

Askolan lukio pitää tärkeänä nuorten työelämätaitojen oppimista ja työelämälähtöisyyden huomioimista opetuksessa. Opiskelijoiden työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineiden opetuksessa, esimerkiksi tekemällä mahdollisuuksien mukaan vierailuja alueen yrityksiin, sekä kutsumalla työelämän edustajia ja alumneja oppitunneille kertomaan omista urapoluistaan ja työelämän näkymistä. Opinnoissa tutustutaan lisäksi oppiaineen alan yrittäjyys- ja työllistymismahdollisuuksiin. Työelämäyhteistyö voi olla myös kummiyritystoimintaa tai yhteistyöprojekteja työelämäkumppanin kanssa. Askolan lukio on verkostoitunut mm. Työ- ja elinkeinotoimiston, Careerian, kunnan nuoriso-ohjaajien, 4H -kerhon, Askolan Yrittäjien sekä Etsivä Nuorisotyön kanssa, ja pyrkii heidän kanssaan luomaan erilaisia yhteisiä tapoja, joilla voidaan tukea ja vahvistaa opiskelijoiden työelämätaitoja

Työelämän ja työnhaun asioita on integroitu opinto-ohjauksen sisältöihin mm. vierailujen, vierailijoiden ja yhteisten projektien kautta. Lisäksi lukio-TET antaa mahdollisuuden tutustua jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelija voi hankkia tällöin työkokemusta itseään kiinnostavalta alalta tai käydä tutustumassa mielenkiintoiseen jatkokoulutuspaikkaan. Työelämätaitoja kartutetaan myös hyödyntämällä monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Jatko-opintosuunnitelmissa

opiskelijat pohtivat ja refleктоivat omia työelämään ja työhön liittyviä kiinnostuksenkohteitaan ja vahvuuksiaan.

Laaja-alaisista osaamistavoitteista korostuvat vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen ja eettisyys- ja ympäristöosaaminen. Tämän lisäksi kehittyvät yhteistyö- ja tiimitaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus ja kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan.

Kansainvälisyystaidot

Askolan lukiossa opiskelija pääsee kehittämään kansainvälistä osaamistaan arjessa eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Globaalivastuullisuus kuuluu koulumme keskeisiin arvoihin. Se ilmenee koulun toimintakulttuurissa vastuullisena suhtautumisena ympäristöön, monikielisuuden ja -kulttuurisuuden arvostuksena ja erilaisuuden pitämisenä rikkautena. Kielivalikoimassamme on englannin ja ruotsin lisäksi valinnaisina lyhyt saksa, ranska ja espanja. Tämä mahdollistaa monipuolisen kielitaidon ja kulttuurintuntemuksen kehittymisen jopa ilman aiempaa kokemusta kyseisissä kielissä. Globaalikansalaisen taidot, asenteet ja uskallus kehittyvät koulussamme myös kotikansainvälisyyden, erilaisten hankkeiden ja kansainvälisen liikkuvuuden myötä.

Kotikansainvälisyys näkyy koulussamme esimerkiksi kansainvälisinä vierailuina ja opiskelijoina tai virtuaaliteknologian keinoin toteutettavina projekteina. Vierailijoita, kuten vaihto-opiskelijoita, kansainvälisten yritysten työntekijöitä, vapaaehtoistyöntekijöitä tai eritaustaisia kokemusasiantuntijoita voidaan kutsua myös lähialueilta tai pääkaupunkiseudulta eri organisaatioista. Lähialueilla toimivia yhteistyötahoja ovat esimerkiksi Lions Club, Rotary, Erasmus +, jotka tukevat opiskelijoidemme mahdollisuuksia paitsi kansainväliseen liikkuvuuteen, myös esimerkiksi isäntäperheenä toimimiseen kotimaassa. Myös Porvoon Haaga-Helium sekä Porvoon ja Askolan Careerian pisteiden kanssa tehdään yhteistyötä kansainvälisten oppilaitosvierailujen järjestämiseksi.

Askolan lukiolla toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vuosittain kansainvälistä liikkuvuutta sisältäviä projekteja. Opintomatkoja voidaan järjestää lukuvuodesta riippuen esimerkiksi yhteistyökouluihin Saksassa, Ruotsissa ja Ranskassa sekä CERN-tiedekeskukseen Sveitsissä. Opiskelijat ovat osallisina liikkuvuuksien suunnittelussa. Myös kansainvälistä liikkuvuutta suunnitellessa otetaan huomioon vastuullisuus ja liikkuvuuden aikainen kestävyys.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Askolan lukion opiskelijan ohjaus ja tukeminen on tarkemmin eritelty luvussa 4.

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempaan yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- ohjauksen keskeiset käsitteet
- ohjauksen tehtävät ja tavoitteet
- ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen toimijat ja työnjako
- ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen
- ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat
- ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa
- ohjaustoiminnan arviointi.

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumsvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt
 - opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve
- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille

sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Ohjauksen tehtävät ja tavoitteet

Ohjaustoiminta muodostaa lukiossa kokonaisuuden, jonka tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaus tukee opiskelijan valmiuksia tunnistaa vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa, suunnitella tulevaisuutaan ja ratkaista valinta- ja ongelmatilanteita. Ohjaustoimintaan osallistuu koko henkilöstö.

Ohjauksen järjestäminen

Lukion opinto-ohjausta järjestetään kurssimuotoisena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Lisäksi järjestetään oppilaitos- ja messuvierailuja.

Ohjauksen toimijat ja työnjako Askolan lukiossa

Rehtori

- luo ohjaukselle mahdollisimmat hyvät toimintamahdollisuudet
- tukee opinto-ohjaajan ja opettajien keskinäistä työnjakoa ja ohjaustoiminnan suunnittelua
- tiedottaa opiskelijoille ja huoltajille säännöistä ja määräyksistä, jotka ohjaavat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamista
- osallistuu opiskelijahuoltoryhmän toimintaan
- laatii kurssitarjottimen, päivittää opinto-oppaan ja osallistuu kurssivalintojen käytännön järjestelyihin
- vastaa vanhempainiltojen järjestelyistä yhdessä opinto-ohjaajan ja ryhmäohjaajien kanssa.
- vastaanottaa ja säilyttää opiskelijaa koskevat henkilökohtaiset asiakirjat

Opinto-ohjaaja

- suunnittelee ja organisoii opinto-ohjausta ja osallistuu sen toteutukseen
- toimii yhteistyössä rehtorin, ryhmäohjaajien ja opettajien kanssa
- ohjaa opiskelijoita henkilökohtaisesti urasuunnitteluun, jatkokoulutukseen sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä kysymyksissä
- ohjaa opiskelijoita lukion käytänteissä ja opinto-ohjelmien laatimisessa yksilö-, pienryhmä- ja luokkamutoisena työskentelyinä
- päivittää ja seuraa opiskelijoiden opinto-ohjelmia

- ohjaa opiskelijoita tarvittaessa muiden asiantuntijoiden luo sekä tekee yhteistyötä koulupsykologin, terveydenhoitajan, kuraattorin ja erityisopettajan kanssa
- osallistuu opiskelijahuoltoryhmän toimintaan
- huolehtii yhteydenpidosta muihin oppilaitoksiin sekä tarvittaessa koulun ulkopuolisiin asiantuntijoihin, työ- ja elinkeinoelämään sekä työvoimaviranomaisiin
- järjestää ammatinvalintaan ja jatko-opintoihin liittyviä esittelyjä lukiossa
- osallistuu vanhempainiltojen järjestelyihin yhdessä rehtoreiden, ryhmänohjaajien ja aineenopettajien kanssa
- ohjaa opiskelijoita kurssivalintojen tekemisessä ja huolehtii valintojen käytännön järjestelyistä yhdessä rehtorin kanssa
- vastaa opinto-ohjauksen kurssien toteuttamisesta.

Ryhmänohjaaja

- haastattelee ryhmänsä opiskelijoita lukion alkuvaiheessa, toisen lukiovuoden syksynä/ talvella ja abivuoden alussa
- on ryhmänsä opiskelijoiden tiedottaja, ja yhdysside ryhmää koskevissa asioissa kouluyhteisön sisällä
- ohjaa osaltaan opiskelijoita lukion käytänteisiin ja opiskelun tukeen liittyvissä asioissa
- seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen edistymistä ja valintojen toteutumista, puuttuu ongelmiin ja ohjaa tarvittaessa opinto-ohjaajan luokse
- valvoo ja seuraa ryhmänsä opiskelijoiden poissaoloja, ohjaa kuraattorin ja omon luokse pienellä kynnyksellä
- on yhteydessä ryhmänsä opiskelijoiden huoltajiin ja vastaa osaltaan ryhmänsä vanhempainiltojen järjestämisestä
- tekee yhteistyötä opinto-ohjaajan, erityisopettajan ja rehtorin kanssa ryhmäänsä koskevissa asioissa
- pitää ryhmänohjaustuokiot ryhmälleen.
- käyttää ryhmänohjaajan käsikirjaa opiskelijoiden tukemiseksi

Aineenopettaja

- aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään
- ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan
- viestii aineensa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvistä asioista tai ohjaa kysyjän opinto-ohjaajalle
- on ensisijainen tuen tarjoaja, jos opiskelijalla oppimisen vaikeuksia oppiaineessa. (esim. eriyttäminen, tukiopetus)
- ohjaa opiskelijoita oman aineensa opiskelutekniikkaan ja ylioppilaskirjoituksiin liittyvissä kysymyksissä
- seuraa poissaoloja omien kurssiensa osalta ja tiedottaa niistä tarvittaessa ryhmänohjaajille ja opinto-ohjaajalle.
- ottaa huomioon ja käyttöön erityisopettajan ja huoltajien kesken sovitut tuen muodot

Kuraattori

- tarjoaa opiskelijalle keskusteluapua erityisesti kasvuun ja kehitykseen liittyvissä ongelmissa sekä elämäntilanteissa, joissa opiskelijaa tarvitsee erityistä tukea
- ohjaa opiskelijoita opintososiaalisissa asioissa ja osallistuu yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän ja moniammatillisen asiantuntijaryhmän toimintaan
- tukee ja ohjaa opiskeluun ja opiskelijan hyvinvointiin liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- tukee oppimista ja hyvinvointia yhteistyössä opiskelijan, huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa
- antaa tietoa erilaisista palveluista esim. mielenterveys-, päihdepalveluista ja ohjaa tarpeen mukaan eri palveluiden piiriin
- toimii käytännön linkkinä opiskeluhuollon ja sosiaalitoimen välillä ja konsultoi tarvittaessa sosiaalitoimea esim. palveluohjauksessa.

Koulusihteeri

- auttaa opiskelijoita Kelan matkatukiasioissa
- vastaanottaa uudet opiskelijat
- organisoi säilytyslokeroiden vuokraamisen

Terveydenhoitaja

- selvittää yhdessä opiskelijan kanssa hänen elämäntilanteensa, elämäntapansa, sosiaaliset verkostonsa ja opiskelunsa osana hyvinvoinnin kokonaisuutta
- tukee ja vahvistaa voimavaroja, havainnoi elämäntapoihin liittyvät riskit ja antaa ohjausta ja neuvontaa niiden vähentämiseksi
- arvioi opiskelijan terveydentilaa opinnoista selviytymisen kannalta
- ohjaa opiskelijan palvelun piiriin, jos löytyy toimintakykyä uhkaavia tai sitä haittaavia ongelmia
- suunnittelee kroonisten sairauksien seurannan, hoidon ja kuntoutuksen opiskelun ajaksi
- suorittaa lukiolla aloittaville luokille terveystarkastuksen ensimmäisen vuoden aikana.

Psykologi

- on psyykkisen kehityksen ja hyvinvoinnin asiantuntija,
- auttaa opiskelumotivaation etsimisessä,
- auttaa stressin, väsymyksen ja jännittämisen kanssa sekä elämän muutostilanteissa,
- tukee tunne-elämän ja ihmissuhdeongelmien kanssa.

Opiskelija

- laatii opinto-ohjaajan avustuksella Wilmaan henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko- opinto- ja urasuunnitelman
- tekee itselleen vuosittaisen opinto-ohjelman ja seuraa sen toteutumista
- huomaa, että ylioppilaskirjoitussuunnitelmaan tehdyt muutokset vaativat usein muutoksia myös kurssivalintoihin ja suorituksiin. Aineenopettaja ja opo auttavat aikataulutuksessa.

- kertoo avoimesti mahdollisesta erityisen tuen tarpeestaan ja varmistaa, että hänen tietonsa ovat siirtyneet nivelvaiheessa peruskoulusta lukioon siirryttäessä

Opiskelijakunnan hallitus

- opiskelijakuntaa pitää kuulla lain mukaan kaikessa päätöksenteossa
- toiminnan tulee olla avointa ja tavoitettavissa, esim. pöytäkirjat nähtävillä julkisesti, jatkuvuuden varmistaminen (esim. kestävä taloudenhallinta)
- osallistaa yhteisöllisillä toimintatavoilla läpi kouluvuoden

Tutorit

- perehdyttävät uusia opiskelijoita lukio-opiskeluun ja lukion käytänteisiin pääosin ensimmäisen jakson aikana
- toimii tukihenkilönä lukion käytännön asioissa läpi kouluvuoden (esim. kurssivalinnat, tekninen tuki, koulun käytännöt, jne)
- järjestävät yhdessä opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajien kanssa vuosittaisen ryhmätyöspäivän ensimmäisen jakson aikana
- ovat mukana lukion markkinoinnissa
- toteutetaan OPO3-kurssina

Ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat

HOKS

Opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet
- hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen
- suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat
- opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt

o opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve

- korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot
- työelämän tutustumisjaksot
- arvioitu opiskeluaika

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksenjärjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen

Yhteistyö perusopetuksen kanssa

- Rehtori ja tutorit ja tarvittaessa aineenopettajat vierailevat yhdeksäs- ja kahdeksaluokkalaisten oppitunneilla kertomassa lukio-opiskelusta.
- Lähikoulujen yhdeksäsluokkalaisten vierailevat lukiolla tai lukion toiminnasta viestitään yläkouluihin opiskelijälähtöisesti muulla tavoin, mm. videoformaattilla. Tyypillisesti tämä tapahtuu alkuvuodesta.

Lukion alkuvaiheen tehostettu ohjaus:

- Ryhmänohjaaja tekee opiskelijoiden ensimmäisen lukuvuoden kurssivalinnat pakollisten kurssien osalta.
- Ensimmäisen vuoden opiskelijoille järjestetään ennen lukuvuoden alkua lukio-opintoihin johdettava orientaatiopäivä.
- Ennen kuin lukujärjestyksen mukainen opiskelu alkaa, koostuvat lukuvuoden alkupäivät pääosin ryhmänohjausryhmissä tapahtuvasta toiminnasta, joissa pääpaino on tiimiytymisessä.
- Ensimmäisen jakson aikana järjestetään ryhmäytyspäivä.
- Ryhmänohjaaja keskustelee henkilökohtaisesti ryhmänsä opiskelijoiden kanssa 1.-2. jakson aikana.
- Opinto-ohjauksen ja psykologian kursseilla kartoitetaan ja kehitetään opiskelutaitoja.
- Terveystarkastaja tekee lukion aloittaville terveystarkastuksen ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.
- Erityisopettaja tekee NMI-lukiseulan aloittaville opiskelijoille ensimmäisen jakson aikana.

Ohjaus lukion päättövaiheessa:

- Ryhmänohjaaja seuraa kurssisuorituksia ja ohjaa tarvittaessa.
- Opiskelijoita ohjataan ylioppilaskirjoituksiin osallistumisen, ilmoittautumisen ja valmistautumisen suunnittelussa.
- Opinto-ohjaaja opastaa jatko-opintoihin hakeutumisessa.
- Opinto-ohjaaja järjestää mahdollisuuksia tutustua jatko-opintopaikkoihin.

Kodin ja koulun yhteistyö

Oppilaitos on aloitteellinen yhteistyön käynnistämiseksi. Opiskelupaikkaa vastaanottaessa kotoa pyydetään tietoa mahdollisista opiskeluun vaikuttavista asioista. Huoltajat saavat tietoa lukio-opinnoista vanhempainilloissa 1. ja 3. vuonna, Wilman välityksellä ja tarvittaessa henkilökohtaisissa tapaamisissa.

Vanhempainiltoja järjestetään seuraavasti:

Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden vanhempainilta järjestetään ensimmäisen jakson aikana. Illan keskeinen teema on tutustuttaa vanhemmat lukioon ja sen henkilökuntaan ja perehdyttää lukio-opiskelun käytäntöihin. Tavoitteenamme on luoda ilmapiiri, joka mahdollistaa sujuvan vuoropuhelun vanhempien ja koulun välillä. Vastuuhenkilöitä ovat ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmänohjaajat. Lukion tutoreita aktivoidaan osallistumaan ja kertomaan lukiolaisen näkökulmaa. Myös erityisopettajan on tärkeä olla paikalla.

Toisen vuoden opiskelijoille ei säännönmukaisesti järjestetä vanhempainiltoja, lukuunottamatta syksyn ylioppilaskoeinfoa.

Kolmannen vuoden opiskelijoiden vanhempainillassa aiheena ovat ylioppilastutkinnosta sekä jatko-opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen. Vanhempainiltaan kutsutaan huoltajia myös niiltä toisen vuoden opiskelijoilta, jotka jo osallistuvat ylioppilaskirjoituksiin. Päävastuu illan järjestelyistä on rehtorilla ja opinto-ohjaajalla.

Tarvittaessa vanhempainilloissa voi olla mukana myös sosiaali- tai nuorisotoimen edustus.

Ohjausta koskeva yhteistyö yhteistyökumppaneiden kanssa

- Lukiolla vierailee yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen edustajia esittelemässä koulutusvaihtoehtoja.
- Vuosittain osallistutaan erilaisiin opiskelijoille tarkoitettuihin koulutustapahtumiin.
- Yhteistyötä tehdään ammattiopiston ja Linnankosken lukion kanssa esimerkiksi järjestämällä opiskelijalle mahdollisuus suorittaa osia opinnoistaan näissä oppilaitoksissa.
- Yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa toteutetaan eri kurssien sisällöllisinä ratkaisuin.
- Lukiolaisilla on vuosittain mahdollisuus suorittaa korkeakouluihin hyväksiluettavia opintoja väyläopintoina Porvoon Haaga-Heliassa.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopeutus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjaskoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille
- tukitoimien tarpeen arviointi
- tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan
- tuen toteuttaminen
- tuen toteutumisen seuranta ja arviointi
- yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.

Erityisopetus Askolan lukiossa

Askolan lukiossa erityisopettaja toimii opiskelijoiden tukena kaikkeen opiskeluun ja oppimiseen liittyvissä kysymyksissä. Erityisopettajan konsultaatiota saa, vaikka opiskelijalla ei olisi diagnosoitua oppimisvaikeutta. Tuki perustuu opiskelijan tarpeisiin, jotka selvitetään kartoittamalla opiskeluvalmiuksia muun muassa lukitestein, haastatteluin ja opettajien havaintojen perusteella. Erityisopetus on Askolassa siis kaikkien opiskelijoiden saatavilla oleva palvelu silloin, kun opinnot eivät suju halutulla tavalla.

Jokaiselle Askolan lukiossa opintonsa aloittavalle ja heidän huoltajilleen kerrotaan mahdollisuudesta erityisopetukseen, sen toteuttamistavoista sekä kirjaamiskäytänteistä (mahdollisuudesta opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan).

Testaus ja lausunnot

Heti ensimmäisen lukiovuoden syksyllä opiskelijat tekevät Niilo Mäki –instituutin nuorille ja aikuisille suunnatun lukiseulatestin. Seulan perusteella erityisopettajan haastatteluun kutsutaan oppilaat, jotka ovat saaneet jollakin lukitestin osa-alueella heikon tuloksen tai ilmaisseet tuen tarpeen itsearvio-osiossa.

Seulatestin tulosten perusteella opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tehdä lukivaikeutta kartoittavat yksilötestit. Yksilötesteissä tarkastellaan lähemmin lukemisen ja kirjoittamisen pulmakohtia. Erityisopettaja tekee lukiolla lukemisen ja kirjoittamisen taitoja kartoittavat testit ja opastaa oppilasta muiden tarvittavien lausuntojen hankkimiseen. Erityisjärjestelyjä varten tarvitaan lisäksi lääkärin (foniatri, neurologi) lausunto. Erityisjärjestelyt ovat mahdollisia myös silloin, kun opiskelijalla on jokin vamma tai sairaus.

Opiskelijan ja huoltajien toivotaan olevan itsekkin aktiivisia Ylioppilastutkintolautakunnalle (YTL) lähetettävien lausuntojen suhteen. Mikäli lukivaikeus tai muu oppimisvaikeus on tiedossa jo lukioon tullessa, on siitä hyvä olla yhteydessä rehtoriin, opinto-ohjaajaan tai erityisopettajaan heti opintojen alussa. Lukilausunnon edellyttämät testit ja lausunnot on syytä hankkia jo ensimmäisen opiskeluvuoden aikana, mutta viimeistään toisen opiskeluvuoden kuluessa. Lausunnot lähetetään ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumisen yhteydessä.

<https://www.ylioppilastutkinto.fi/maaraykset/erityisjarjestelyt> https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Sairaus/fi/koesuoritusta_heikentava_syy.pdf?v=190220

Tuen tarpeet lukiolaisilla

Opiskelija voi ohjautua erityisopettajan ohjaukseen joko itse hakeutumalla, aineenopettajan havaintojen perusteella, huoltajien pyynnöstä tai ryhmänohjaajan ohjaamana. Haastattelujen perusteella selvitetään opiskelijan tuen tarve. Tyypillisimmät tuen tarpeen syyt lukiossa ovat; kehittymättömät opiskelutaidot, kypsymättömyys lukio-opintojen vaatimaan itsenäiseen työskentelyyn ja vastuuseen, motivaatio-ongelmat, oppimisvaikeudet (lukivaikeus ja keskittymisvaikeudet jne.). Askolan lukio tarjoaa oppimisen tueksi Opi Oppimaan -moduulin, joka noudattelee Opetushallituksen oppisisältöjä.

Pedagoginen tuki

Tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan oppilaan tarpeiden ja toiveiden mukaan. Erityisopettaja opastaa opiskelutekniikassa, auttaa määrittelemään motivaation kannalta tärkeitä tavoitteita ja strategioita niiden saavuttamiseksi, opastaa oman toiminnanohjauksen kehittämiseen lukio-opintojen asettamien vaatimusten mukaisesti, opastaa oppimisvaikeuksien kanssa selviytymiseen lukustrategiaa ja kirjoitustekniikkaa yhdessä oppilaan kanssa työsten, tekee yksilötestauksen ja lausunnot ylioppilaskirjoituksia varten.

Erityisopettaja konsultoi aineenopettajia niissä tilanteissa, joissa erityisopetuksellinen näkökulma tai tieto oppimisvaikeuksista on tarpeen. Askolan lukiossa erityisopetus voi olla paitsi klinikkamuotoista erityisopetusta myös samanaikaisopetusta aineenopettajan kanssa. Askolassa erityisopettaja tekee yhteistyötä myös opiskeluhoollon, opinto-ohjaajan ja aineenopettajien kanssa.

Asiakkuuden aloittaneiden opiskelijoiden opintoja seurataan ja heitä nähdään säännöllisesti tarpeiden mukaan. Tapaamiset koostuvat opiskelijan jaksamisen seuraamisesta ja keskusteluissa nousseisiin tuen tarpeisiin vastaamisesta (esim. lukilausuntoa koskevat kysymykset, opiskelutekniikka jne.) Myös vanhemmat voivat halutessaan tiedustella erityisopettajalta apua lastensa opiskeluun liittyviin pulmiin.

Vieraskielisten tukeminen Askolan lukiossa

Askolan lukiossa opetuskieli sekä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen kieli on suomi. Saamen, romanikielen tai viittomakielen opetusta ei järjestetä. Suomi toisena kielenä -opintoja ohjataan suorittamaan Porvoossa Linnankosken lukion aikuislinjalla tai verkko-opintoina.

Vieraskieliset opiskelijat saavat kuitenkin tukea aineenopettajilta, erityisopettajalta ja opinto-ohjaajalta. Tuki voi olla satunnaista tai säännöllistä yksilö- tai ryhmäohjausta vieraskielisille sekä vieraan kielen oppimista tukevien materiaalien käyttöä opetuksessa.

Erityisopettaja tekee aloittaville vieraskielisille opiskelijoille kielitason testauksen, jonka perusteella tukea suunnitellaan yhteistyössä opettajien kanssa. Kielitason arvioimiseen voi myös käyttää Opetushallituksen tekemää kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Tätä arviointia voidaan käyttää arvioinnin tukena, opettajan työvälteenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarviointin välineenä soveltuvin osin.

4.3. Opiskeluhoolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhoolto.

Lukion opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskelu ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhoolltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhoolltona. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 2 ja 3 §.)

Lukion opiskeluhoollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää, lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollon ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 9 [muutettu lailla 1409/2014] ja 11 §.)

Opiskeluhoolltoa toteutetaan monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollonssa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoolltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3, 4 ja 9 §; lukiolaki 714/2018, 33 §.)

OPISKELIJAHUOLTO ASKOLAN LUKIOSSA

Opiskelijahuollonsta säädetään oppilas- ja opiskelijahuollolaissa ([1287/2013](#)).

Opetushallitus määrää nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa järjestettävän opiskelijahuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteista 12 §:ssä tarkoitetuissa opetussuunnitelman perusteissa. Opetushallitus valmistelee opiskelijahuoltoa koskevat määräykset yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Koulutuksen järjestäjä päättää 12 §:ssä tarkoitettussa opetussuunnitelmassa opiskelijahuollon toteuttamisesta. **Opetussuunnitelma tulee laatia opiskelijahuoltoa koskevilta osin yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.** (10.8.2018/714)

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoito sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhoitopalvelut järjestetään yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen ja opetustoimen kanssa siten, että niistä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoito on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Opiskeluhoitohenkilöstö toimii opettajien tukena opiskeluhoitoon liittyvissä asioissa. Opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi tilanteen.

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla:

- 1) edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa;
- 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (1287/2013 7§)

Oikeus saada opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun on järjestettävä opiskelijalle 1 momentissa tarkoitettulla tavalla myös opiskelijan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin arvion perusteella opiskelijalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa opiskelija on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. (1287/2013 15 §)

Myös muu kuin ammatillisessa tehtävässään on saanut tietää opiskelijan tuen tarpeesta, voi salassapitosäännösten estämättä ottaa yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin.

Alaikäinen opiskelija voi käyttää opiskeluhuollon palveluja ilman huoltajansa suostumusta. Opiskelijan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja edellytystensä mukaisesti.

Kuraattori

Kuraattori toimii oppilaitoksessa sosiaalityön asiantuntijana. Hänen tehtävänsä on tukea opiskelijan psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia ja opintojen etenemistä. Kuraattori kartoittaa opiskelijan tilanteen ja tekee tuen tarpeen arvioinnin yhdessä opiskelijan kanssa.

Tavoitteena on, että opiskelijoilla on matala kynnys tulla kysymään neuvoa ja ohjausta. Alkukartoitus ja arviointi voidaan tehdä yhteistyössä myös huoltajien, vastuuhjaajan sekä tarvittaessa muun tukiverkoston, esimerkiksi lastensuojelun sosiaalityöntekijän kanssa.

Opiskelija voi hakeutua kuraattorin luokse oma-aloitteisesti, kun hän haluaa keskustella luottamuksellisesti elämäntilanteeseensa ja/tai opiskeluunsa liittyvistä asioista; esimerkiksi sosiaalisista suhteista, elämäntilanteesta, itsenäistymisestä ja sosioekonomisista asioista. Opiskelija voi tulla kuraattorin luo myös huoltajien, opettajien, terveydenhoitajan tai muun tahon ohjaamana.

Lukion henkilökunta voi tarvittaessa konsultoida kuraattoria opiskelijaa koskevissa asioissa opiskelijan suostumuksella. Kuraattoria voi konsultoida myös ilman opiskelijan lupaa, silloin kun opiskelijan henkilöllisyyttä ei tuoda esiin.

Kuraattori on opiskelijahuoltoryhmän jäsen ja tekee tarvittaessa yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa kuten eri viranomaiset, etsivä nuorisotyö ja eri alojen asiantuntijat.

Kuraattori vastaa yhteistyöstä etsivän nuorisotyön kanssa silloin, kun opiskelijan opinnot ovat vaarassa keskeytyä tai ovat jo keskeytyneet tai hänet katsotaan eronneeksi oppilaitoksesta. Etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (1285/2016), joka velvoittaa koulutuksen järjestäjää luovuttamaan nuoren yksilöinti- ja yhteystiedot (nimi, syntymäaika, osoite, puhelinnumero ja sähköpostiosoite) nuoren kotikunnan etsivälle nuorisotyölle alle 29-vuotiaasta nuoresta, joka keskeyttää opinnot ammatillisessa koulutuksessa. Tiedot voidaan jättää ilmoittamatta vain, jos arvioidaan, ettei niiden luovuttaminen nuoren auttamiseksi ole tarpeen.

Askolan lukiolla kuraattorin tavoittaa pääsääntöisesti yhtenä päivänä viikossa, mutta tapaamisia voidaan tarpeen mukaan järjestää myös muina aikoina. Opiskelijat voivat varata ajan tapaamiseen tai tulla ilman ajan varusta.

Psykologi

Psykologi on käyttäytymisen ja tunne-elämän asiantuntija, ja hänen tehtävänsä on tukea opiskelijan psyykkistä terveyttä sekä tarvittaessa ohjata oppilas lääkärin tai erikoissairaanhoidon piiriin. Psykologi kartoittaa opiskelijan tilanteen ja tekee tuen tarpeen arvioinnin yhdessä opiskelijan kanssa. Psykologin apu on pääasiallisesti keskusteluapua, joka tapahtuu tukikäynteinä tai –puheluina tai muilla etäyhteyksillä. Tarvittaessa voidaan opiskelijan suostumuksella käyttää myös lääkärin, psykiatrisen sairaanhoitajan ja sosiaalityön konsultaatiota.

Tavoitteena on, että opiskelijoilla on matala kynnys hakea apua erilaisiin psyykkisiin ongelmatilanteisiin ja oireiluun. Alkukartoitus ja arviointi voidaan tehdä yhteistyössä myös huoltajien, terveydenhoitajan tai muun tukiverkoston kanssa.

Opiskelija voi hakeutua psykologin luokse oma-aloitteisesti, kun hän haluaa keskustella luottamuksellisesti elämäntilanteeseensa ja/tai psyykkiseen vointiinsa liittyvistä asioista. Opiskelija voi tulla psykologin luo myös huoltajien, opettajien, terveydenhoitajan tai muun tahon ohjaamana. Psykologin avun vastaanottaminen perustuu aina vapaaehtoisuuteen.

Lukion henkilökunta voi tarvittaessa konsultoida psykologia opiskelijaa koskevissa asioissa opiskelijan suostumuksella. Lukion henkilökunta voi konsultoida psykologia nimettömästi niin, ettei henkilöiden ilmi tuleminen vaaraa ole. Psykologin työtä on myös jakaa tietoa ja osaamista liittyen tunne-elämään, käyttäytymiseen ja psyykkisiin ongelmiin.

Psykologi on opiskelijahuoltoryhmän jäsen ja tekee tarvittaessa yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa kuten eri viranomaiset, lääkärit ja muut hoitotahot.

Psykologi tekee myös oppimistaitojen tutkimuksia, mutta pääsääntöisesti ne on kartoitettu jo ennen lukioikää. Lukuvaikeutta epäiltäessä oppilas ohjataan erityisopettajalle.

Askolan lukiolla psykologin tavoittaa pääsääntöisesti yhtenä päivänä viikossa, mutta tapaamisia voidaan järjestää myös muina aikoina etäyhteyksin tai puhelimitse. Opiskelijat voivat varata ajan tapaamiseen soittamalla, Wilman kautta tai sähköpostilla.

Terveydenhoitaja

Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n mukaista kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuollolla mainitun lain 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Kunnan perusterveydenhuollon on järjestettävä opiskeluterveydenhuollon palvelut alueellaan sijaitsevien lukioden, ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten sekä korkeakoulujen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta ([11.8.2017/551](#))

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät:

- 1) oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein;
- 2) opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti;
- 3) terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto mukaan lukien;
- 4) opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen.

Kunnan perusterveydenhuollon on opiskeluterveydenhuollon palveluja järjestäessään toimittava yhteistyössä alaikäisen opiskelijan vanhempien ja huoltajien, muun opiskelijahuolto- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa [#HYPERLINK "https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#a11.8.2017-551"](https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326#a11.8.2017-551)(11.8.2017/551)

Opiskeluterveydenhuolto muodostuu määräaikaista terveystarkastuksista, jotka pitävät sisällään terveydenhoitajan ensimmäisen vuoden lukio-opiskelijoille tekemän tarkastuksen sekä lääkärin tarkastuksen ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena.

Opiskelijaterveydenhuollossa pyritään ohjaamaan opiskelijaa tekemään terveyttä edistäviä valintoja. Huomio terveystarkastuksissa, kuten opiskeluterveydenhuollossa yleensäkin, on opiskelijan elämäntilanteessa, opiskelumotivaatiossa ja terveystarpeissa.

Opiskelijan lääkityksen järjestäminen sekä erityisruokavalioon liittyvät asiat lukiossa tapahtuu terveydenhoitajan, tai muun terveydenhuollon ammattilaisen, lausunnolla ja opastuksella. Lääkehoidosta vastaaminen on aina ensisijaisesti opiskelijan omalla vastuulla. Jos lääkehoito on välttämätön järjestää, kutsutaan koolle palaveri, jossa yhteisesti sovitaan lääkehoidon vastuun osoittamisesta sellaiselle henkilölle, jolla on parhaimmat edellytykset sitä hoitaa.

Askolan lukiossa on yksi terveydenhoitaja, jolla on vastaanotto 2 krt/vko. Terveydenhoitajan luo voi tulla ajanvarauksella tai ilman ajanvarausta, jolloin opiskelijoilla on mahdollisuus matalalla kynnyksellä saada palvelua ja apua silloin, kun siihen on tarvetta. Mikäli terveydenhoitaja ei ole tavoitettavissa, kiireellisissä asioissa otetaan yhteyttä terveyskeskukseen tai ensiapuun.

Terveydenhoitaja on opiskelijahuoltoryhmän jäsen ja tekee tarvittaessa yhteistyötä ulkopuolisten tahojen kanssa kuten eri viranomaiset, etsivä nuorisotyö ja eri alojen asiantuntijat.

Lukion henkilökunta voi tarvittaessa konsultoida terveydenhoitajaa opiskelijaa koskevissa asioissa opiskelijan suostumuksella. Terveydenhoitajaa voi konsultoida myös ilman opiskelijan lupaa, silloin kun opiskelijan henkilöllisyyttä ei tuoda esiin.

Opiskeluterveydenhuolto on maksutonta alle 18-vuotiaille. Sen jälkeen maksu määräytyy asiakasmaksulain mukaisesti osassa palveluita. Terveystarkastukset ovat maksuttomia kaikille.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon tavoitteena on seurata ja edistää opiskelijan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy on tärkeää. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus.

Opiskelijoilla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon, jolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon palveluja, psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista opiskeluhoiltoa.

Yksilökohtaisessa opiskeluhoiltotyössä käsiteltävät asiat ovat luottamuksellisia ja työssä noudatetaan tietojen luovuttamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

Yksilökohtaisessa monialaisessa opiskeluhoillossa kootaan yksilökohtainen asiantuntijaryhmä yksittäisen opiskelijan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Jäsenten nimeäminen edellyttää opiskelijan ja/tai tarvittaessa huoltajan suostumusta.

Yksilökohtaista opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoiltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoillossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Yksittäisen opiskelijan opiskeluhoiltoa koskevia tietoja saa luovuttaa vain opiskeluhoillon toteuttamiseen osallistuville. Opettajalla ja rehtorilla on oikeus saada opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot salassapitosäännösten estämättä.

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhoilosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Opiskeluhoiltoryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta ja ilmaista heille siinä tarkoituksessa salassa pidettäviä tietoja siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentissa säädetään.

Monialainen yhteistyö

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan tapauskohtaisesti yksittäisen opiskelijan tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoillon palvelujen järjestämiseksi. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua oppilaitoksen henkilöstöä, opiskeluhoillon yhteistyötahoja ja opiskelijan läheisiä. Tapauskohtaisesti koottavan asiantuntijaryhmän kutsuu koolle se opetushenkilöstön tai opiskeluhoillon edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Monialainen asiantuntijaryhmä kutsutaan koolle tarpeen ja tilanteen mukaan. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön edustaja tai opiskeluhoillon edustaja, jolla huoli opiskelijan hyvinvoinnista herää. Koolle kutsuttavan ryhmän monialainen kokoonpano perustuu aina tapauskohtaiseen harkintaan sekä käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön.

Asian käsittely yksittäisen nuoren tueksi koottavassa asiantuntijaryhmässä ja ryhmän kokoonpano perustuvat huoltajan ja opiskelijan suostumukseen. Tämä suostumus pyydetään monialaisen asiantuntijaryhmän palaverin alussa. Opiskelijan ja huoltajan suostumuksella asian käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhoillon yhteistyötahoja tai nuoren läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa opiskelijan asiassa tarpeellisiksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Monialainen asiantuntijaryhmä laatii opiskeluhoiltokertomuksen, joka kirjataan opetuksen järjestäjän vahvistamalle lomakkeelle (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19§ ja 20§).

Opiskeluhoitokertomuksiin kirjataan tuen tarpeen selvittäminen, tukitoimien suunnittelu ja seuranta. Opiskeluhoitokertomukset säilytetään oppilaitoksessa rehtorin huoneessa lukollisessa kaapissa.

Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö (2018/714 31§)

Opetushallitus määrää kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä noudatettavista keskeisistä periaatteista 12 §:ssä tarkoitetuissa opetussuunnitelman perusteissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää 12 §:ssä tarkoitetussa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön toteuttamisesta.

Opiskeluhoollolisesta toiminnasta tiedotetaan huoltajille Wilman kautta ja vanhempainilloissa. Oppilaitoksen ja kotien yhteisenä tehtävänä on tukea opiskelijaa opintojen aikana. Kaikkien opettajien tehtävänä on huomata, ottaa puheeksi ja tarvittaessa ohjata opiskelijaa eteenpäin. Ryhmänohjaajalla on ensisijainen vastuu toimia yhdyshenkilönä kodin ja koulun välillä. Ryhmänohjaajan tulee olla yhteydessä uusien opiskelijoiden huoltajiin heti opintojen alussa. Tässä yhteydessä kannattaa nostaa esiin huoltajan keskeinen rooli opintojen tukemisessa.

Varhainen yhteydenotto huoltajiin helpottaa molemminpuolista yhteydenpitoa opintojen aikana. Sujuvaa yhteistyötä helpottaa, kun ryhmänohjaaja on kotiin yhteydessä myös positiivisissa merkeissä. Sähköinen opiskelijahallintajärjestelmä helpottaa yhteydenpitoa. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on mahdollisuus kieltää oppilaitoksen yhteydenotot kotiin. Tavoitteena kuitenkin on, että opiskelija täysikäisyydestään huolimatta antaisi kodin ja koulun väliselle keskustelulle mahdollisuudet.

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Askolan lukio toimii aloitteellisena tässä työssä ja järjestää opiskelijoiden huoltajille mahdollisuuksia perehtyä oppilaitoksen työhön. Yhteistyöllä huoltajien kanssa tuetaan opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö järjestetään niin, että opiskelija saa tukea sekä opiskeluun että hyvinvointiin koskeviin kysymyksiin ja mahdollisiin ongelmiin. Lähtökohtana yhteistyössä on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioon ottaminen sekä huolenpito tukea tarvitsevalta opiskelijalta.

Vanhemmilla on mahdollisuus seurata lukiolaistensa opintojen edistymistä jaksotodistuksista, jotka alaikäisten opiskelijoiden tulee näyttää kotona ja palauttaa huoltajan allekirjoituksella varustettuna määräjainassa ryhmänohjaajalle. Poissaoloista vaaditaan poissaolonselvitys.

4.3.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoollon laatimisesta (lukiolaki 714/2018, 32 §; oppilas- ja opiskelijahuollolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoolltona. Opiskeluhoolto on osa lukion toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden

osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisuyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 ja 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa (lukiolaki 714/2018, 33 §; oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 18 §). Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Lukiolain mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (lukiolaki 714/2018, 40 §). Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa lukion toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa lukion toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 5 §).

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 11 ja 18 §.)

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Opiskeluhuoltoryhmiä ovat 1) opiskeluhuollon ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016].)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveydenhuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhuollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhoitoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyys, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 14 § [muutettu lailla 1501/2016]).

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoo se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan tai, ellei opiskelijalla poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19 §).

4.3.2. Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhuollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoitoa koskeva osuus, 2) paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhollosta sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 12 ja 13 § [muutettu lailla 1501/2016]; lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013]; lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §.)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. (Lastensuojelulaki 417/2007, 12 § [muutettu lailla 1292/2013].)

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon, kun valmistellaan paikallisen opetussuunnitelman opiskeluhoitoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoitosuunnitelmia.

Opiskeluhoito opetussuunnitelmassa

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseksi.

Paikallinen opetussuunnitelma tulee opiskeluhuollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §; terveydenhuoltolaki 1326/2013, 17 §). Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa (lukiolaki 714/2018, 32 §).

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhoitosuunnitelmaan sisällyttävistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee oppilas- ja opiskeluhoitolaissa (1287/2013) mainittua opiskeluhuollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opiskeluhoitosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhuollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016].) Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut

Opiskeluhoitosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhoitopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhoitohuitosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako, palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen
- opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhoito ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön sekä ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tai muun tehtävään soveltuvan monialaisen ryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhoollon kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhoollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveystiedon ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä
- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden pähteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 1501/2016]). Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma (pelastuslaki 379/2011, 15 §; valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1 ja 2 §).

Suunnitelmassa kuvataan

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestäminen

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen, keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen sekä yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet
- opiskeluhuollon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhohtokertomuksen laatiminen ja säilytys
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa
- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (esimerkiksi erikoissairaanhoito, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhohtoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

Suunnitelmassa kuvataan

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhoollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 26 §).

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta).

Suunnitelmassa esitetään

- seurattavat asiat
- tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho
- seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhoollon kehittämisessä
- seurannan keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto ja sen toimintatavat

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Suunnitelma löytyy luvusta 8.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Suunnitelma ja vastuutehtävät löytyvät luvusta 9.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestäminen

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

5. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttyädyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman

hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämismenettelyt, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Askolan lukion järjestyssäännöt

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

1. Lukion ja lukion opiskelijoiden toimintaa sääntelevät lukiolaki ja lukioasetus sekä lukion järjestyssäännöt. Myös muita lakeja, joiden säädökset ulottuvat koulun arkeen, tulee noudattaa.

2. Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää lukion sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt sisältävät sekä säännöksiä ja määräyksiä, jotka ovat velvoittavia, että suosituksia.

3. Järjestyssääntöjä sovelletaan kouluaikana ja lukion alueella sekä lukion alueen ulkopuolella tapahtuvassa toiminnassa – mm. opintomatkojen aikana. Kouluaikana pidetään työjärjestyksen mukaista työpäivää ja muuta koulutoimintaan liittyvää aikaa (opintomatkat, retket, tutustumiskäynnit, juhlat jne.).

4. Oppilaitoksen alueena pidetään oppilaitoksen kiinteistöä tontteineen sekä muita opetuskäyttöön varattuja tiloja ja alueita. Säännöt koskevat myös ammattiopiston kiinteistöä ja aluetta siltä osin, kun kyseessä ovat lukion opiskelijat tai lukion antama opetus.

5. Järjestyssääntöjen ohella koulun toimintaa säätelevät esimerkiksi myös opetussuunnitelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

2.1 Opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

1. Opiskelijalla on oikeus maksuttomaan lukiokoulutukseen ja oikeus saada opetusta sekä opiskeluhoollon palveluja. Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan.

2. Erilaisilla oppijoilla on koulussa tasavertainen asema. Kaikkien lukiossa työskentelevien tulee huomioida sukupuolten välisen tasa-arvon sekä kielellisten, kulttuurillisten ja uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien toteutuminen omassa työssään.

3. Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Kaikkien tulee kohdata toisensa koulun arjessa ihmisarvoltaan yhdenvertaisina ja toisen työrauhaa kunnioittaen.

2.2 Opiskelijan velvollisuudet

1. Jokainen koulu yhteisön jäsen on omalta osaltaan vastuussa oppilaitoksen opiskelu- ja työrauhasta.
2. Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jos hänelle ei ole siitä erikseen myönnetty vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. (lukiolaki, 25 §)
3. Opiskelijan on saavuttava oppitunnille työjärjestykseen merkittynä ajankohtana. Tunneilta myöhästely on järjestyssääntöjen vastaista ja haittaa sekä opiskelijan omaa että muiden opiskelijoiden työskentelyä. Myöhästynyttä opiskelijaa ei tarvitse ottaa tunnille.
4. Opiskelijan on varauduttava opetustilanteisiin asianmukaisilla välineillä ja varusteilla.
5. Opiskelijaruokailussa tulee noudattaa ruokailusta annettuja ohjeita ja ruokailuaikoja.
6. Opiskelija on velvollinen korvaamaan tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttamansa vahingot. Vahingosta on viipymättä ilmoitettava koulun henkilökunnalle.

3. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

3.1 Hyvä käytös

1. Lukioyhteisön jäsenten tulee kaikissa tilanteissa käyttäytyä toisiaan kohtaan moitteettomasti. Kohteliaaseen käyttäytymiseen kuuluu mm. tervehtiminen, kiittäminen, asiallinen kielenkäyttö, toisten auttaminen ja huomioonottaminen. Hyvät käytös ruokailussa ja asiallinen, tarkoituksenmukainen ja muita loukkaamaton pukeutuminen kuuluvat myös hyvin tapoihin.
 2. Kirjallisten tai muiden töiden laatimisessa huolehditaan tekijänoikeuksien toteutumisesta. Esimerkiksi oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia luvatta tai lähdeä ilmaisematta.
 - 2.1 Jos opiskelija plagioi kurssityön, kopioi toisen tekemiä tehtäviä, palauttaa toisen tekemän työn omissa nimissään, lunttaa tai muuten syyllistyy vilppiin, kurssisuoritus hylätään ja opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus. Vilppitilanteissa kuullaan opettajaa, opiskelijaa ja huoltajaa. Opettaja muistuttaa opiskelijaryhmiä tunneilla lukion plagiointikäytännöistä kirjallisten töiden ja tiedonhakutehtävien yhteydessä.
 3. Opiskelijan on tiedostettava tekijänoikeusasiat myös käyttäessään kännykkää koulussa. On sopivaa kuvata ainoastaan henkilöitä, joilta on saanut luvan kuvan ottamiseen. Sosiaalisessa mediassa ja muualla voi julkaista ainoastaan sisältöjä, joihin on tekijänoikeudet ja asianmukaiset luvat. Loukkaavan kuvan tai videon julkaiseminen voi täyttää rikoslaisissa mainitut yksityiselämää loukkaavan tiedon julkaisemisen tai kunnianloukkauksen tunnusmerkit.
- Hyvästä käytöksestä ja kiusaamisen ennaltaehkäisemisestä tarkemmin luvussa 8 "Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä".

3.2 Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

1. Elintarvikkeiden nauttiminen oppitunnin aikana on kielletty.
2. Jokainen opiskelija on vastuussa lukion alueen ja tilojen siisteydestä. Roskat laitetaan roska-astiaan ja jätteet lajitellaan ohjeiden mukaan. Yhteisestä omaisuudesta pidetään hyvää huolta ja yhteisiä tavaroita säilytetään siististi.
3. Opiskelijan on tarvittaessa osallistuttava siivoamiseen koulun henkilökuntaan kuuluvan ohjeiden mukaisesti.

3.3 Turvallisuus

1. Lukion alueella on tallentava kameravalvonta.
2. Opiskelijat ilmoittavat viipymättä huomaamistaan turvallisuuteen liittyvistä vioista tai puutteista lukion henkilökuntaan kuuluvalle.

3. Kiusaaminen ja muu epäasiallinen kohtelu ovat kiellettyjä. Katso tarkemmat kirjaukset luvusta 8 "Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä".
4. Oppilaitoksen alueella on noudatettava yleisiä ja aluekohtaisia liikennesääntöjä. Opiskelijoiden ajoneuvot on pysäköitävä merkityille pysäköintipaikoille. Liikennöinti oppilaitoksen muilla alueilla on kielletty. Lämmituspistorasioilla varustetut pysäköintiruudut on varattu henkilökunnan käyttöön.
5. Toimintaohjeet ja vastuutehtävät äkillisissä kriiseissä- ja uhka- ja vaaratilanteissa eritelty tarkemmin luvussa 9.

3.4 Tietokoneen ja muiden mobiililaitteiden käyttö

1. Opiskelija pitää kannettavan tietokoneensa päivittäin mukana.
2. Tietokoneen ja muun henkilökohtaisen elektroniikan säilyttäminen koulupäivän aikana on opiskelijan vastuulla.
3. Puhelimet pidetään oppitunnin ajan häiriötä tuottamattomassa tilassa.
4. Lähtökohtaisesti kännykkää ei pidetä oppitunneilla esillä. Jos kännykkää käytetään opiskeluun, opettaja antaa siitä ohjeet.

3.5 Päihteet ja vaaralliset aineet

1. Päihteiden ja huumeiden hallussapito, käyttäminen ja niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen on järjestyssääntöjen soveltamisalueella kielletty.
2. Tupakointi ja nuuskan käyttö koulun alueella on kielletty. Opiskelijan käyttäessä edellä mainittuja koulun alueella ilmoitetaan asiasta välittömästi opiskelijan vanhemmille.
3. Kouluun ei saa tuoda järjestyslaissa mainittuja vaarallisia esineitä eikä toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä. Poikkeuksen muodostavat esimerkiksi pesäpallomaila liikuntapäivänä ja vastaavat tilanteet, joissa esineen tuomiselle on hyvä peruste.
4. Ammattipiston opiskelijat jättävät työkalunsa Careerian puolelle.
5. Toiminta äkillisissä kriiseissä- ja uhka- ja vaaratilanteissa eritelty tarkemmin luvussa 9.

3.6 Kurinpito

1. Opettaja puuttuu opiskelijan käytökseen, mikäli tämä häiritsee opiskelua tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti.
2. Ojentamisessa ja kurinpidossa noudatetaan lukiolain säädöksiä.
3. Opettajalla on oikeus poistaa luokasta opiskelija, joka käyttäytymisellään häiritsee opiskelua.

4. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

1. Järjestyssäännöt ovat näkyvillä koulun ilmoitustaululla sekä luettavissa koulun internetsivuilla.
2. Järjestyssäännöt käydään läpi lukukauden alkaessa syksyllä ryhmänohjaajien tunneilla ja aina tarvittaessa.
3. Järjestyssäännöt tarkistetaan vuosittain osana lukuvuoden vuosisuunnittelua.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-

identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa

omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönensä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Vieraskielisten tukeminen Askolan lukiossa

Askolan lukiossa opetuskieli sekä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen kieli on suomi. Saamen, romanikielen tai viittomakielen opetusta ei järjestetä. Suomi toisena kielenä -opintoja ohjataan suorittamaan Porvoossa Linnankosken lukion aikuislinjalla tai verkko-opintoina.

Vieraskieliset opiskelijat saavat kuitenkin tukea aineenopettajilta, erityisopettajalta ja opinto-ohjaajalta. Tuki voi olla satunnaista tai säännöllistä yksilö- tai ryhmäohjausta vieraskielisille sekä vieraan kielen oppimista tukevien materiaalien käyttöä opetuksessa.

Erityisopettaja tekee aloittaville vieraskielisille opiskelijoille kielitason testauksen, jonka perusteella tukea suunnitellaan yhteistyössä opettajien kanssa. Kielitason arvioimiseen voi myös käyttää Opetushallituksen tekemää kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Tätä arviointia voidaan käyttää arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarviointin välineenä soveltuvin osin. Askolan lukiossa on myös Opi oppimaan -kurssi, joka pidetään ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arvioinnin käytäntöjä ja toimintaperiaatteita on eritelty luvussa 5.7 paikallisesti päätettävissä asioissa.

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Askolan lukion arviointia ja tehtävää on avattu luvussa 5.7.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Opintojaksojen arviointikäytännöt on kirjattu opintojaksoihin, jotka löytyvät otsikon "Oppiaineet" alta.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisällyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisällyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksytyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Paikalliset soveltavat opintojaksot arvostellaan suoritusmerkinnällä. Kesken jääneistä tai osasuorituksiltaan puutteellisiksi jääneistä opintojaksoista opiskelijalle merkitään O-merkintä. Tällaisten opintojaksojen täydentämistavoista ja -aikataulusta päätetään lukuvuosi-kohtaisesti.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytyä arvosanaa.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvien osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti

Pääsääntöisesti opetukseen osallistutaan lähiopetuksena. Itsenäiseen kurssisuoritukseen voi kuitenkin saada luvan, jos aiempi opintomenestys kyseisessä aineessa on hyvä ja jos opetukseen osallistuminen ei ole mahdollista perustellusta syystä. Joitakin kursseja voi suorittaa myös verkkokursseina ja itsenäistä suoritusta edellytetään niissä pakollisissa opintojaksoissa, joita ei tarjota lähiopetuksessa. Käytännössä tällaisia opintojaksoja voivat olla joidenkin katsomusaineiden opinnot ja suomi toisena kielenä. Jos opiskelija haluaa suorittaa valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita tarjotaan vain osana laajempaa opintojaksoa, voi opiskelija suorittaa nämä opinnot itsenäisesti.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Suullisen kielitaidon opintojaksot, kuten ruotsin kielen B1-oppimäärän syventävä opintojakso RUB16 ja englannin kielen syventävä opintojakso ENA8 arvioidaan Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen arvosanan sekä muun opintojakson aikaisen näytön perusteella.

Opintojaksoista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4 – 10. Myös opintojaksoon kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4 – 10.

5.2.4. Opintoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräjain selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Opintoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa on kirjattu lukuihin 4.1 ja 4.3.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettujen 11 §:ssä tarkoitettujen opintojen hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman

perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettujen opintojen vastaavat, ylempää vai alemmää, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettujen opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppi määrän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppi määrän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppi määrän mukaisesti suoritettujen opintojen luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppi määrän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#oppi määrän opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppi määrän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppi määrästä, mutta ei molemmista.

Kun opiskelija vaihtaa oppimäärää toiseen saman aineen eri laajuiseen oppimäärään, osa jo suoritetuista opintojaksoista voidaan hyväksilukea uuden oppimäärän opintojaksoksi. Ne opintojaksot, jotka eivät tule hyväksiluetuiksi, siirtyvät uuden oppimäärän soveltaviksi opintojaksoksi. Arvosana 5-10 muutetaan suoritusmerkinnäksi S ja arvosana 4 merkinnäksi H.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen arvioinnin käytännöt on kirjattu opintojaksoihin, jotka löytyvät "Oppiaineet" -otsikon alta.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemissa pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

<i>Opiskelijan opiskelemissa pakollisia ja valinnaisia opintoja,</i>	<i>joista voi olla hylättyjä opintoja enintään</i>
<i>2–5 opintopistettä</i>	<i>0 opintopistettä</i>
<i>6–11 opintopistettä</i>	<i>2 opintopistettä</i>
<i>12–17 opintopistettä</i>	<i>4 opintopistettä</i>
<i>18 opintopistettä tai enemmän</i>	<i>6 opintopistettä</i>

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Oppiaineen oppimäärän arvioinnista on kerrottu tarkemmin luvussa 5.7. paikallisesti päätettävissä arviointiin liittyvissä käytännöissä. Lukion päättötodistuksen oppiaineen arvosana on kyseisen oppiaineen opintojaksojen aritmeettinen keskiarvo.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämäntutkimustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;
2. lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;
3. se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämäntutkimustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityisiä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitettussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos: 1) opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot; 2) lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen

joltakin osin kohtuutonta; 3) se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

- 1. opiskelijaksi ottamista*
- 2. 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
- 3. suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
- 4. opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
- 5. oikeutta saada uskonnon tai elämäntiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

– – [O]piskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa

päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee: 1) opiskelijaksi ottamista 2) 23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä 3) suoritettujen opintojen hyväksi lukemista 4) opiskelun poikkeavaa järjestämistä 5) oikeutta saada uskonnon tai elämäkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus

- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/ elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaisuutensa lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päätynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1) Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.

2) Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.

3) Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimäärästä

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä
ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/ suomi)

• merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä "uskonto/ elämäkatsomustieto" erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritettut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suorituserkinä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaisuutensa lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja-kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arviointiin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

Askolan lukion arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet

Arvioinnin tulee olla monipuolista, läpinäkyvää, kannustavaa ja oikea-aikaista.

Jatkuva arviointi koostuu diagnostisesta, formatiivisesta ja summatiivisesta arvioinnista. Diagnostisen arvioinnin tarkoitus on antaa tietoa opiskelijan lähtötasosta ja oppimisedellytyksistä. Formatiivinen arviointi on kannustavaa sekä oppimista ja itsearviointin taitoja kehittävää. Summatiivinen arviointi on toteavaa ja sillä pyritään esittämään mahdollisimman todenmukainen kuva opiskelijan tiedoista ja taidoista. Arviointia on myös kaikki palautteen antaminen, ohjaaminen sekä opiskelijan tieto- ja taitotason kartoittaminen. Opiskelijoille voidaan antaa kurssin alussa mahdollisuus keskustella ja vaikuttaa kurssin arviointiperusteisiin.

Jokaiseen jaksoon kuuluu arviointiviikko, jonka aikana voidaan järjestää kurssikokeita, esityksiä, palautekeskusteluja. Uusintakokeita järjestetään jokaisessa jaksossa. Saatua arvosanaa voi yrittää korottaa.

Arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet

Opintojaksoissa voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia arvioinnin tapoja.

Diagnostinen arviointi

Alkavien luki- ja matematiikkatestit

Tieto- ja taitotason arviointi kurssien alussa, ryhmäkoee

Tunnin aiheeseen liittyvien ennakkokäsitysten kartoittaminen tunnin alussa

Formatiivinen arviointi

Välikokeet, sanakokeet, vertais- ja itsearvioitavat työt ja tehtävät, oppimispäiväkirja, mallivastaukset, kokeelliset työt ja työselostukset, portfolioyöskentely, ryhmäkoee

Sanallista palautetta annetaan kurssin aikana jatkuvasti mm. työskentelystä oppituntien aikana.

Summatiivinen arviointi

Kurssin aikana tehtävä summatiivinen arviointi voi koostua monenlaisista osasuorituksista. Samat tehtävät voivat olla sekä formatiivisen että summatiivisen arvioinnin kohteena.

Arviointiviikot: kokeet, palautekeskustelut, muut arvioitavat työt, esseet, kirjoitelmat, ryhmäkoee

Arvioinnin perusteet ja arviointimenetelmät esitetään opiskelijoille selkeästi jo kurssin alussa.

Oppimäärän päättöarviointia voi yrittää korottaa päättövaiheessa osallistumalla korotustenttiin.

Vaihtoehtoisista tavoista antaa näyttöjä osaamisestaan sovitaan tapauskohtaisesti opettajan ja opiskelijan kesken.

Arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen

Arviointiin liittyvät periaatteet ja käytännöt kerrataan lukuvuoden alussa.

Henkilökunta osallistuu mahdollisuuksien mukaan arviointiin liittyviin koulutuksiin. Opettajat käyvät yhteissuunnittelujalla säännöllisesti keskustelua arviointiperiaatteista ja -käytänteistä ja niiden kehittämisestä.

Opettajat keräävät opiskelijoilta palautetta yksittäisistä opintojaksoista. Lisäksi opiskelijoille voidaan järjestää kyselyjä koetuista arviointikäytänteistä.

Kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt

Keskeytynyt suoritus on K, jota ei voi enää täydentää, vaan opintojakso on tarvittaessa suoritettava kokonaan uudelleen. Osittainen suoritus on O, ja sen voi täydentää arvosanaksi seuraavan jakson kuluessa suorittamalla puuttuvat näytöt. Päätöksen merkinnöistä tekee opettaja sen mukaan, mikä on kokonaisuuden kannalta perusteltua.

Hyväksytyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä

Arvosanan korottamiseksi opiskelija voi osallistua uusintakokeeseen yhden kerran kahden seuraavan uusintakokeen aikana. Uusintakoepäiviä järjestetään yksi jokaisessa jaksossa. Arvosanaa voi korottaa uusintakokeella, osallistumalla opintojaksolle uudestaan tai sopimalla muusta yksilöllisestä toteutustavasta opettajan kanssa seuraavan jakson aikana. Sekä hylätyn että hyväksytyyn arvosanan voi korottaa, ja parempi arvosana näistä jää voimaan. Uusintakoepäivän aikana voi osallistua vain yhden kokeen uusintaan. Uusintakoe voi opettajan harkinnan mukaan korvata joko kurssikokeen tai useampia suorituksia.

Opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti

Pääsääntöisesti opetukseen osallistutaan lähiopetuksena. Itsenäiseen kurssisuoritukseen voi kuitenkin saada luvan, jos aiempi opintomenestys kyseisessä aineessa on hyvä ja jos opetukseen osallistuminen ei ole mahdollista perustellusta syystä. Joitakin kursseja voi suorittaa myös verkkokursseina ja itsenäistä suoritusta edellytetään niissä pakollisissa opintojaksoissa, joita ei tarjota lähiopetuksessa. Käytännössä tällaisia opintojaksoja voivat olla joidenkin katsomusaineiden opinnot ja suomi toisena kielenä. Jos opiskelija haluaa suorittaa valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita tarjotaan vain osana laajempaa opintojaksoa, voi opiskelija suorittaa nämä opinnot itsenäisesti.

Opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely

Luvussa 6 oppiaineiden yhteydessä todetaan opintojaksojen ohjeellinen suoritusjärjestys. Joissain opintojaksoissa on välttämättömiä esitietovaatimuksia; opintojaksojen kuvaukset löytyvät luvusta 6.

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään kestävästä elämäntavasta välttämättömyyden ja moniulotteisuuden. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä osaa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opiskelija tottuu arvioimaan tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija harjaantuu toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että vierailta kielillä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessäkin työskentelyssä.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka elinikäisen opiskelun taito ja tahto.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuoli- ja tasa-arvotietoiselle opetukselle. Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden

mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolittetoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävä elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) määriteltujen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään kestävästä elämäntavasta välttämättömyyden ja moniulotteisuuden. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä osaa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opiskelija tottuu arvioimaan tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija harjaantuu toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että vierailta kielillä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessäkin työskentelyssä.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka elinikäisen opiskelun taito ja tahto.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuoli- ja tasa-arvotietoiselle opetukselle. Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

#LOPS2021

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalaakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävässä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla
- saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulle ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiansa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuuskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestäväen elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja

kuulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävä toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävä elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävä tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähteaineistöjä. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Opintojaksojen laaja-alaiset tavoitteet on kirjattu opintojaksoihin otsikon "Oppiaineet" alle. Lukion opetussuunnitelman valtakunnalliset laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat:

- hyvinvointiosaaminen
- vuorovaikutusosaaminen
- monitieteinen ja luova osaaminen
- yhteiskunnallinen osaaminen
- eettisyys ja ympäristöosaaminen
- globaali- ja kulttuuriosaaminen.

7. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamisen määrittely

Kiusaaminen on henkistä tai fyysistä väkivaltaa. Kiusaamisella tarkoitetaan, että yksittäiselle opiskelijalle aiheutetaan toistuvasti pahaa mieltä. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi selän takana pahan puhumista, ilkeiden juorujen tai valheiden levittämistä, tönimistä, lyömistä, ulkopuolelle jättämistä, netissä tapahtuvaa loukkaamista tai väärien tietojen levittämistä, ilkeiden tai uhkaavien viestien lähettämistä tai mitä tahansa toimintaa, joka vahingoittaa tai loukkaa toista.

Kiusaaminen voi tapahtua myös sosiaalisessa mediassa. Seksuaalinen häirintä ja rasismi ovat kiusaamista. Kiusaaminen esiintyy usein verhotusti, siksi aikuisten voi olla vaikea sitä havaita. Kiusaaminen on kiusatulle subjektiivinen kokemus. Kiusaamiseen tulee puuttua aina, kun joku on **kokenut** tilanteen kiusaamisena, vaikka kiusaaja ei olekaan itse tarkoittanut pahaa.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi opiskelijoille annetaan ryhmänohjauksessa tietoa kiusaamisesta ja häirinnästä, niiden muodoista ja seurauksista, vähintään kerran lukukaudessa. Opiskelijoille kerrotaan kiusaamiseen liittyvistä ryhmämekanismeista ja -rooleista: siitä, miten helposti opiskelijat tulevat menneeksi mukaan kiusaamisen ja edesauttaneeksi sen jatkumista vaikka eivät lainkaan hyväksy kiusaamista. Opiskeluhoitoryhmä voi valmistella kiusaamisen ennaltaehkäisyyn liittyvät ja ryhmäyttämiseen liittyvät sisällöt esimerkiksi ryhmänohjaustuokioihin tai oppitunneille. Koska opiskeluhoitoryhmässä on mukana opiskelijajäsen, saadaan myös opiskelijoiden näkökulmaa mukaan. Nuorisotoimea voidaan konsultoida mahdollisuuksien mukaan.

Opiskelijat tutustutetaan tässä suunnitelmassa olevaan toimintaohjeeseen kiusaamistilanteiden varalle. Suunnitelman pääkohdat kirjataan opinto-oppaaseen sekä laitetaan esille koulun ilmoitustaululle.

Henkilöstö käy läpi tämän suunnitelman vähintään kerran vuodessa.

Kiusaamistilanteiden kartoittaminen

Ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille tehdään kiusaamiskysely kerran lukuvuodessa. Tarvittaessa kysely tehdään myös kolmannen vuoden opiskelijoille. Kyselyssä esitetään ensin kiusaamisen määritelmä, joka löytyy myös tämän suunnitelman alusta. Sen jälkeen opiskelijaa pyydetään arvioimaan, kuinka usein heitä on kuluvan lukukauden aikana kiusattu (useita kertoja viikossa, noin kerran viikossa, harvemmin tai ei lainkaan). Opiskelijoilta kysytään myös, kuinka usein he ovat osallistuneet toisten kiusaamiseen tai seuranneet tällaista tilannetta sivusta.

Kyselyn tavoite on saada selville, tulevatko kiusaamistilanteet ja häirintätapaukset henkilökunnan tietoisuuteen, eli toimiiko tässä suunnitelmassa esitetty malli kiusaamistapausten käsittelystä. Linkki kiusaamiskyselypohjaan: <https://forms.gle/LMXrUCgVT5umG3Vv7>

Myös muilla kyselyillä voidaan tarpeen mukaan selvittää seksuaalista ja sukupuoleen kohdistuvaa häirintää.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden kanssa keskustellaan kiusaamisesta terveystarkastuksessa ja ryhmänohjaajan haastatteluissa.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän käsittely Askolan lukiossa

(ent.Ohjeet kiusaamistapausten varalle)

Kiusaamistapausten käsittely

Jokainen väitetty kiusaamistapaus on tutkittava huolellisesti ja aloitettava selvitys mahdollisimman nopeasti. Kaikkia osapuolia on kuultava. Asianosaisilla tulee olla tieto, miten kiusaamistapauksia Askolan lukiossa käsitellään. Prosessilla tavoitellaan positiivista muutosta ja väärinymmärrysten oikaisemista sekä haetaan ymmärrystä toisen kunnioittamisesta ja vuorovaikutuksesta.

Kunakin osapuolen huoltajille tarjotaan tarvittaessa mahdollisuutta kuulemiseen. Kaikille osapuolille tarjotaan myös opiskelijahuollollista yksilötukea.

Koko opetus- tai ryhmänohjausryhmän kanssa työskennellään tavoitteena on kiusaamisongelman vakavuuden tiedostaminen ja kiusaamiseen liittyvien ryhmäroolien ja -normien muuttuminen. Asianosaisten opiskelijoiden nimiä ei tuoda esiin, vaan kiusaamista käsitellään yleisellä tasolla.

1. Opettaja puuttuu kiusaamiseen aina sitä havaitessaan ja kertoo asiasta ryhmänohjaajille. Jos kiusaaminen tapahtuu niin, ettei opettaja ole läsnä, ryhmänohjaajat selvittävät asiaa. Kaikki kiusaamistapaukset viedään kuraattorin ja rehtorin tietoon.
2. Mikäli tieto tulee muulta henkilöltä kuin kiusatuksi tulleelta, kutsutaan kiusaamisen kohteeksi väitetty henkilö keskusteluun.
3. Toistuvissa kiusaamistapauksissa ryhmänohjaaja on vastuussa siitä, että tapaus selvitetään loppuun saakka, tässä kuvatun prosessin mukaisesti.
4. Tapauksen käsittelijät keskustelevat ensin kunkin osapuolen kanssa erikseen. Tavoitteena on, että jokaisen näkökulma tulee esiin. Tässä yhteydessä sovitaan alaikäisten kanssa yhteydenotosta huoltajiin ja aikataulusta.
5. Eri osapuolten yhteinen keskustelu järjestetään vasta, kun akuutti tilanne on saatu laukeamaan. Yhteiskeskustelussa
 - Puhutaan konkreettisista tilanteista ja tapahtumista.
 - Kumpikin osapuoli kertoo näkemyksensä tilanteesta.
 - Keskustellaan osapuolien kanssa odotuksista tilanteen ratkaisemiseksi.
6. Käsittelyn lopputuloksena yhteinen sopiminen käyttäytymiseen tehtävistä muutoksista ja anteeksipyyntö/-antaminen, jos se on mahdollista. Voidaan tehdä kirjallinen sopimus.
7. Seurantakeskustelut asianosaisten opiskelijoiden kanssa esim. kahden viikon päähän, sovitaan myös jatkoseurannasta.
8. Jos kiusaaminen ei lopu, otetaan käyttöön koulun rangaistuskeinot (ks. 4.4. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä) ja pyydetään apua viranomaisilta.
9. Selvittämiskeskustelut kirjataan muistioksi. Kirjurina toiminut henkilö toimittaa muistion koulusihteerille arkistointia varten. Muistiot säilytetään koulun arkistossa. Pyyntöä annetaan kirjallinen selvitys menettelystä sille, joka katsoo joutuneensa syrjityksi tasa-arvolaisissa mainituin tavoin.

Prosessiin on otettu virikkeitä KiVa-koulu -mallista (Salmivalli, 2003: Koulukiusaamiseen puuttuminen. Kohti tehokkaita toimintamalleja).

Ohje opiskelijoille

Jos koet joutuneesi epäasiallisen kohtelun tai kiusaamisen kohteeksi tai huomaat jotakuta kiusattavan, toimi seuraavasti:

- Ilmoita ryhmänohjaajalle, rehtorille, kuraattorille tai terveydenhoitajalle asiasta.
- Voit halutessasi ottaa asian puheeksi suoraan häiritsijän tai epäasiallisesti käyttäytyvän kanssa.
 - Kerro millaista epäasiallista kohtelua olet havainnut ja miltä se sinusta tuntuu. Sano, että koet hänen toimintansa epäasialliseksi käytökseksi. Kehota kiusaajaa lopettamaan se. Näin annat hänelle mahdollisuuden korjata toimintaansa.

- Mikäli häiritsijänä tai kiusaajana on opettaja, ilmoita asiasta rehtorille, kuraattorille tai terveydenhoitajalle. Rehtori ryhtyy välittömästi toimiin tilanteen korjaamiseksi ja selvittämiseksi.

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Pyritään järjestämään opettajille koulutusta kiusaamiseen tai syrjintään liittyvistä aiheista vuosittain.

Kerran jaksossa olevissa arviointikokouksissa keskustellaan käytännön kokemuksista, suunnitelman toimivuudesta ja siitä, kuinka suunnitelma on kuluneen jakson aikana toteutunut. Toimivuutta tarkastellaan näistä näkökulmista:

- Millaisia tapauksia on ilmennyt?
- Miten ja kuka niihin puuttui?
- Millaisin tuloksin?
- Mikä tuntui toimivan, mikä ei?
- Onko suunnitelmaan tarpeen tehdä muutoksia? Millaisia?

Kerran vuodessa käsitellään myös kiusaamiskyselyn tuloksia:

- Onko tapahtunut muutosta aiempiin vuosiin?
- Onko kyselyn kautta saatu tieto linjassa kiusaamistapausten käsittelyprosessin kautta tulleen tiedon kanssa?

8. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

1 Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa

Nämä kohdat sisältyvät tämän suunnitelman liitteenä olevaan *Kriisitoimintaohjeeseen* (liite 1). Pelastussuunnitelma ylioppilastutkinnon kokeiden aikana tapahtuviin äkillisiin uhka- ja vaaratilanteisiin löytyy liitteestä 2.

2 Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

- Kriisitilanteita johtaa turvallisuusjohtaja, jona toimii lukion rehtori.
- Turvallisuusjohtaja jakaa henkilökunnalle tehtäviä.
- Opetusryhmän aineenopettaja vastaa ryhmän opiskelijoiden turvallisuudesta.
- Kriisitilanteisiin varautuminen ja tilanteiden hoitamisen harjoittelu on koko henkilökunnan tehtävä.
- Ks. myös *Kriisitoimintaohje*-liitteestä toimintaohjeita eri kriisitilanteisiin.
-

3 Sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet

- Sisäinen tiedotus: rehtori ja opettajat tiedottavat opiskelijoille
- Rehtori tiedottaa koulutuksen järjestäjälle eli kuntaan.
- Ulkoinen viestintä organisoidaan kunnan tasolla.
- Lukion henkilökunta ei anna lausuntoja medialle.

4 Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

- Kriisituen saamiseksi ota virka-ajalla yhteys Askolan terveyskeskukseen tai Askolan kriisipuhelimeen tai virka-ajan ulkopuolella Itä-Uudenmaan sosiaalipäivystykseen.
-

5 Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille

- Rehtori vastaa henkilökunnan perehdyttämisen järjestämisestä.
- Suunnitelman olemassaolosta tiedotetaan sidosryhmille, mutta sen sisältöä ei julkaista.

6 Toimintavalmiuksien harjoittelu

- Järjestetään lukuvuosittain turvallisuuskävely ja poistumisharjoitus, joilla kerrataan poistumistiet ja alkusammutusvälineiden sijainnit.
- Henkilökunta kertaa sisällesuojautumista vaativien tilanteiden toimintaohjeet lukuvuosittain.

7 Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

- Suunnitelman sisältöä arvioidaan vuosittaisten poistumisharjoitusten jälkeen. Arvioinnissa huomioidaan poistumisharjoitusten yhteydessä saadut pelastuslaitoksen henkilökunnan huomiot.
- Lisäksi suunnitelmaa arvioidaan mahdollisten sovellustilanteiden jälkeen.
- Suunnitelmaa päivitetään arviointitilanteiden jälkeen tarvittaessa.

Liite 1 : Kriisitoimintaohje

Tärkeitä puhelinnumeroita

Yleinen hätänumero	112
Porvoon poliisiasema,	02 95 413 666
rikosilmoitukset ma - pe 8.00 - 16.15	
Porvoon poliisiasema, vaihde	02 95 430 291
Myrkytystietokeskus	09 471 977
Taksi	040 049 0621
Ilmari Konttinen	040 593 9305
Jari Alakotila	040 088 5810
Simon kyyti	040 040 0367
Erkki Tuomikoski	
Askolan terveyskeskus, päivystys	040 7109 200
arkisin ma-to 8.00-15.30, pe 8.00-15.00	
Terveyskeskuspäivystys Porvoossa muina aikoina	020 692 260
Monninkylän hammashoitola	040 7146 701
arkisin klo 8 – 15	
Hammashoidon päivystys muina aikoina	010 273 8005
Lastensuojelu virka-aikaan	019 529 100
Itä-Uudenmaan sosiaali- ja kriisipäivystys	040 517 4194
Askolan kriisipuhelin (8.00--15.00)	040 661 4300

Hätäensiapu

1. Arvioi tilanne
 - mitä on tapahtunut
 - onko potilas kaatunut, pyörtnyt, kouristellut (onko silminnäkijöitä)
 - pelasta välittömästi vaarasta (liikenne, sähkö, tuli ym.)
 - jaa seuraavat tehtävät, jos mahdollista.
2. Tee hätäilmoitus 112
 - heti kun olet selvittänyt potilaan tilan ja havainnut, että kyseessä on hätätilanne.
 - toimi hälytyspäivystäjän antamien ohjeiden mukaan
3. Tarkista potilaan tila
 - tarkista onko potilas hereillä tai heräteltävissä puhuttelemalla tai ravistelemalla
 - jos potilas on hereillä, mitä hän valittaa.
4. Tarkista hengitys
 - jos potilas ei herää, tarkista hengitys: avaa hengitystiet taivuttamalla päätä taaksepäin ja aseta kämmenselkä potilaan suun eteen ja koeta tuntuuko ilmvirtausta
 - potilaan kasvojen sinerrys on merkki hengityksen estymisestä tai loppumisesta.
 - jos potilas hengittää, aseta hänet tukevaan kylkiasentoon (natoasento) ja pidä lämpimänä.
5. Jos potilas ei hengitä
 - jos potilas ei hengitä aloita paineluelvytys

6. Onko verenvuotoja
 - tyrehtyä näkyvä verenvuoto
 - raaja koholle
 - paina vuotokohtaa sormin tai kämmenellä
 - sido haava painesiteellä tai vastaavalla.
7. Sokki
 - oireina nopeutunut syke ja hengitys, kalpea ja kylmänhikinen iho sekä levottomuus
 - aseta potilas makuulle alaraajat koholle
 - rauhoita potilasta ja pidä lämpimänä
 - aseta tajuton sokkipotilas kylkiasentoon jalat koholle.
8. Tarkkaile
 - jos havaitset potilaan tilassa muutoksia ennen pelastuslaitoksen yksikön saapumista, soita uudelleen numeroon 112.

Yleinen vaaramerkki

Yleinen vaaramerkki tarkoittaa väestöä uhkaavaa välitöntä vaaraa!

1. Tilanteesta ja toiminnasta ilmoitetaan keskusradiolla.
2. Kokoonnutaan luokkaan 32. Varaudutaan olemaan luokassa pitkään, jopa vuorokausi.
 - Opettajainhuoneesta haetaan tarvittaessa juomalaseja, ruokailuvälineitä tms.
3. Suljetaan ja tiivistetään ovet, ikkunat ja tuuletusaukot esim. märillä verhoilla tai vaatteilla.
4. Ilmastointi suljetaan.
5. Avataan radio ja toimitaan viranomaisten antamien ohjeiden mukaan.
6. Tehdään hätäilmoitus hätänumeroon 112.
7. Vältetään puhelimen käyttöä muuhun.
8. Poistutaan vasta kun viranomaiset antavat siihen luvan.

Poikkeusoloissa (sotatila tai sodan uhka) annettu yleinen vaaramerkki tarkoittaa välitöntä suojautumista suojatiloihin (väestönsuojaan). Tällä hetkellä lukiolla ei ole väestönsuojatiloja.

Tapaturman sattuessa

Ehkäisy ja varautuminen:

- Luodaan toimintakulttuuri, jossa ei riehua sisätiloissa.
- Kiinteistöhuolto hiekottaa ovien seudut.
- Ylläpidetään ensiapukaapin sisältöä. Ensiapukaappi sijaitsee opettajainhuoneessa.

Toimintaohjeet:

- Arvioi tilanne. Käänny tarvittaessa terveydenhoitajan tai ensiaputaitoisen henkilön puoleen.
- Muista varotoimenpiteet myös itsesi suojaamiseksi aina kun olet tekemisissä veren tai muiden eritteiden kanssa. Käytä suojahansikkaita (joita tulee olla helposti saatavilla).
- Älä vähättele tapahtumaa tai sen oireita. Esimerkiksi viattomalta näyttävä ranteen vääntymisen voi olla murtuma ja kaatumisen voi aiheuttaa aivotärähdyksen.
- Ota yhteys huoltajaan. Jos arvioit, että opiskelija ei tarvitse lääkärin tarkastusta (esim. pintahaavat, kaatumiset ja kompastumiset), ilmoita tapaturmasta siitä huolimatta huoltajalle mahdollisimman pian tai viimeistään saman päivän aikana.
- Huoltaja on opiskelijan ensisijainen saattaja terveyskeskukseen. Jos tarvitaan välitöntä lääkärin hoitoa tai tarkastusta, selvitä, pääseekö huoltaja noutamaan lapsen koululta tai voiko hän tulla terveysasemalle.

Opiskelijan sairastuminen kesken koulupäivän

Ehkäisy ja varautuminen:

- Kannustetaan hyvään käsihygieniaan.
-

Toimintaohjeet:

- Arvioi tilanne ja pyydä tarvittaessa apua terveydenhoitajalta. Vakavassa tilanteessa soita 112.
- Ota yhteys huoltajaan ja järjestä sairastuneelle opiskelijalle tarvittaessa lepopaikka huoltajan odottamisen ajaksi.
- Ensisijainen saattaja kotiin, terveyskeskukseen tms. on opiskelijan huoltaja ja huoltaja päättää jatkohoidosta.
- Sovi huoltajan kanssa tarvittaessa, voiko opiskelija kulkea kotiin yksin vai järjestääkö koulu saattajan.
- Opiskelijaa ei saa lähettää kotiin, jos tilanne on vakava ja huoltajaa ei ole tavoitettu.

Tulipalo tai muu vastaava uhka

Ehkäisy ja varautuminen:

- Pidetään alkusammutusvälineet (jauhesammuttimet, sammutuspeitteet) huollettuina.
- Järjestetään lukuvuosittain turvallisuuskävely ja poistumisharjoitus, joilla kerrataan poistumistiet ja alkusammutusvälineiden sijainnit.
- Pidetään hätäpoistumistiet kunnossa ja esteettöminä.
- Luokissa on kartat hätäpoistumisteille.

Toimintaohjeet:

- Vaaratilanteesta ilmoitetaan rakennuksessa oleville opettajainhuoneesta keskusradion kautta sekä WhatsApp-ryhmässä niille, jotka eivät ole paikalla lukiorakennuksessa.
- Tehdään hätäilmoitus yleiseen hätänumeroon 112. Opettajainhuoneen kiinteään GSM-puhelimen voi tarvittaessa irrottaa verkkojohdosta, jolloin puhelin toimii paristoillaan matkapuhelimen tapaan. Rehtorilla ja koulusihteerillä on omat matkapuhelimet.
- Savuhavainnon jälkeen poistutaan aina kokoontumispaikalle.
- Opettaja huolehtii, että luokan ikkunat ja ovi jäävät suljetuiksi ja johtaa opetusryhmänsä turvallisia poistumisteitä pitkin rakennuksesta kokoontumispaikalle hiekkakentälle.
- Kokoontumispaikalla opettaja varmistaa, että koko opetusryhmä on koolla. Opettaja ilmoittaa asiasta rehtorille, joka pitää kirjaa kaikista opetusryhmistä.
- Ryhmä jää odottamaan lisäohjeita.
- Opettajat, jotka eivät olleet oppitunneilla ja muu henkilökunta huolehtii muista rakennuksessa olevista sekä osallistuu alkusammutukseen ja muihin toimiin turvallisuusjohtajan ohjeiden mukaan.
 - Huomaa: rakennuksessa on myös asuntola, kirjasto, neuvola ja hammashoitola sekä nuorisotila Monttu.
 - Kellarikerroksesta tarkistetaan tilat, joissa voi olettaa olevan ihmisiä: opiskelijakunnan huone ja Monttu.
- Jauhesammuttimia lukion tiloissa on seitsemän kappaletta
 - ensimmäisessä kerroksessa: pääulko-oven vieressä ja Montun aulassa
 - toisessa kerroksessa: hissin vieressä, atk-luokassa ja luokassa 216 (2kpl)
 - kolmannessa kerroksessa: hissin vieressä luokassa 32 ja ilmastointihuoneen vieressä

Sisällesuojautumista vaativa onnettomuus, esim. VAK-liikenneonnettomuus, vakava ydinvoimalaonnettomuus, vakava kemianteollisuuden onnettomuus tai päästö

Ehkäisy ja varautuminen:

- Koulusihteerin toimistossa ja kopiohuoneessa on teippiä ovien ja ikkunoiden tiivistämistä varten.

Toimintaohjeet:

- Tilanteesta ja toiminnasta ilmoitetaan keskusradiolla.
- Tehdään hätäilmoitus hätänumeroon 112.
- Suljetaan kaikki ovet ja ikkunat. Ovenkarmit tiivistetään teipillä tai märillä kankailla (esim. verhoilla, vaatteilla).
- Turvallisuusjohtaja (rehtori) vastaa ilmaston sulkemisesta. Sulkupainike on lukion takaoven vieressä, sisäpuolella.
- Jaetaan opiskelijat sopivan kokoisiin ryhmiin, jotka kokoontuvat luokkiin. Varaudutaan olemaan luokassa pitkään, jopa vuorokausi. Luokkien valinnassa huomioidaan onnettomuuden luonne: säteilyvaaran uhatessa mennään ikkunattomiin tiloihin, ilmaa raskaamman kaasun uhatessa mennään ylimpään kerrokseen.
- Jos ulko-ovea on välttämätöntä käyttää, käytetään kontaminaation estämiseksi pääovea, jossa on tuulikaappi. Päälysvaatteet jätetään tuulikaappiin.

Kemikaalivahinko kemianluokassa tai varastossa (luokka 216 ja sen varasto)

Ehkäisy ja varautuminen:

- Kemian varastossa olevat kemikaalit ovat vain kemian ja osin biologian opettajien käytössä.
- Luokassa on hätäsuihku ja silmähuuhdepulloja.
- Hätäsuihkun toimintaa testataan lukuvuosittain.
- Kemikaalivaraston ilmanvaihtoa ei suljeta koskaan, ei edes kesällä.
- Kemian kokeellisissa töissä käytetään suojalaseja, työtakkeja ja tarvittaessa suojakäsineitä.

Toimintaohjeet:

- Vahingosta ilmoitetaan rehtorille ja kemian opettajalle (Samuli Hanski 050 324 11 35).
- Jos haitallista kemikaalia vapautuu ilmaan (esim. suolahappopullon tai orgaanista nestettä sisältävän astian rikkoutuessa, tai jos muodostuu vaaraa aiheuttavaa kaasua), hengitetään kostutetun kankaan läpi.
- Suljetaan ovet ja ikkunat. Poistutaan luokasta.
- Tehdään hätäilmoitus hätänumeroon 112. Hätäkeskuksen ohjeiden mukaan tyhjennetään koulu tarvittaessa samoin kuin tulipalon sattuessa.

Epidemia tai väestötasolla laaja terveyden häiriö

Ehkäisy, varautuminen ja toimintaohjeet:

- Noudatetaan kunnan ohjeita.
- Viestitään viranomaisohjeiden sisällöstä opiskelijoille.

Päihtynyt opiskelija

Ehkäisy ja varautuminen:

- Keskustellaan opiskelijoiden kanssa etukäteen penkkareiden ja vanhojentanssien pelisäännöistä.

Toimintaohjeet:

- Pyydä toinen koulun työntekijä avuksesi.
- Päihtynyttä opiskelijaa ei jätetä yksin.
- Yritetään selvittää, mitä opiskelija on nauttinut ja kuinka paljon.
- Asiasta ilmoitetaan rehtorille. Hän ilmoittaa kuraattorille, kouluterveydenhoitajalle.

- Opiskelijan koulupäivä keskeytetään ja vanhempia pyydetään hakemaan nuori pois koulusta. Ellei tämä ole mahdollista, mietitään, mikä on opiskelijalle turvallinen paikka koulupäivän ajaksi.
- Päihtyneestä alaikäisestä tehdään lastensuojeluilmoitus.
- Tarvittaessa pyydetään apua poliisilta.
- Myrkytystilaa epäiltäessä tilataan ambulanssi.
- Mikäli opiskelijalla on hallussaan huumausaineita, laittomia lääkkeitä tai huumausaineiden käyttövälineitä, asiasta pitää ilmoittaa poliisille.

Fyysinen väkivalta ja sen uhka

Ennakointi

- Tilat, joissa on vaarallista esineistöä, pidetään lukittuna ja vaaralliset tarvikkeet säilytetään lukkojen takana.
- Henkilöstötila, monistushuone yms. pidetään tarvittaessa lukittuna.
- Pidetään Careerian puoleinen ovi lukittuna.

Toiminta väkivalta- tai uhkatilanteessa

- Puutu asiaan välittömästi – älä käänny pois. Väkivaltilanteen selvittäminen on tärkeämpää kuin senhetkiset muut työtehtävät.
- Hae tai pyydä opiskelijoita hakemaan apua lähistöllä olevilta koulun muilta työntekijöiltä.
- Määrää ylimääräiset henkilöt poistumaan paikalta esim. muut opiskelijat siirretään muuhun tilaan.
- Estä sivullisten pääsy paikalle.
- Yritä rauhoittaa tilanne puhumalla, mikäli mahdollista.
- Pysy turvallisen etäisyyden päässä. Älä koske, jos ei ole pakko!
- Vakavissa tilanteissa pyydä poliisi paikalle, puh. 112.
- Huolehdi mahdollisten vammojen hoidosta.
- Selvitetään mahdollisten opetusjärjestelyiden tarve.
- Selvitetään tiedottamisen tarve ja laajuus.

Toiminta väkivalta- tai uhkatilanteen jälkeen

- Käy lääkärillä, jos sinulle on tullut vammoja.
- Ota heti yhteys lapsen tai nuoren huoltajaan (alle 18 v.).
- Tee tarvittaessa lastensuojeluilmoitus (Lastensuojelulaki 25§) ja tarvittaessa tutkintapyyntö poliisille.
- Tee kirjallinen selvitys tilanteesta jatkon varalta.
- Tarvittaessa tehdään ilmoitus työsuojelupiiriin.
- Tilanteen läpikäyminen voidaan aloittaa vertaispurkumallia käyttäen.
- Mikäli työntekijä ei pääse heti lääkärille, hän voi halutessaan jäädä kotiin omalla ilmoituksella (enintään 3 päivää) ja mennä lääkärille vasta seuraavana päivänä.
- Työntekijällä on oikeus keskeyttää työpäivä vaara- tai uhkatilanteen jälkeen, kun asiasta on sovittu esimiehen kanssa.
- Tilanne käydään läpi muiden silminnäkijöiden kanssa mahdollisimman pian.
- Tarvittaessa otetaan yhteys muiden opiskelijoiden koteihin.
- Pohditaan mahdollisten kurinpitotoimenpiteiden tarvetta.

Fyysinen rajoittaminen (holding)

- tarkoituksena pyrkiä estämään, ettei aggressiivisesti käyttäytyvä vahingoita itseään, muita tai omaisuutta.
- oikeus, ei velvollisuus: jos et usko selviäväsi fyysisestä tilanteesta, poista muut opiskelijat paikalta ja pysytele etäämmällä.
- Fyysisessä rajoittamisessa pitäisi olla paikalla vähintään kaksi aikuista, joista vähintään toinen on rehtori tai opettaja.
- Tarvittaessa paikalle kutsutaan poliisi.
- Kiinnipito- ja kuljetustaitoja pyritään opetelemaan etukäteen ja harjoittelemaan säännöllisesti.
- Fyysisessä rajoittamisessa ei saa käyttää mitään voimankäyttövälineitä kuten esim. mattoja, naruja, vöitä yms.
- Tilanteen alkaessa poista paikalta muut opiskelijat.
- Pysy rauhallisena, äläkä provosoidu.
- Pyri lisäämään turvallisuuden tunnetta puhumalla opiskelijalle rauhallisesti ja ystävällisesti.
- Asia käsitellään tilanteen rauettua, sitten kun se on mahdollista. Kuuntele opiskelijan käsitys ja kerro oma näkemys tapahtumasta.
- Tilanteen jälkeen tulee arvioida tilanteeseen osallistuneiden kyky jatkaa työpäiväänsä.
- Mikäli jollekin osapuolelle on tullut vammoja, niin käydään lääkärissä tai terveydenhoitajalla ja tehdään ilmoitus työ- tai koulutapaturmasta.

Opiskelutilasta poistaminen fyysisistä voimaa käyttäen

- Opiskelija voidaan tarvittaessa poistaa luokasta, muusta opetustilasta, koulun tilaisuudesta tai koulun alueelta.
- Luokasta poistamiseen ei tule ryhtyä yksin.
- Huomioi muiden opiskelijoiden turvallisuus!
- Opiskelijan tehdessä vastarintaa, voidaan käyttää vain välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.
- Fyysisiä voimakeinoja käytetään vain silloin kun poistaminen on välttämätöntä eikä muuten onnistu.
- Voimankäyttöoikeus on vain rehtorilla ja opettajalla.
- Luokasta poistamisessa ei voida käyttää voimankäyttövälineitä.
- Mikäli tilanteessa tulee vammoja, niin opiskelija toimitetaan terveydenhoitajalle tai lääkäriin.
- Tapahtumasta tehdään ilmoitus huoltajalle.
- Tilanne tulee dokumentoida tarkasti.
- Uhka- ja vaaratilanelomake lähetetään työsuojeluun omalle työsuojeluvaltuutetulle.
- Tarvittaessa tehdään ilmoitus työtapaturmasta.
- Asia käsitellään opiskeluhuoltoryhmässä ja tehdään tarvittaessa lastensuojeluilmoitus.
- Tarvittaessa tehdään tutkintapyyntö poliisille.
- Pohditaan koulun mahdollisuudet käyttää kurinpitokeinoja.
- Laaditaan tarvittaessa kotitiedote tilanteessa paikalla olleiden opiskelijoiden koteihin.
- Mikäli on tarpeen, huolehditaan muiden paikalla olleiden jälkihoidosta.

Toisen vahingoittamiseen tai sillä uhkailuun soveltuvat esineet ja aineet

- Kouluun ei saa tuoda teräaseita, lyömäaseita, asejäljitelmiä (replika-aseet), leikkipyssyjä, muovikuula-aseita tai kemikaaleja eikä muitakaan vaaralliseksi katsottavia esineitä tai aineita.
- Koulun työntekijällä on oikeus ottaa haltuun toisen vahingoittamiseen tai uhkailuun soveltuvat esineet ja aineet. Rehtori toimittaa haltuun otetut materiaalit poliisille.

- Pois otettuja materiaaleja ei luovuteta takaisin opiskelijalle tai huoltajalle, vaan ne luovutetaan poliisille. Poliisi noutaa esineet koululta ja vie hävitettäväksi.
- On tärkeää kirjata kuka otti esineen haltuun, milloin ja keneltä.
- Toisen vahingoittamiseen tai uhkailemiseen soveltuvien esineiden ja aineiden hallussapito koulussa johtaa aina ilmoitukseen huoltajalle. Tarvittaessa tehdään lastensuojeluilmoitus.
- Poliisi voi harkitessaan kirjoittaa opiskelijalle rangaistusvaatimuksen (sakon).

Ampuma-ase

Opiskelijalla on aseeksi epäilty väline hallussa, mutta ei uhkaa sillä

- Aseeksi epäillyn välineen ollessa kädessä tai taskussa, pyydetään laittamaan se pöydälle tai lattialle.
- Opiskelijaa pyydetään siirtymään kauemmas aseeksi epäillystä välineestä.
- Välineen ollessa repussa tai laukussa, pyydetään opiskelijaa siirtymään pois laukun luota.
- Mikäli välinettä ei varmuudella tunnisteta leluksi, hälytetään paikalle poliisi.
- Aseeksi epäiltyyn välineeseen ei saa koskea, ellei ole olla täysin varmoja käsittelyn turvallisuudesta.
- Paikka eristetään siten, että sinne ei ole kenelläkään pääsyä ennen poliisin tuloa.
- Varaudutaan tilanteen nopeaan muuttumiseen jos opiskelija alkaa käyttäytyä aggressiivisesti tai alkaa uhata aseeksi epäillyllä välineellä.
- Vaikka kyseessä olisi ollut lelu, se luovutetaan poliisille ja poliisi kirjaa tapahtumasta ilmoituksen

Uhkaustilanne

- Jos et tunnista asetta **varmuudella** leluksi, pyri saamaan muut opiskelijat ja itsesi kauemmaksi kohteesta kiinteän suojan taakse.
- Soita hälytysnumeroon 112 heti, kun se on mahdollista.
- Jos sinua uhataan lähietäisyydeltä aseella, tee mitä uhkaaja pyytää.
- Pyri varoittamaan muita vaarasta (kuuluttaminen, huutaminen ym.).
- Pyri antamaan loukkaantuneille ensiapua, jos se on turvallista
- Mahdolliset uhrin ja kadonneet selvitetään yhteistyössä poliisin kanssa.

Luokkiin suojautuminen

Taso I: Huhu, epämääräinen havainto

- Rehtori tai tilanteesta selvillä oleva opettaja antaa kuulutuksen, josta opiskelijat tai sivulliset eivät osaa päätellä tilanteen laatua, mutta jonka opettajat tunnistavat suojautumiseen varautumiskehokseksi: "Seuraavalla välitunnilla pidetään yt-info opettajille."
- Luokkien ovet suljetaan ja lukitaan "ohimennen".
- Opiskelijat pidetään luokassa tarvittaessa jollain verukkeella, kunnes tilanne on selvinnyt.
- Opettajille tiedotetaan tilanteen etenemisestä Wilma-viestillä. Pidä siis Wilma auki.

Taso II: Luokkiin suojautuminen todennäköisessä uhkatilanteessa

- Luokkiin suojautumisesta annetaan selkokielineen käsky keskusradion välityksellä. Ellei tämä ole mahdollista, WhatsApp-ryhmässä tai puhelimitse.
- Tilanteesta informoidaan WhatsApp-ryhmän välityksellä mahdollisimman pian myös niitä opettajia, jotka eivät ole lukion tiloissa tapahtumahetkellä.
- Välitunnin aikana mennään luokkiin ja laitetaan ovet lukkoon. Vältetään luokkia, joissa on lasiovia tai -seiniä.
- Oppitunnin aikana pysytään luokassa, jossa ollaan, ellei siirtyminen toiseen tilaan ole välttämätöntä tai täysin riskitöntä.
- Mennään pois oven läheltä, suljetaan verhot, sammutetaan valot ja pysytellään hiljaa.
- Mahdollisuuksien mukaan siirretään raskaita huonekaluja oven eteen.
- Kaikkien opiskelijoiden tulee sulkea matkapuhelimet. Opettaja pitää puhelimensa äänettömällä, näkyvillä.

- Tämän jälkeen jäädään odottamaan poliisin tuloa.
- Ovea ei avata, vaikka huutaja kertoisi olevansa poliisi. Poliisi avaa oven itse.
- Uhkaajan linnoittautuessa yhteen selkeään paikkaan, voidaan harkita hätäevakuoinnin suorittamista, mikäli alue on turvallinen. Poliisi huolehtii tästä.

Kouluun kohdistuvat uhkaukset

Asian selvittämiseksi tarvitaan mahdollisimman tarkkaan yksilöidyt tiedot tapahtumasta

- Laita paperilla tai kirjeenä oleva viesti/uhkaus kirjekuoreen tms. ja vältä jättämästä siihen omia sormenjälkiäsi.
- Kuvaa seinään tms. kirjoitettu uhkaus ja pyydä jatko-ohjeita poliisilta.
- Säilytä tekstiviestillä tullut uhkaus puhelimesiasi. Kirjoita viestistä varmuuskopio paperille sanatakkasti ja kirjaa viestin vastaanottoaika tarkasti.

Uhkaus puhelimitse

Joutuessasi vastaanottamaan uhkauksen puhelimitse, pyri tarkkailemaan ja kirjaamaan ylös seuraavia asioita:

- soittajan sukupuoli
- arvioitu ikätaso
- puheen sävy
- kieli, murre, aksentti
- kiihtymys
- mahdolliset taustääänet

Uhkausviesti internetissä

- Tallenna viestin sisältö esim. wordiin tai ota kuvankaappaus sivusta, jotta tallenne voidaan tarvittaessa toimittaa poliisille, vaikka se olisi jo poistettu netistä.
- Kirjoita talteen seuraavat tiedot:
 - Kuka löysi viestin ja milloin?
 - Missä viesti sijaitsee? (Esimerkiksi missä sosiaalisen median palvelussa. Mikä on mahdollisimman tarkka osoite?)
 - Mikä on viestin laatijan nimimerkki?
 - Tunnistaako joku nimimerkin tai videoclipissä esiintyvät henkilöt tai ympäristön?
 - Jos tunnistetaan, poliisille välitetään ko. yhteys- ja henkilötiedot.
 - Mikä on viestin sisältö?
 - Milloin mahdollinen uhka on ilmoitettu toteutuvaksi?
 - Käykö viestistä selville mahdollinen tekotapa?
 - Kohdistuuko uhka henkilöön/ koko kouluun/ kohdetta ei voi määrittää?
 - Jos kohdistuu kouluun, niin silloin ilmoitetaan koulun virallinen tarkka nimi ja osoite.
 - Mitä toimenpiteitä koulu on tehnyt ja kenelle asiasta on ilmoitettu?

Pommiuhkaus

- Ilmoita uhkauksesta aina poliisille 112.
- Poliisin kanssa tehdään uhka-arvio tietojen ja havaintojen perustella.
- Mahdolliset jatkotoimenpiteet, esim. hiljainen etsintä, etsinnän laajentaminen suljettuihin tiloihin, evakuointitarve tms. määritellään saatujen tietojen perusteella ja tilanne kokonaisuudessaan huomioiden.

Suullinen huhu uhkauksesta

- Puhuta huhusta ilmoittava henkilö tarkasti. Kirjaa ylös kuka hän on ja milloin tuli ilmoittamaan huhusta.

- Kysy ilmoittajalta seuraavia asioita:
 - Keneltä hän on kuullut huhun?
 - Milloin hän on kuullut huhun?
 - Milloin huhun mukaan uhka toteutuu?
 - Mikä on uhkauksen sisältö?
 - Mikä on uhkauksessa mainittu tekotapa?
 - Kuka mahdollisesti toteuttaa uhkauksen?
 - Kenelle muille kertomaan tullut henkilö on puhunut asiasta?
- Puhuttamisen jälkeen kutsu paikalle opiskelija, jolta ilmoittaja oli kuullut huhun. Puhuta hänet samalla "kaavalla". Huhu pyritään jäljittämään lähtöpisteeseensä. Huhu saattaa koskettaa montaa oppilaitosta eri kaupungeissa.
- Ilmoita tiedot rehtorille ja poliisille.

Kuolemantapaus koulussa

Välittömät toimet

- Estä lisävahinkojen syntyminen.
- Kuolemantapausten tapahtuessa koulupäivän aikana, huolehdi siitä, ettei tapahtumapaikalle pääse ylimääräisiä henkilöitä (paikan eristys) ja että siellä olevat poistuvat paikalta.
- Kutsu paikalle ambulanssi ja poliisi 112.
- Poliisi tai lääkäri huolehtii kuolinviestin viemisen omaisille!
- Ensiksi tiedon saanut ilmoittaa rehtorille.

Jälkitoimenpiteet

- Tiedottamisesta on sovittava yhdessä asiaa hoitavan viranomaisen kanssa.
- rehtori tai opettaja tiedustelee kodista, mitä tapahtuneesta voidaan kertoa koulussa.
- kuoleman koskettaessa erityisesti jotain ryhmää tai luokkaa, sille järjestetään mahdollisuus keskusteluun.
- sovitaan etukäteen mitä opiskelijoille kerrotaan (huhujen ja väärien tietojen leviämisen estäminen)
- vanhempia informoidaan tiedotteella
- mikäli poliisi tutkii asiaa, tulee poliisilta varmistaa mitä tietoa asiasta voi antaa
- Koulupsykologit ja koulukuraattorit järjestävät kriisiapua koululla.
- Suruliputukseen ja muihin näkyviin toimiin ryhdytään vasta, kun henkilöstö ja opiskelijat tietävät tapahtuneesta.
- Kaksi opettajakunnan jäsentä vie suruvalittelun omaisille henkilökohtaisesti.
- Tapahtumapaikan saa siivota sen jälkeen, kun ei ole enää tarvetta viranomaisten tutkinnallisille toimenpiteille.
- Tarvittaessa tehdään ilmoitus työsuojelupiiriin

Muistotilaisuus ja hautajaiset

- Koululla pidetään muistotilaisuus kahden, kolmen päivän sisällä (seurakunta avustaa tarvittaessa) sekä tarvittaessa vanhempaintilaisuus.
- Hautajaisiin osallistutaan omaisten toivomusten mukaisesti ja/tai laitetaan adressi.
- Opiskelijoiden osallistuessa tilaisuuteen, laitetaan asiasta kirjallinen tieto ja kysely koteihin etukäteen.
- Hautajaisiin valmistaudutaan etukäteen (käyttäytyminen, tilaisuuden ohjelma, jne.).

Kuolemantapausten jälkeen huomioitavia asioita

- Opiskelijoiden ja henkilöstön reaktioita seurataan ja tuetaan heidän palautumistaan normaaliin koulunkäyntiin.
- Suru voidaan huomioida jollain tavalla (kukilla, viettämällä hiljainen hetki, muistopöytä).
- Opiskelijoiden kanssa keskustellaan, jos opiskelijat tuntevat tarvitsevan ja haluavan sitä.
- Pyydä tarvittaessa terveydenhoitajan/psykologin/koulukuraattorin tai muun alan ammattilaisen apua.

9. Lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Askolan lukion hyvinvointi-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma löytyy koulun [kotisivuilta](#).

10. Järjestyssäännöt

Askolan lukion järjestyssäännöt

1. Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

1. Lukion ja lukion opiskelijoiden toimintaa sääntelevät lukiolaki ja lukioasetus sekä lukion järjestyssäännöt. Myös muita lakeja, joiden säädökset ulottuvat koulun arkeen, tulee noudattaa.
2. Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää lukion sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt sisältävät sekä säännöksiä ja määräyksiä, jotka voivat olla velvoittavia sekä suosituksia.
3. Järjestyssääntöjä sovelletaan kouluaikana ja lukion alueella sekä lukion alueen ulkopuolella tapahtuvassa toiminnassa – mm. opintomatkojen aikana. Kouluaikana pidetään työjärjestyksen mukaista työpäivää ja muuta koulutoimintaan liittyvää aikaa (opintomatkat, retket, tutustumiskäynnit, juhlat jne.).
4. Oppilaitoksen alueena pidetään oppilaitoksen kiinteistöä tontteineen sekä muita opetuskäyttöön varattuja tiloja ja alueita. Säännöt koskevat myös ammattiopiston kiinteistöä ja aluetta siltä osin, kun kyseessä ovat lukion opiskelijat tai lukion antama opetus.
5. Järjestyssääntöjen ohella koulun toimintaa säätelevät esimerkiksi myös opetussuunnitelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

2. Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

2.1 Opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tasa-arvo sekä muut oikeudet

1. Opiskelijalla on oikeus maksuttomaan lukiokoulutukseen ja oikeus saada opetusta sekä opiskeluhuollon palveluja. Opiskelijalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun, oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen sekä oikeus yksityiselämän suojaan.
2. Erilaisilla oppijoilla on koulussa tasavertainen asema. Kaikkien lukiossa työskentelevien tulee huomioida sukupuolten välisen tasa-arvon sekä kielellisten, kulttuurillisten ja uskonnollisten vähemmistöjen oikeuksien toteutuminen omassa työssään.
3. Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Kaikkien tulee kohdata toisensa koulun arjessa ihmisarvoltaan yhdenvertaisina ja toisen työrauhaa kunnioittaen.

2.2 Opiskelijan velvollisuudet

1. Jokainen koulu yhteisön jäsen on omalta osaltaan vastuussa oppilaitoksen opiskelu- ja työrauhasta.
2. Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jos hänelle ei ole siitä erikseen myönnetty vapautusta. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. (lukiolaki, 25 §)
3. Opiskelijan on saavuttava oppitunnille työjärjestykseen merkittynä ajankohtana. Tunneilta myöhästely on järjestyssääntöjen vastaista ja haittaa sekä opiskelijan omaa että muiden opiskelijoiden työskentelyä. Myöhästynyttä opiskelijaa ei tarvitse ottaa tunnille.
4. Opiskelijan on varauduttava opetustilanteisiin asianmukaisilla välineillä ja varusteilla.
5. Opiskelijaruokailussa tulee noudattaa ruokailusta annettuja ohjeita ja ruokailuaikoja.
6. Opiskelija on velvollinen korvaamaan tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttamansa vahingot. Vahingosta on viipymättä ilmoitettava koulun henkilökunnalle.

3. Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen

3.1 Hyvä käytös

1. Lukioyhteisön jäsenten tulee kaikissa tilanteissa käyttäytyä toisiaan kohtaan moitteettomasti. Kohteliaaseen käyttäytymiseen kuuluu mm. tervehtiminen, kiittäminen, asiallinen kielenkäyttö, toisten auttaminen ja huomioonottaminen. Hyvä käytös ruokailussa ja asiallinen, tilanteeseen sopiva ja muita loukkaamaton pukeutuminen kuuluvat myös hyviin tapoihin.

2. Kirjallisten tai muiden töiden laatimisessa huolehditaan tekijänoikeuksien toteutumisesta. Esimerkiksi oppilastöihin ei saa kopioida tekstiä tai kuvia luvatta tai lähdeettä ilmaisematta. Plagiointi on kielletty.

3. Opiskelijan on tiedostettava tekijänoikeusasiat myös käyttäessään kännykkää koulussa. On sopivaa kuvata ainoastaan henkilöitä, joilta on saanut luvan kuvan ottamiseen. Sosiaalisessa mediassa ja muualla voi julkaista ainoastaan sisältöjä, joihin on tekijänoikeudet ja asianmukaiset luvat. Loukkaavan kuvan tai videon julkaiseminen voi täyttää rikoslaissa mainitut yksityiselämää loukkaavan tiedon julkaisemisen tai kunnianloukkauksen tunnusmerkit.

3.2 Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

1. Elintarvikkeiden nauttiminen oppitunnin aikana on kielletty.

2. Jokainen opiskelija on vastuussa lukion alueen ja tilojen siisteydestä. Roskat laitetaan roska-astiaan ja jätteet lajitellaan ohjeiden mukaan. Yhteisestä omaisuudesta pidetään hyvää huolta ja yhteisiä tavaroita säilytetään siististi.

3. Opiskelijan on tarvittaessa osallistuttava siivoamiseen koulun henkilökunnan ohjeiden mukaisesti.

3.3 Turvallisuus

1. Lukion alueella on tallentava kameravalvonta.

2. Opiskelijat ilmoittavat viipymättä huomaamistaan turvallisuuteen liittyvistä vioista tai puutteista lukion henkilökunnalle.

3. Kiusaaminen ja muu epäasiallinen kohtelu ovat kiellettyjä.

4. Oppilaitoksen alueella on noudatettava yleisiä ja aluekohtaisia liikennesääntöjä. Opiskelijoiden ajoneuvot on pysäköitävä merkityille pysäköintipaikoille. Liikennöinti oppilaitoksen muilla alueilla on kielletty. Lämmityspistorasioilla varustetut pysäköintiruudut on varattu henkilökunnan käyttöön.

3.4 Tietokoneen ja muiden mobiililaitteiden käyttö

1. Opiskelija pitää kannettavan tietokoneensa päivittäin mukana.

2. Tietokoneen ja muun henkilökohtaisen elektroniikan säilyttäminen koulupäivän aikana on opiskelijan vastuulla.

3. Puhelimet pidetään oppitunnin ajan häiriötä tuottamattomassa tilassa.

4. Lähtökohtaisesti kännykkää ei pidetä oppitunneilla esillä. Jos kännykkää käytetään opiskeluun, opettaja antaa siitä ohjeet.

3.5 Päihteet ja vaaralliset aineet

1. Päihteiden ja huumeiden hallussapito, käyttäminen ja niiden vaikutuksen alaisena esiintyminen on lukion alueella ja tapahtumissa kielletty.

2. Tupakointi ja nuuskan käyttö koulun alueella on kielletty. Opiskelijan käyttäessä edellä mainittuja koulun alueella ilmoitetaan asiasta välittömästi opiskelijan huoltajille.

3. Kouluun ei saa tuoda järjestyslaissa mainittuja vaarallisia esineitä eikä toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä. Poikkeuksen muodostavat esimerkiksi pesäpallomaila liikuntapäivänä ja vastaavat tilanteet, joissa esineen tuomiselle on hyvä peruste.

4. Ammattioppilaitoksen opiskelijat jättävät työkalunsa Careerian puolelle.

3.6 Kurinpito

1. Opettaja puuttuu opiskelijan käytökseen, mikäli tämä häiritsee opiskelua tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti.
2. Ojentamisessa ja kurinpidossa noudatetaan lukiolain säädöksiä.
3. Opettajalla on oikeus poistaa luokasta opiskelija, joka käyttäytymisellään häiritsee opiskelua.
4. Jos opiskelija plagioi kurssityön, kopioi toisen tekemiä tehtäviä, palauttaa toisen tekemän työn omissa nimissään, lunttaa tai muuten syyllistyy vilppiin, kurssisuoritus hylätään ja opiskelijalle annetaan kirjallinen varoitus. Vilppitilanteissa kuullaan opettajaa, opiskelijaa ja huoltajaa.

4. Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

1. Järjestyssäännöt ovat näkyvillä koulun ilmoitustaululla sekä luettavissa koulun internet-sivuilla.
2. Järjestyssäännöt käydään läpi lukukauden alkaessa syksyllä ryhmänohjaajien tunneilla ja aina tarvittaessa.
3. Järjestyssäännöt tarkistetaan vuosittain osana lukuvuoden vuosisuunnittelua.

Järjestyssäännöt valmisteli rehtori Pekka Hurskainen, ja ne on käyty läpi opiskelijakunnan hallituksen jäsenten, tutoreiden ja heidän ohjaavien opettajiensa kanssa 12.1.2021.

11. Oppiaineet

11.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa **monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa **eettisyyttä, ympäristöosaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.

11.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkeasteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstien tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määritellyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- yleiskielen hallinta
- tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Grow up!, 11 op (Go1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Itsenäinen Suomi: käännekohdat ja kirjallisuus, 4 op (ISKK)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lukiolaisen äidinkielen perusteet, 2 op (ÄI1)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Paikallinen lisäys

- Käydään harjoitusten avulla prosessikirjoittamisen vaiheet läpi ja ymmärretään tämän työtavan edut laajojen tekstien tuottamisessa. Ymmärretään, miksi aineistoihin tulee viitata, kun aineistoja käyttää.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan eri tekstilajien tekstejä vaihtelevista aiheista ja teemoista.

Vuorovaikutusosaaminen

Tuotetaan tekstejä ja annetaan toisten teksteistä palautetta. Huomataan, miten tekstit toimivat kommunikoinnin ja vuorovaikutuksen välineenä. Tutkitaan tekstien välisiä yhteyksiä ja moniäänisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin oppiaineen arviointiperusteisiin ja luvussa 5 esitettyihin yleisiin arviointiperusteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan äidinkielen opiskeluun lukiossa. Tehdään monipuolisin tavoin huomioita omasta kirjoittamisesta ja lukemisen osaamisesta. Tutustutaan aineistokirjoittamisen ja kirjoitusprosessin periaatteisiin.

Kohti kirjoitustaidon yo-koetta, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kerrataan ja täydennetään taitoja monimuotoisten tekstien tutkimisessa ja niistä kirjoittamisessa. Käsitellään sekä asia- että fiktiivisiä tekstejä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Aineistokirjoittamisessa lähteenä käytettävien monimuotoisten tekstien asettaminen kansalliseen ja kulttuurilliseen kontekstiinsa kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Otetaan huomioon aineistojen ja tehtävänantojen osalta. Tiedonhankinta- ja tiedonhallintataidot karttuvat aineistojen kriittisellä ja kulttuurisella lukemisella ja tekstien aiheiden ja ilmituovien arvojen ja ideologioiden eettisyyden pohdinnalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin oppiaineen arviointiperusteisiin ja luvussa 5 esitettyihin yleisiin arviointiperusteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa valmistaudutaan äidinkielen kirjoitustaidon yo-koetta varten. Kerrataan kirjoitustaidon kokeen vastaustekstin rakentamista ja tutkitaan näitä tekstilajinsa edustajana. Kerrataan aineistojen käyttöä oman tekstin osana sekä aineistoihin viittaamista. Kerrataan laajan tekstin kirjoitusprosessin vaiheita ja harjoitellaan ajankäyttöä. Terävöitetään omaa ääntä kirjoittajana. Kerrataan eri tekstilajien teksteihin liittyvää käsitteistöä ja analyysin keinoja.

Kohti lukutaidon yo-koetta, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monimuotoisia asia- ja mediatekstejä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Asetetaan aineistotekstit kontekstiinsa. Tutkitaan aineistojen tapoja rakentaa merkityksiä ja huomataan kulttuurikontekstin vaikutus tähän.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin oppiaineen arviointiperusteisiin ja luvussa 5 esitettyihin yleisiin arviointiperusteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Harjoitellaan äidinkielen lukutaidon yo-koetta varten. Kerrataan lukutaidon kokeen vastaustekstin rakentamista ja tutkitaan näitä tekstilajinsa edustajana. Kerrataan aineistojen käyttöä oman tekstin osana sekä aineistoihin viittaamista. Tulkitaan aineistoja tilanne- ja kulttuurikontesteissaan. Kerrataan eri tekstilajien teksteihin liittyvää käsitteistöä ja analyysin keinoja.

Mediakurssi, 2 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu aikuiselämän tapoihin viestiä perinteisessä ja sosiaalisessa mediassa ja harjoittelee sitä.
- Kursilla tuotettu sisältö on hyödyksi koulun sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan erilaisten mediasisältöjen tuottamista koulun viestintäkanaviin. Tutustutaan ajankohtaisiin sosiaalisen median kanaviin ja niiden käytäntöihin. Kunkin lukuvuoden tilanteen mukaan voidaan tutustua journalismiin ja toimittajan työhön, yritys- ja yhteisöviestintään ja visuaaliseen viestintään. Opintojakson sisältöjen lähtökohtana ovat koulun viestintätarpeet kyseisenä vuonna sekä opintojaksoon osallistuvien opiskelijoiden henkilökohtaiset kiinnostuksen kohteet.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan työelämässä tarvittavia viestintätaitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan vuorovaikutusta erityisesti sosiaalisen median käytäntöjen tutkimisella ja kokeilemisella. Sitoutetaan mukaan erilaisia sidosryhmiä ja tutkitaan, miten viestintä luo vuorovaikutusta, yhteisöjä ja yhteishenkeä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyödynnetään opiskelijoiden henkilökohtaisia tietoja ja taitoja ja opitaan uutta monimuotoisia sisältöjä tuottamalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa, vaan merkintä hyväksytty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan käytännön viestintätöitä tuottamalla sisältöä koulun viestintäkanaviin. Opintojaksolla voidaan esimerkiksi tehdä koulun lehteä, kirjoittaa blogia, suunnitella ja kuvata videoita. Opintojakso sopii minkä tahansa vuosikurssin opiskelijoille.

Kirjallisuuden ja elokuvan teemakurssi, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan syvällisesti valittujen fiktion lajien lainalaisuuksiin. Syvennetään taitoja erityisesti fiktion tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssilla käsitellään kurssin alussa opiskelijoiden kanssa valittuja kirjallisuuden ja elokuvan lajeja. Tutustutaan näiden lajien historiaan ja nykypäivään ja analysoidaan ja tulkitaan sekä kirjallisuutta että elokuvia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan erilaisia, myös monimuotoisia tekstejä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eri puolilla maailmaa tuotettuun, myös kotimaiseen taiteeseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa, vaan merkintä hyväksytty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla käsitellään kurssin alussa opiskelijoiden kanssa valittuja kaunokirjallisuuden ja fiktioelokuvan lajeja. Tutustutaan näiden lajien historiaan ja nykypäivään ja analysoidaan ja tulkitaan sekä kirjallisuutta että elokuvia

Tekstinhuolto, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on oppia itselle toimivimmat tavat huoltaa omaa tekstiä ja ymmärtää tekstinhuollon merkitys siinä, millaisen vaikutuksen teksti luojaan tekee.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan tärkeimpiä oikeinkirjoitussääntöjä ja tapoja parantaa omaa tekstiä. Keskitytään kirjoitettuihin teksteihin ja äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineiden tyypillisiin vastauksiin tekstilajeina.

Paikallinen lisäys

Laja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ymmärretään oikeakielisen tekstin merkitys halutunlaisen viestin ja vaikutelman välittämisessä.

Hyvinvointiosaaminen

Saadaan itseluottamusta kirjallisena viestijänä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Ymmärretään oma vastuu viestijänä ja kirjoittajana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa, vaan merkintä hyväksyty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan tärkeimpiä oikeinkirjoitussääntöjä ja tapoja parantaa omaa tekstiä. Keskitytään kirjoitettuihin teksteihin ja äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineiden tyypillisiin vastauksiin tekstilajeina. Kurssille osallistuja ymmärtää, että tekstinhuolto on taito, jonka voi oppia vain, kun itse työskentelee aktiivisesti.

Kirjallisuus- tai elokuvadiplomi, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Luetaan kirjoja ja katsotaan elokuvia monipuolisesti. Tutustutaan niin uusiin kuin klassikkojen aseman saavuttaneisiin teoksiin. Nautitaan taiteen kokemisesta ja syvennetään taitoja kirjallisuuden ja elokuvan tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion kirjallisuus- ja elokuvadiplomiin luetaan 16 kirjaa tai elokuvaa. Diplomi voi sisältää molempia, niin, että kokonaisuudessaan tutustutaan 16 teokseen. Teokseen voi tutustua lukemalla kirjan, kuuntelemalla äänikirjan tai katsomalla elokuvan. Tutustumistapa sovitaan opettajan kanssa kunkin teoksen osalta erikseen. Kirjat ja elokuvat valitaan opettajan antamalta listalta. Opiskelija voi myös itse ehdottaa kirjaa tai elokuvaa. Diplomin suoritustapa sovitaan opettajan kanssa. Suoritus voi tapahtua vapaamuotoisesti keskustelemalla tai tekemällä tehtäviä. Luettavat kirjat luetaan suomeksi. Elokuvat ovat osin kotimaisia, osin kansainvälisiä. Diplomiin tulee sisältyä riittävä määrä suomenkielisten teosten tutkimista.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan kotimaisiin ja kansainvälisiin klassikoihin ja tuoreisiin teoksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan monimuotoisia tekstejä.

Hyvinvointiosaaminen

Nautitaan taiteesta ja ymmärretään sen merkitys hyvinvoinnin tuojana ja identiteetin rakentamisen keinona.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa, vaan merkintä hyväksytty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Diplomin voi suorittaa vapaassa tahdissa opintojen aikana.

Elokuva taiteenlajina, 2 op (ÄI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Syvennyttään elokuvaan taidemuotona ja opitaan ymmärtämään sen lainalaisuuksia.
- Jos opintojakso painottuu luovaan työskentelyyn, opitaan ilmaisemaan itseä elokuvan kerronnan keinojen kautta ja toimimaan osana taiteellista suunnittelijaryhmää.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutkitaan elokuvaa taiteenlajina: sen historiaa, lajeja ja kerronnan keinoja.

- Opintojaksolla voidaan myös tuottaa pieniä lyhytelokuvia, jolloin opintojakso voi painottua taiteelliseen yhteisuunnitteluun: luovaan kirjoittamiseen, elokuvaalavastukseen ja pukusuunnitteluun, elokuvaohjaukseen ja näyttelijäntyöhön.
- Kurssin painopisteet kunakin lukuvuonna sovitaan opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutkitaan ja mahdollisesti myös tuotetaan monimuotoisia tekstejä.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimitaan ryhmässä yhteisen teoksen suunnittelijoina. Keskustellaan, neuvotellaan, esitellään omia ideoita rakentavasti.

Hyvinvointiosaaminen

Taiteen tekeminen ja kokeminen lisäävät yksilön hyvinvointia luoden kanavia itseilmaisulle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutkitaan eri puolilla maailmaa tuotettuja elokuvia ja elokuvan ja videoiden merkitystä tämän päivän maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa, vaan merkintä hyväksytty tai hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan elokuvaa taidemuotona. Voidaan myös itse tuottaa lyhytelokuvia.

Kirjoitetaan kirjallisuudesta, 3 op (ÄI4 & ÄI6)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen
- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkastuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin
- syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutkitaan, miten monimuotoisten tekstien kieli ja ilmaisutapa vaikuttavat tekstin tulkintaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Arvioidaan tekstin luotettavuutta lukemalla aineistoja kriittisesti, tekstin tavoitteet ja konteksti huomioiden.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten monimuotoisten aineistojen käyttö lähteenä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin oppiaineen arviointiperusteisiin ja luvussa 5 esitettyihin yleisiin arviointiperusteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Luetaan kauno- ja tietokirjallisuutta. Tutkitaan tapoja lukea elämyksellisesti ja kirjoittaa kokemuksellisesti. Tutkitaan kertomuksen rakennetta ja kertomuksellisuutta eri tekstilajien tekstien rakentumisessa. Syvennetään kirjoitusprosessin hallintaa ja taitoja käyttää muita tekstejä, erityisesti kirjallisuutta ja mediatekstejä, oman kirjoittamisen pohjana.

Uskonto ja vaikuttaminen, 4 op (ÄI5+UE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Vaikuttaminen opiskelijayhteisössä, 4 op (ÄI9OPKH)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.1.2. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (AI6)

Oppiaineen tehtävä

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito aiemmin oppimiensa kielten rinnalle. Oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan monikielisyyden kehittymistä, suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Yhteistyössä opiskelijan oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus tukee opiskelijan kielellisen ja kulttuurisen identiteetin rakentumista kulttuurisesti moninaisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden sekä omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille.

Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta.

Kaikissa moduuleissa kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa, monilukutaitoa sekä puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä opitaan analysoimaan ja arvioimaan tekstejä ja vuorovaikutustilanteita kriittisesti osin jo aiemmin hankitun käsitteellisen osaamisen ja analysointitaitojen avulla. Näitä taitoja syvennetään ja laajennetaan kullakin opintojaksolla lukemalla erityisesti pitkiä kaunokirjallisia ja tietotekstejä sekä analysoimalla niitä itsenäisesti ja yhdessä. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään neljä kokonaisteosta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kielitietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen esiintymis- ja ryhmäviestintätilanteissa*
- *osaa arvioida, eritellä ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *ymmärtää yhä käsitteellisempää opetuspuhetta ja muodollisia puhetilanteita, osaa toimia niissä ja hallitsee niihin sopivia viestintä- ja vuorovaikutusstrategioita*
- *on tietoinen vuorovaikutustilanteiden kulttuurisidonnaisuudesta ja osaa tarkastella ja tulkita erilaisia vuorovaikutustilanteita ja niiden etiikkaa*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että ymmärtää monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, ja hyödyntää sopivia strategioita niiden lukemisessa ja tulkitsemisessa*
- *kehittää lukemalla sana-, fraasi- ja käsitevarantoaan sekä käsitystään kirjoitetun kielen rakenteista ja osaa arvioida tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, monipuolistaa lukemistoaan ja syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä oppii lukemaan ja tulkitsemaan myös pitkiä tietotekstejä, kokonaisia kaunokirjallisia teoksia ja tietokirjoja*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää käsitteellisen kielen taitoaan sekä kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ilmaista ja perustella ajatuksiaan, valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon sekä käyttää aiheeseen sopivia kielen rakenteita, sanastoa, fraaseja ja käsitteitä*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisesti sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia*

Kielitietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteetille sekä oppii kehittämään kielitaitoaan erilaisissa kielenkäyttöympäristöissä ja -tilanteissa ja käyttämään oppimisessaan koko kielivarantoaan*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, tyylipiirteistä ja sävyistä sekä niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *ymmärtää kielen oppimisen prosessia sekä oppii tuntemaan ja hyödyntämään itselleen sopivimpia keinoja ja välineitä kielitaitonsa kehittämiseksi*

Osaamisen arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä

ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettujen moduulit luetaan hyväksi täysimääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduuleihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -moduulit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden moduulit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten moduulien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijoiden taitojen karttumista. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Kielitaidon arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä voidaan soveltuvin osin käyttää eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteista johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- kuullun ymmärtämisen ja puhumisen taitojen kehittyminen
- vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen

Tekstien tulkitseminen

- monimuotoisten tekstien ymmärtäminen ja tulkitseminen
- kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen
- tiedon ja tekstien arvioinnin taidot

Tekstien tuottaminen

- tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen
- tekstien tuottamisen prosessien hallinta
- lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen
- kielen abstraktiotason kehittyminen ja yleiskielen hallinta

Kielitietoisuuden kehittyminen

- tiedonalojen kielten ja kielellisen moninaisuuden ymmärtäminen
- kielitiedon ja oppimäärän käsitteiden hallinta sekä kielen havainnointi ja käyttö tilanteen, tarkoituksen ja tekstilajin mukaisesti

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- oppii havainnoimaan kielen rakenteiden ja ilmausten käyttöä erilaisissa teksteissä ja hyödyntämään sitä omassa kirjoittamisessaan
- oppii käyttämään erilaisia tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää kirjoitusprosessin eri vaiheisiin liittyviä taitojaan.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- pitkien tekstien lukeminen, mahdollisesti myös muilla opiskelijan osaamilla kielillä: tekstin tavoitteen ja sisällön ymmärtäminen
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- luettavien tekstien ymmärtämisessä tarvittavat strategiat, abstraktin kielen taito, sana-, fraasi- ja käsitevaranto
- kielen- ja tekstinhuoltoa
- erilaisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan*
- *ymmärtää kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle*
- *oppii hyödyntämään erilaisia kielenkäyttötilanteita ja -ympäristöjä kielitaitonsa kehittämisessä sekä käyttämään koko kielivarantoaan oppimisessa*
- *oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *suomen kielen ominaispiirteet, vertailu opiskelijan aiemmin oppimiin ja koulussa opiskeltaviin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, monikielisyys, kielellinen repertuaari, monilukutaidon käsite, erilaiset tekstit ja niissä vakiintuneet ilmaisukeinot, esimerkiksi kirjoitetun kielen rakenteet*
- *eri kielimuodot: puhekielen ja yleiskielen sekä epävirallisen ja virallisen viestinnän erot, abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön erot*
- *opetuspuheen, muodollisen puheen ja luetun ymmärtämisessä tarvittavat strategiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (S23), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana
- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekuulttuurien näkökulmasta
- oppii havainnoimaan ja ymmärtämään ryhmäviestinnän ilmiötä.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, viestintärohkeus sekä harjaantuminen kuuntelemaan, tavoitteelliseen ja monipuoliseen vuorovaikutukseen
- kuullun ymmärtämisen ja keskusteluun osallistumisen strategiat ja institutionaalisen vuorovaikutuksen kielelliset keinot
- tekstien kirjoittaminen osana suullisia vuorovaikutustilanteita: esimerkiksi yhteisten projektien suunnitelmat, muistiinpanot monimediaisista teksteistä
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (S24), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan, ymmärtämään ja tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä
- kehittää ymmärrystään kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä ja ilmaisukeinoista
- kiinnostuu ja oppii nauttimaan kirjallisuudesta
- oppii perustelevaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää kielellisten rakenteiden ja sanaston hallintaa lukemalla suomenkielistä kaunokirjallisuutta.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- eläytyvää ja analyttistä kirjoittamista ja keskustelua kirjallisuuden pohjalta
- kielen kuvallisuus ja kulttuurisidonnaisuus, monitulkintaisuus ja kielellä leikittely
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä
- kokonainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja itsenäisesti tai yhdessä luettuna

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (S25), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tarkastelemaan erilaisissa teksteissä käytettäviä vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoja
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- oppii perustelemaan omia mielipiteitään yhä monipuolisemmin kirjoittajana ja puhujana.

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot, argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- perustelemisen harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- argumentoivan kielenkäytön sanastoon ja rakenteisiin perehtyminen: geneeriset ilmaukset, modaalisuuden ja affektisuuden ilmaisukeinot
- kielellisten keinojen valinta, tekstilaji ja tyyli
- yhteiskunnallisesti merkittävä tai ajankohtainen kokonaisteos

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 1, 1 op (S26), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 1

110

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin sekä oppii laatimaan ja muokkaamaan laajahkoja asiatekstejä
- oppii kirjoittamaan tekstejä myös yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 1

- kirjoittaminen prosessina: aiheen ja aineiston valinta ja ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien jakaminen ja vertaisarvioinnin taidot
- sidosteisuus tekstin eri tasoilla, esimerkiksi tekstin kokonaisrakenne, kappaleet, virke, sanajärjestys
- asiatyylille ominaisten kielellisten rakenteiden hallinta, esimerkiksi infiniittiset rakenteet, yhdyslauseet, viittaussuhteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (S27), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kuullun ymmärtämisen, kuuntelemisen, vuorovaikutuksen sekä suullisen viestinnän strategioita ja taitoja
- lisää viestintärohkeuttaan ja kehittää esiintymistaitojaan niin, että pystyy hyödyntämään omia vahvuuksiaan erilaisissa kielenkäyttötilanteissa
- hahmottaa puheen toimintana, jossa jokainen vuoro sekä tulkitsee että rakentaa tilannetta
- oppii tarkastelemaan kielen merkitystä ja vaihtelua vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- kuullunymmärtämis- ja kuuntelustrategiat ja -taidot, vuorovaikutustilanteiden havainnoiminen
- yksilön kielellinen repertuaari, kielenkäyttötilanteiden ja kielen vaihtelu sekä puheen kielellisiä keinoja ja retoriikkaa
- esiintymistäidot: puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (S28), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kaunokirjallisuuden tuntemustaan
- kehittää kykyään tarkastella kirjallisuutta sen kulttuurisessa ja historiallisessa syntykontekstissa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuuden vaiheet osana maailmankirjallisuutta
- eri aikakausien kaunokirjallisuutta ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman näkökulmasta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti

- *merkittävä tai ajankohtainen kaunokirjallinen kokonaisteos*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (S29), valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää vuorovaikutustaitojaan ja oppii arvioimaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutusosaamisen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään tarkastella ja analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista*
- *syventää ymmärrystään kielen tilanteisesta vaihtelusta.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

Keskeiset sisällöt

- *kuuntelun ja kuullun ymmärtämisen taitojen sekä puhumisen ja esiintymisen taitojen monipuolistaminen, kielen rekisterit ja tilanteen edellyttämä kielenkäyttö*
- *vuorovaikutuksen ja vuorovaikutusosaamisen merkitys jatko-opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnassa, esimerkiksi erilaisissa järjestöissä sekä muissa muodollisissa ja epämuodollisissa yhteisöissä toimiminen*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *vuorovaikutuksen kulttuuristen piirteiden ja erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointi*

- mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (S210), valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen taitoaan ilmaista ja perustella ajatuksiaan kirjoittamalla hyödyntäen muita tekstejä
- kehittää omaäänistä kirjoittamista
- kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiä
- syventää kirjoitetun kielen rakenteiden ja konventioiden tuntemusta
- osaa valita tilanteeseen ja tarkoitukseen sopivan kielimuodon.

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- aineistopohjaisten laajojen tekstien tuottaminen ja lähteiden arviointi
- omaäänisten tekstien tuottaminen
- tekstin- ja kielenhuollon käytänteiden soveltaminen tekstien muokkaamisessa
- luettaville ja kirjoitettaville teksteille tyypillisten kielen rakenteiden, sanaston, fraasien ja käsitteiden käyttöön harjaantuminen
- ajankohtainen kaunokirjallinen teos tai tietokirja

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211), valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa tulkita erilaisia monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tulkinta*
- *analyysin ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *runokokoelma tai näytelmäteksti*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksot voidaan järjestää erillisinä tai samanaikaisopetuksena suomen kieli ja kirjallisuus - oppimäärän vastaavien opintojaksojen kanssa tai verkko-opintoina.

11.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syvenyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävänsä tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista**. Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seurattessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta. Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa **eettisyyttä** vaativissa pohdinnoissa.

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä
- osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla
- ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta
- ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuisissa
- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja
- ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin
- ymmärtää evoluution merkityksen
- tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä
- saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla

- ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävä kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratorioissa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

11.2.1. Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä
- osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen
- osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen
- ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen

Evoluutio

- solujen synty ja kehittyminen
- suvullinen ja suvuton lisääntyminen

- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojaksolla esimerkiksi toteuttamalla pari- ja ryhmätyöskentelyä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

monitieteinen ja luova osaaminen painottuvat opintojaksolla esimerkiksi erityyppisten aineistojen hyödyntämisen ja opiskelijoiden omien tuotosten kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opintoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai kriittiseen tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ongelmanratkaisutehtävän yhteydessä.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin biologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Keskeinen näkökulma on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen. Tutustutaan biologiseen tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteitä. Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojaksolla esimerkiksi toteuttamalla pari- ja ryhmätyöskentelyä. Monitieteinen ja luova osaaminen painottuvat opintojaksolla esimerkiksi erityyppisten aineistojen hyödyntämisen ja opiskelijoiden omien tuotosten kautta.

11.2.2. Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa nimetä solun perusrakenteet
- osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja
- hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla
- osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita
- osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- solu tutkimuskohteena
- biomolekyylit
- eläin-, kasvi- ja sienisol
- geenien ilmeneminen ja sen säätely
- fotosynteesi
- soluhengitys, käymisreaktiot

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja solun jakautuminen
- meioosi ja sukusolujen synty

Periytymisen perusteet

- geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit
- mendelistinen periytyminen
- koodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päättelemisen sukupuusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja voidaan harjoittaa esimerkiksi perinnöllisyyteen liittyvien tehtävien ratkomisella pienissä ryhmissä tai parityönä

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi biologisten prosessien mallinnusten, animaatioiden tai yksinkertaisten koejärjestelyiden avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai kokeellisen työskentelyn yhteydessä. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ongelmanratkaisutehtävien yhteydessä.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin biologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan tumallisen solun rakennetta, toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Solujen toimintoja havainnollistetaan kokeellisella työskentelyllä

11.2.3. Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudokset, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- ruoansulatuselimistö
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö
- kuona-aineiden erityys

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- iho ja lämmönsäätely
- aistit
- puolustusjärjestelmä

Lisääntyminen

- sukuelimet ja sukupuolen kehitys
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen taitoja kehitetään esimerkiksi kytkemällä ihmisen anatomia ja fysiologia ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, jota opiskellaan myös terveystiedon opintojaksoilla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen taitojen kehittymistä voidaan tukea esimerkiksi mallinnusten tai animaatioiden avulla sekä erityyppisten aineistojen hyödyntämisen ja opiskelijoiden omien tuotosten kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmä- ja parityöt kehittävät opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Laaja-alaisen osaamisen taitoja kehitetään esimerkiksi arvioimalla opiskelijan tietoja oman kehon toiminnasta ja taitoja yhdistää terveellisten elämäntapojen merkitys elimistön hyvinvoinnille. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omasta työskentelystään ja edistymisestään esimerkiksi fysiologiaan ja ihmisen hyvinvointiin liittyvien tehtävien yhteydessä.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin biologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot ja lisääntyminen. Opintojaksolla tarkastellaan ihmiselimestön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

11.2.4. Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot
- osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa
- syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geeniteknikassa
- osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa
- osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- mikrobien luokittelu
- bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi
- virusten rakenne ja lisääntyminen
- mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geeniteknikalla

- tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot
- DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu
- DNA:n sisältämän informaation selvittäminen
- geenien siirto- ja muokkausmenetelmät

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- perinteinen ja geeniteknikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus
- lääketieteet
- genomitieto ja sen hyödyntäminen
- DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus
- ympäristönsuojelu
- teollisuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voidaan vahvistaa opintojaksolla esimerkiksi toteuttamalla pari- ja ryhmätyöskentelyä. Omien ja muiden näkökulmien argumentointi ja arviointi biologisen tiedon avulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuu käsiteltäessä biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä niihin liittyviä perusteltuja eettisiä mielipiteitä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu suunniteltaessa ja toteutettaessa biologian soveltamiseen liittyvä kokeellinen työ.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Laaja-alaisesta osaamisesta annetaan opiskelun aikana palautetta esimerkiksi sen perusteella, kuinka opiskelija kykenee perustelemaan mielipiteitään/näkemyksiään ja kuinka hän onnistuu biologian soveltamiseen liittyvässä kokeellisessa työssään.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuuksien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin biologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen sovellusten kehittämisessä niin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa kuin luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geenitekniikan ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Opintojaksolla esitellään uusimpia biotekniikan sovelluksia nopeasti kehittyvällä alalla.

11.2.5. Ekologia ja ympäristö sekä ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2+3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen
- osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla
- osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia
- osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyuden kannalta
- osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus
- hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- populaatioiden ominaisuudet
- sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys
- lajien väliset suhteet

Luonnon monimuotoisuus

- lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus
- monimuotoisuuden merkitys

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- ilmastomuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin
- happamoituminen
- rehevöityminen
- vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa
- ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen

Kestävää tulevaisuutta kohti

- ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys
- toiminta kestävästä elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

opiskelijan oman toiminnan tarkastelu ekologisen kestävyuden näkökulmasta. Ympäristöongelmien tunnistaminen ja niiden ratkaisemisen keinojen tunnistaminen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan oman toiminnan tarkastelu ekologisen kestävyysnäkökulmasta, ympäristöongelmien tunnistaminen ja niiden ratkaisemisen keinojen tunnistaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uutisanalyysi

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan oman toiminnan tarkastelu ekologisen kestävyysnäkökulmasta, ympäristöongelmien tunnistaminen ja niiden ratkaisemisen keinojen tunnistaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan ymmärrys monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä maastossa. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan esimerkiksi tutkimustehtävän yhteydessä.

Opintojakson arvosanan antaminen perustuu opiskelijan käsitteelliseen osaamiseen, kokonaisuusien hallintaan ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin biologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla syvennyttään ekologian perusteisiin ja luonnon monimuotoisuuteen sekä ympäristöongelmiin ja niiden syihin ja ratkaisumahdollisuuksiin. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssilla toteutetaan itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisia ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimuksia.

11.3. Elämänkatsomustieto (ET)

Oppiaineen tehtävä

Elämänkatsomustieto on oppiaine, joka tukee opiskelijan elämänkatsomuksen ja identiteetin muodostumista sekä hyvän elämän tavoittelua. Elämänkatsomus tarkoittaa yksilön käsitystä maailmasta ja omasta paikastaan siinä.

Elämänkatsomustiedon lähtökohtana ovat valmiiden oppijärjestelmien sijaan opiskelijan elämisaailma ja sen ilmiöt. Oppiaine kannustaa opiskelijaa jäsentämään aktiivisesti

omaa elämäkatsomustaan, refleктоimaan sen perusteita ja erittelemään siihen vaikuttavia tekijöitä. Samalla tarkastellaan erilaisia yleisiä maailmankatsomuksia, jotka voivat olla esimerkiksi poliittisia, tieteellisiä, elämäntilofosofisia, aatteellisia, populaarikulttuurista nousevia tai uskonnollisia.

Oppiaine on taustaltaan monitieteinen. Elämäkatsomustiedon opetuksessa sovellettavista tieteistä tärkeimmät ovat antropologia, filosofia, kulttuurin, taiteen ja uskonnon tutkimus, kasvatustiede sekä yhteiskuntatieteet, kuten mediatutkimus, politiikantutkimus, sosiologia ja sukupuolentutkimus. Opetus integroi ja hyödyntää muissa oppiaineissa, kuten historiassa, psykologiassa, biologiassa ja maantieteessä, hankittuja tietoja elämäkatsomuksellisissa pohdintoissa. Elämäkatsomustiedon opiskelu kehittää näkemyksellisyyttä, laaja-alaista kriittistä ajattelua sekä kykyä hahmottaa kokonaisuuksia ja ilmiöiden välisiä yhteyksiä.

Elämäkatsomustieto kartuttaa kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä, toisten kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Oppiaine ankkuroituu ihmisoikeusetiikkaan ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Se pohjautuu ihmiskäsitykseen, jossa ihminen nähdään sosiaalisena olentona ja korostetaan ihmisten mahdollisuutta tutkia kriittisesti ympäröivää todellisuutta ja elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja eettisinä yhteiskunnan jäseninä.

Oppiaineen luonne edellyttää vuorovaikutteisia ja keskustelevia työtapoja.

Laaja-alainen osaaminen

Elämäkatsomustieto tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä, hyvän elämän tavoittelua sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi ja eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

Elämäkatsomustiedossa käytetään ymmärrettävää yleiskieltä, jotta vuorovaikutus on helppoa ja katsomukselliset pohdinnat avautuvat mahdollisimman hyvin eri taustoista tuleville opiskelijoille. Tarpeen mukaan oppiaine hyödyntää erikoisalojen termistöä, mikä helpottaa asioiden käsitteellistä tarkastelua.

Elämäkatsomustieto kehittää eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset sekä heidän katsomuksensa ja tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa ja vahvistaa itsetuntemusta. Se vahvistaa näin osaltaan opiskelijan **hyvinvointiosaamisen** kehittymistä.

Elämäkatsomustieto tukee **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista. Elämäkatsomustiedolle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opintoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelutapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät keskeisiä sosiaalisia taitoja.

Elämäkatsomustieto hyödyntää laajasti eri tietolähteitä ja kasvattaa kykyä arvioida niiden luotettavuutta. Kriittisen, rakentavan ja eettisen ajattelun oppiminen on keskeinen osa elämäkatsomustiedon tavoitteistoa. Oppiaine on **monitieteinen**, ja siinä yhdistellään ja sovelletaan **luovasti** eri lukioaineista sekä tieteistä ja taiteista omaksuttua tietoa ja osaamista.

Elämäkatsomustiedon opetuksen perustana ovat ihmisoikeuksien, demokratian ja kestävän tulevaisuuden periaatteet. Niiden edistämiseksi opetus rohkaisee yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opetus kannustaa itsetutkiskeluun, omien eettisten arvojen punnitsemiseen sekä identiteetin ja omien vakaumusten rakentamiseen. Näin elämäkatsomustieto tukee **yhteiskunnallisen osaamisen** tavoitteita, kuten aktiivista kansalaisuutta, elämän valintojen tekemistä, suuntautumista jatko-opintoihin ja mielekkäälle elämänuralle sekä hakeutumista työelämän eri aloille.

Elämänkatsomustiedon opetuksessa opiskelija saa tilaisuuden pohtia globaalin ja ekologisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ajankohtaisissa ja arkielämään liittyvissä kysymyksissä. Oppiaine harjaannuttaa monipuolisesti **eettisyyden** taitoja. Siinä opetetaan erottamaan perustellut väitteet perustelemattomista ja kannustetaan etsimään tieteellistä näyttöä uskomusten tueksi. Elämänkatsomustieto auttaa opiskelijaa ymmärtämään **ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti luonnon monimuotoisuuden arvon ja opettaa pohtimaan keinoja, joilla yksilö ja yhteiskunta voivat toimia ekologisesti kestäväällä tavalla. Oppiaineessa sekä aktivoidaan toimintaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi että pohditaan ilmastonmuutoksen kohtaamisen kannalta olennaisia asenteita ja tunnetaitoja.

Elämänkatsomustieto perustuu ajatukseen erilaisten kulttuurien ja katsomusten kohtaamisen ja vuoropuhelun tärkeydestä. Se tutustuttaa historiallisesti ja nykyajassa merkittäviin maailmankatsomuksiin, kulttuureihin ja kulttuuriperintökohteisiin. Oppiaine avartaa maailmankatsomusta ja opettaa ymmärtämään kulttuurisen moninaisuuden arvon. Se ohjaa toimimaan eettisesti ja kunnioittavasti niin oman kuin muidenkin kulttuurien ja yhteisöjen piirissä. Oppiaineessa pohditaan ihmiskunnan tulevaisuutta ja maailmaa muuttavia kehityskulkuja, kuten uutta mediaympäristöä, teknologian kehitystä ja ilmastonmuutosta. Näin elämänkatsomustieto vahvistaa opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- osaa hyödyntää, yhdistellä ja soveltaa eri tieteissä ja lukion oppiaineissa omaksuttuja tietoja oman elämänkatsomuksensa rakentamisessa
- osaa arvioida kriittisesti maailmankatsomuksiin ja omaan elämänkatsomukseen vaikuttavia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä
- osaa toimia rakentavasti erilaisissa ja erimielisissäkin vuorovaikutustilanteissa
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää kykyään reflektoida omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamista ja ilmastovastuuta.

Osaamisen arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sitä, kuinka laaja-alaisesti, monipuolisesti, johdonmukaisesti ja oivaltavasti opiskelija osaa pohtia katsomuksellisia kysymyksiä ja ilmaista ajatuksiaan. Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä kykyä perustella katsomuksellisia valintojaan. Arvioinnissa otetaan huomioon taito perustella katsomuksellisia käsityksiä kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Elämänkatsomukselliset kysymykset ovat henkilökohtaisia ja nousevat opiskelijan omasta elämästä. Niiden pohdiskelun arviointi perustuu ajattelun taitoihin, kuten johdonmukaisuuteen, kriittisyyteen, ristiriidattomuuteen ja systemaattisuuteen. Opiskelijan suorituksissa arvioidaan taitoa tarkastella ja eritellä monipuolisesti erilaisia katsomuksellisia kantoja sekä taitoa esittää niistä perusteltuja arvioita.

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan myös katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystä, joka sisältää sekä tiedollisen ulottuvuuden että ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja. Nämä otetaan huomioon opintojaksojen arvioinnissa. Arviointi rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Opintojaksot

11.3.1. Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Opintojakson moduulit

- Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja hyvä elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää hyvän elämän pohtimiseen liittyvät keskeiset käsitteet ja osaa käyttää niitä oman elämänkatsomuksensa jäsentämisessä*
- *tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä, osaa arvioida niitä sekä tarkastella niitä suhteessa omiin elämäntavoitteisiin*
- *osaa arvioida erilaisia hyvän elämän edellytyksiä ja identiteettivalintoja yhdenvertaisuutta kunnioittaen*
- *tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä, miten ne johtavat erilaisiin hyvän elämän ihanteisiin*
- *ymmärtää oman identiteettinsä osa-alueita ja osaa eritellä siihen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä*
- *kehittää kykyään elämänkatsomukselliseen keskusteluun, vuorovaikutukseen ja näkemystensä ilmaisemiseen vastuullisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.*

Paikallinen lisäys

- Laaja-alainen pohdintaa auttaa opiskelijaa kohti moniarvoista yhteiskuntaa.

Keskeiset sisällöt

Minä ja hyvä elämä

- *minuus, elämänkatsomus, maailmankatsomus ja maailmankuva*
- *hyvän elämän tekijöitä ja ulottuvuuksia: tarpeet, onnellisuus, elämän merkityksellisyys, hyvinvointi ja toimintavalmiudet, erilaisia hyvän elämän malleja*
- *luonnon- ja ihmistieteellisiä, filosofisia, taiteessa ja populaarikulttuurissa ilmeneviä sekä sekulaareja ja uskonnollisia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita*
- *yksilöllisyys, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys*
- *ihmisen identiteetti ja sosiaalisuus: yksilöt yhteisöissä, yksityinen ja julkinen, sosiaaliset suhteet, roolit ja normit, ihmisen yhteisöllisen aseman intersektionaalisuus*
- *ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus, opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista** osaamista vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena on opintojakson tavoitteiden saavuttamista sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämisessä. Jakson aikana formatiivista arviointia toteutetaan harjoittamalla kaikkien kurssille osallistuvien kesken ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Summatiivinen arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedonhallintaan että opitun tiedon analysointi- ja soveltamiskykyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oman elämänskatsomuksen kehittäminen on tavoitteena. Pohdinnan avulla kasvaa sivistyneeksi sekä avarakatseiseksi ihmiseksi että eettisesti toimivaksi yhteiskunnan jäseneksi.

11.3.2. Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Opintojakson moduulit

- Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2), Pakollinen

Tavoitteet

Minä ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle identiteetille*
- *ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä ja yhteiskunnallisia rakenteita voidaan tarkastella tieteellisesti ja niillä on suuri merkitys yksilön elämänskatsomukselle ja elämänvalinnoille*
- *osaa arvioida kriittisesti niin omia kuin muiden yhteiskunnallisia väitteitä ja katsomuksia*
- *osaa tulkita ja arvioida erilaisten medioiden ja muiden yhteiskunnallisten instituutioiden tarjoamaa informaatiota*
- *osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen osa-alueita, yhteiskunnallisia rakenteita, ideologisia piirteitä sekä vallitsevia yhteiskunnallisia arvoja*
- *ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnonvapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestäväen tulevaisuuden rakentamisen periaatteita*
- *osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä*
- *osaa arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia sekä kasvattaa valmiuttaan rakentamaan ja vastuulliseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen.*

Keskeiset sisällöt

Minä ja yhteiskunta

- kriittinen ajattelu ja väitteiden järkipäiväinen perustelu: ympäröivän todellisuuden jäsentäminen ja sen erilaiset vääristymät
- median ja muiden informaationlähteiden toimintalogiikka; koulun, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä kulttuuristen, mukaan lukien uskonnollisten yhteisöjen, vaikutus maailmankuvaan ja -katsomuksiin sekä omaan elämäntutkimukseen
- aikalaiskritiikki: yhteiskunnan ja eri alakulttuurien aatteita ja arvoja
- yhteiskunnassa toimimisen ja aktiivisen kansalaisuuden tiedollisia perusteita: yhteiskunnalliset rakenteet, sosiaaliset tosiasiat, modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet, kuten individualismi ja yhteisön ja yhteiskunnan ero, sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellinen ja poliittinen valta Suomessa ja globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet; ihmisoikeusasiakirjat, kuten YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus; ihmisoikeusloukkaukset, kuten holokausti
- globaali oikeudenmukaisuus, kestävä tulevaisuus, ilmastonmuutoksen torjunta sekä YK:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Agenda 2030

Paikallinen lisäys

- globaalinäkökulma lisää ymmärrystä yksilön ja yhteisön välille

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Oppiaineessa tarkastellaan katsomusten **eettisiä** ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä eettisyyden tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että erilaisilla katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä, on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävä tulevaisuuden rakentamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu elämäntutkimuksen opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään moninaisesti käsitteisiin, kieleen ja eri tieteenaloja koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisesti toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena on opintojakson tavoitteiden saavuttamista sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämisessä. Jakson aikana formatiivista arviointia toteutetaan harjoittamalla kaikkien kurssille osallistuvien kesken ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Summatiivinen arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedonhallintaan että opitun tiedon analysointi- ja soveltamiskykyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Analyttisellä pohdinnalla kohti parempaa yhteiskuntaa ja yhteisöjä

11.4. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperaiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteidenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperaiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

*Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan **vuorovaikutusosaamista sekä** kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyttistä ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteidenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.

Yhteiskunnallisen osaamisen osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkipäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.

Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennyttä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.

Gloobaali- ja kulttuuriosaamisen näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista
- kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkipäisesti perustellen.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

11.4.1. Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittämistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin filosofian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinoissaan eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelija oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi asiatekstin tuottamisesta tai kriittiseen tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvasta osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana toteutetaan monipuolista opintojakson tavoitteiden saavuttamista tukevia soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely, oppimispäiväkirja, artikkelianalyysit, opitun tiedon soveltamistaitoa kehittävä tutkiva esseekirjoittaminen, pelit, havainnollistavat demonstraatiot ja muut toiminnalliset työskentelytavat.

11.4.2. Etiikka, 2 op (FI2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Sivistynyt lukiolainen ottaa vastuuta yhteisestä maapallosta ymmärtäen yksilön ja yhteisön toiminnan vaikutusta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskusteleva kansalainen osaa tarkastella toisten ihmisten ja omaa argumentaatioita tunnistuen erilaisia argumentaatiotapoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Erilaisten aihepiirien filosofoinnissa tulee esille oppiainerajat ylittävien aihekokonaisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena on opintojakson tavoitteiden saavuttamista sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämisessä. Jakson aikana formatiivista arviointia toteutetaan harjoittamalla kaikkien kurssille osallistuvien kesken ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Summatiivinen arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedonhallintaan että opitun tiedon analysointi- ja soveltamiskykyyn. Filosofian käsitteet, pohdiskelu ja argumentointi tärkeinä ovat kurssilla tärkeitä arvoitavia opikelukon tavoitteita.

Opintojakson arviointi voi koostua esimerkiksi opiskelijan omista töistä ja/tai opiskelijoiden ryhmätöistä ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Fi2 filosofioita maailmanmenosta

11.4.3. Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla painottuu laaja-alaisista taidoista yhteiskunnallinen osaaminen, joka painottuu mm. opintojakson sisältöjen kautta sekä harjoituksissa, joissa pohditaan oikeudenmukaisuutta ja ihmisoikeuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Yhteiskuntafilosofian opintojakso avartaa ajattelua ja siinä tarkastellaan ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustetaan suhtautumaan ennakkoluulottomasti erilaisiin elämänilmiöihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin filosofian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinoissaan eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelija oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi asiatekstin tuottamisesta tai kriittiseen tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvasta osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin. Jaksoa käsitellään lämpöönittisistä teorioista keskeisyyttä yhteiskunnan ja yhteiskunnan mukaisuus, tasa-arvo ja ihmisoikeudet. Opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely, artikkelianalyysi, oppimisportfolio, opitun tiedon soveltamis- ja arviointitaitoa kehittävä esseekirjoittaminen, sekä erilaiset lähdeaineistoja vertailevat tehtävät. Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa painottuvat **globaali- ja kulttuuriosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**.

11.4.4. Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät
- ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen
- oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.

Keskeiset sisällöt

Totuus

- kieli, merkitys ja totuus
- totuuden luonne ja totuusteorioiden; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus
- todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi
- tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka
- tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen
- selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteissa painottuu **monitieteinen ja luova osaaminen**.

Kurssin sisällöissä painottuvat tietoon liittyvät asiat, mm. tiedon lähteet, tiedon rajat, tiedon perustelemien, tiedon oikeuttaminen ja tiedon suhde varmuuteen, sekä myös tieteellisen tutkimuksen, selittämisen ja päättelämisen luonne. Kyseenalaistavuus, usean näkökulman huomiointi ja hyvien perustelujen vaatiminen ohjaavat monitieteiseen ja luovaan ajatteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin filosofian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinoissaan eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelija oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi asiatekstin tuottamisesta tai kriittiseen tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoiseksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvasta osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson perehdytys on filosofian kokeellisuudesta ja yhteiskunnasta syntyneistä kysymyksistä. Opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely, esitelmät, oppimispäiväkirja, artikkelianalyysi ja lähdekritiikkiharjoitukset.

11.5. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää **yhteiskunnallista osaamista** antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin **eettisyyttä ja ympäristöosaamista, globaali- ja kulttuuriosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. **Monitieteinen ja luova osaaminen** saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle
- tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita
- perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa

- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

11.5.1. Tiedeleirikoulu, 2 op (CERN)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija saa mielenkiintoisia kokemuksia luonnontieteiden tutkimukseen liittyen
- Opiskelija pääsee tutustumaan ajankohtaiseen, todelliseen tutkimukseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson sisällöt vaihtelevat vuosittain

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija kuulee tiedeyhteistyön yhteiskunnallisista edellytyksistä, mm. kansainvälisistä sopimuksista.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu muiden lukioden opiskelijoihin. Opiskelija pääsee osallistumaan tiedeluennoille ja keskustelemaan tutkijoiden kanssa näiden tutkimuskohteista. Opiskelijan käsitys tieteellisen tutkimustyön vuorovaikutteisuudesta vahvistuu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kansainvälisen yhteistyön välttämättömyyden tieteen kehittymisen kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla osallistutaan tiedeleirikouluun esimerkiksi hiukkasfysiikan tutkimuskeskus CERNissä. Opintojaksoon voi liittyä etukäteisvalmistautumista leirikouluun sekä raportointia eri medioiden välityksellä matkalta ja sen jälkeen.

11.5.2. Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttajat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*

- aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset
- lämpölaajeneminen
- kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknologisia taitoja käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Moduuliin liittyviä tutkimusaiheita ovat esimerkiksi absoluuttisen nollapisteen tai veden ominaishöyrystyslämmön määrittäminen sekä Boylen lain todentaminen. Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelija kehittää kvantitatiivisia taitoja arvioida ja vertailla eri energiantuotantotapoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen vahvistuu, kun opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen (esimerkiksi energiantuotanto, rakentaminen ja energiankäyttö kodeissa). Perehtymällä kasvihuoneilmiöön liittyviin fysiikan ilmiöihin ja periaatteisiin opiskelija saa valmiuksia ymmärtää, miten ihmisen toiminta vaikuttaa ilmakehän lämpenemiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

11.5.3. Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittaustuloksista*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*

- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintäteknikkaa käytetään mm. mittaustulosten keräämiseen ja käsittelyyn.

Hyvinvointiosaaminen

Turvallisuuskäsitteitä voidaan tarkastella esimerkiksi liikenteessä yhteiskunnan ja yksilön näkökulmista. Liikenneturvallisuuden kannalta keskeistä on ymmärtää renkaiden ja tien välisen kitkan sekä ajonopeuden vaikutus pysähtymismatkaan. Newtonin lakien avulla on mahdollista ymmärtää turvavöiden ja -tyynyn merkitys törmäystilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kinematiikan ja dynamiikan keskeisten ilmiöiden tutkiminen on usein mahdollista vain ryhmätyönä. Saatua tuloksia esittämällä voidaan vahvistaa opiskelijan esiintymistaitoa ja -varmuutta. Siten moduuliin liittyvä kokeellinen työskentely kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä monilukutaitoa. Myös liikkeen graafisten esitysten tuottaminen ja analysointi ovat luontevaa materiaalia ryhmätyöskentelylle. Esimerkiksi liikkeen rekonstruoiminen graafisen esityksen pohjalta ja rekonstruktion verifiointi voi olla oiva aihe liikkeen opiskelemiseen ryhmissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

11.5.4. Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*

- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiikkyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija voi tutustua tiedonhankintaan ja tiedon esittämiseen tieto- ja viestintäteknologian avulla esimerkiksi mittaamalla, analysoimalla ja vertailemalla äänten taajuusspektrejä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tutustuu äänen ominaisuuksiin ja siihen, miten mekaaninen aaltoliike synnyttää kuuloaistimuksen. Moduulissa voidaan tarkastella äänen fysikaalisten ominaisuuksien yhteyttä kuulovaurioihin. Tämän myötä opiskelijan on mahdollista esimerkiksi omaksua kestävästi hyvinvointiaan tukevia tapoja kuunnella musiikkia. Äänen intensiteettitaso tarkastelu tuo samaan teemaan myös kvantitatiivista sisältöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

11.5.5. Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*

- akut ja akun latauspiiri
- Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä
- potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä
- kondensaattori ja kondensaattorin energia
- puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä
- sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssin sisältöihin sopivat tutkimukset kehittävät monipuolisesti ryhmätöitä. Fysiikalle ominaisten merkintöjen ja esittämistapojen harjoittelu kehittää monilukutaitoa ja kielitietoisuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Tutkiessaan kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdessään sähköopin perusmittauksia opiskelijaa ohjataan huomioimaan sähköturvallisuus. Sisäistäessään sähköturvallisuuden merkityksen opiskelija ymmärtää, mitkä sähkötyöt voi tehdä itse ja mihin tarvitaan ammattilaisen osaamista. Tällä turvataan sekä opiskelijan omaa että toisten hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

11.5.6. Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissä
- ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta
- tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia
- ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- ferromagnetismi ja magneettinen dipoli
- magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima
- sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat

- generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri
- valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valon interferenssi ja diffraktio
- valon polarisaatio kvalitatiivisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen (generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla) hallitseminen mahdollistaa sähköenergian tuotantoon liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen. Kannan ottamista yhteiskunnallisiin kysymyksiin voidaan harjoitella esimerkiksi analysoimalla ja vertailemalla sähköenergian tuotantoon ja siirtoon liittyviä ajankohtaisia artikkeleita. Moduulin sisällä voidaan kehittää monilukutaitoa esimerkiksi selvittämällä pienryhmissä turvallisuusrajoja erilaisille sähkömagneettisille säteilyille. Näitä voidaan verrata laskennallisesti eri tilanteissa erilaisiin sähkömagneettista säteilyä tuottaviin lähteisiin. Näin opiskelija voi vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Säteilyn vaikutuksista on keskeistä ymmärtää, että ne riippuvat säteilyn taajuudesta ja intensiteetistä ja ettei kaikki sähkömagneettinen säteily ole vaarallista. Tuntiessaan sähkömagneettisen säteilyn lähteet ja niiden vaikutukset opiskelija oppii toimimaan aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

11.5.7. Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*

- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvanttumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Oman ja toisten hyvinvoinnin kannalta opiskelijan on tärkeä ymmärtää, miksi ionisoivalla säteilyllä on haitallisia vaikutuksia. Moduulissa voidaan tutustua esimerkiksi siihen, miten ionisoivaa säteilyä käytetään lääketieteessä sekä diagnostisissa että hoitotarkoituksissa. Samalla voidaan selvittää, miten näissä toimenpiteissä pidetään huolta potilaan ja henkilökunnan turvallisuudesta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Keskeisten sisältöjen omaksumisen myötä opiskelijan on mahdollista osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ydinvoimasta ja radioaktiivisten lähteiden säteilystä sekä tulkita käytyä keskustelua fysiikan näkökulmasta ja faktoihin pohjautuen.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Säteilyn kvanttumisen avulla on mahdollista selittää termisen säteilyn absorptio kasvihuonekaasuihin ja siten syventää opiskelijan ymmärrystä kasvihuoneilmioon liittyvistä fysikaalisista mekanismeista.

Säteilyn käytön yhteydessä voidaan pohtia ns. oikeutusperiaatetta, eli sitä, millä edellytyksillä säteilyn käyttö on eettistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduulin myötä opiskelijalle syntyy käsitys nykyisestä fysiikan tutkimukseen perustuvasta tieteellisestä maailmankuvasta globaalina kokonaisuutena. Opiskelija tunnistaa, mitkä merkittävät fysiikan kokeet ja teorit ovat perusteena nyky yhteiskunnan toiminnalle, kulttuuriperinnölle ja ihmisen paikalle maailmankaikkeudessa. Samalla vahvistuu opiskelijan käsitys siitä, mihin maailmankuvaa koskeviin kysymyksiin fysiikka tieteenä ei vielä vastaa ja mihin se ei koskaan vastaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

11.5.8. Kohti fysiikan ylioppilaskoetta, 2 op (FY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa fysiikan aiempien opintojaksojen tietoja
- Opiskelija havaitsee aiempien opintojaksojen sisältöjen välisiä yhteyksiä
- Opiskelija kehittää ongelmanratkaisutaitojaan
- Opiskelija syventää teknisten apuvälineiden käyttötaitojaan
- Opiskelija valmistautuu fysiikan ylioppilaskokeeseen, pääsykokeisiin sekä jatko-opintoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan fysiikan sisältöjen kirjallista ja suullista esittämistä täsmällisesti ja perustellusti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö ovat merkittävässä roolissa opintojaksossa. Opiskelija löytää myös yhteyksiä fysiikan ja muiden luonnontieteiden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

11.5.9. Fysiikka ja kemia luonnontieteinä, 2 op (FYKE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.5.10. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.6. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen

hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävänsä tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä, mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.

Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävänsä kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävänsä tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.

Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävänsä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävänsä kulutusvalinnoissa.

Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia

maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä
- osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä
- syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa
- osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista
- ymmärtää kestäväen elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja
- ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa
- osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla
- osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutokseen ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin
- ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomeediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä
- seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia
- tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja
- saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

11.6.1. Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomedialla hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa analysoida ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida niiden seurauksia eri alueilla sekä tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii sosiaalisia ja yhteistyötaitoja sekä vastuunottoa omasta ja muiden työskentelystä ryhmäkeskustelujen ja pienryhmissä tehtävän mediaseurannan avulla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaista osaamista voidaan kehittää esimerkiksi opintojaksolla käytettävien työskentelytapojen, kuten media-analyysejä ja alueiden kehittyneisyyserojen tarkastelun kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Opintojakson formatiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista opintojakson aikana, ja sen tarkoituksena on myös kiinnittää opiskelijan huomio hänen omaan työskentelyynsä. Formatiivinen arviointi on lähinnä ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivisella arvioinnilla todennetaan opiskelijan kurssin aikana tapahtunutta opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi uutisseurantaa, artikkelianalyysejä tai erilaisia pienempiä arvioitavia kurssitehtäviä.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin maantieteen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ilmiöiden tarkasteluun ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten kautta. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisia uutisia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan maailmanlaajuisia muutoksia sekä luonnon, ympäristön että ihmiskunnan kannalta. Opintojakso käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä sekä mahdollisuuksia ennakoida ja hillitä sekä varautua ja sopeutua muutoksiin.

11.6.2. Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*
- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen taitojen kehittymistä tuetaan esimerkiksi erilaisten mallinnusten ja animaatioiden avulla sekä kytkemällä opintojakson keskeisiä sisältöjä muihin luonnontieteisiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmä- ja parityöt kehittävät opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyden ja ympäristöosaamisen taidot kehittyvät käsiteltäessä luonnonympäristön merkitystä maapallolla. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävästä elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdintoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Opintojakson formatiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista opintojakson aikana, ja sen tarkoituksena on myös kiinnittää opiskelijan huomio hänen omaan työskentelyynsä. Formatiivinen arviointi on lähinnä ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivisella arvioinnilla todennetaan opiskelijan kurssin aikana tapahtunutta opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi uutisseurantaa, artikkelianalyysejä tai erilaisia pienempiä arvioitavia kurssitehtäviä.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin maantieteen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

11.6.3. Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*

- tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet
- osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla
- osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla
- osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita
- osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät
- paikkojen kokeminen ja miellekartat

Väestö, asutus ja kulttuurit

- väestörakenne ja väestönmuutokset
- asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet
- kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema

Kaupungit ja kaupungistuminen

- maankäyttö ja rakennettu ympäristö
- kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- maa-, metsä- ja kalatalous
- kaivannaiset, energialähteet
- teollisuus
- kiertotalous

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu
- globalisaatio
- innovaatioiden alueellinen leviäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tuetaan erilaisten media-analyysien avulla sekä kytkemällä opintojakson keskeisiä sisältöjä yhteiskuntatieteisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tuetaan erilaisten media-analysien avulla sekä kytkemällä opintojakson keskeisiä sisältöjä yhteiskuntatieteisiin. Opintojakso tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävässä kulutusvalinnoissa.

Hyvinvointiosaaminen

Opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmä- ja parityöt kehittävät opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen taitojen kehittymistä voidaan tukea esimerkiksi mallinnusten tai animaatioiden avulla sekä erityyppisten aineistojen hyödyntämisen ja opiskelijoiden omien tuotosten kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Opintojakson formatiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista opintojakson aikana, ja sen tarkoituksena on myös kiinnittää opiskelijan huomio hänen omaan työskentelyynsä. Formatiivinen arviointi on lähinnä ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivisella arvioinnilla todennetaan opiskelijan kurssin aikana tapahtunutta opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi karttatehtäviä, ryhmäkeskusteluja sekä artikkelianalyseja tai erilaisia pienempiä arvioitavia kurssitehtäviä.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin maantieteen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta ja vuorovaikutusta. Keskeisinä näkökulmina ovat luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta sekä ihmistoiminnan vastuullisuus ja ympäristön hyvinvointi. Kaikkia teemoja käsitellään alueellisesta näkökulmasta. Teemojen yhteydessä käsitellään myös niihin liittyviä riskejä ja ongelmia sekä myönteistä kehitystä.

11.6.4. Geomedia - tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus
- ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita
- osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen
- luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämässä

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- kaavoitus eri aluetasoilla
- osallistumisen keinot

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta
- tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijat kirjoittavat mielipidekirjoituksen, laativat vastamainoksen joko pareittain tai ryhmässä tai suunnittelevat ja toteuttavat osallistumis- ja vaikuttamisprojektin tai maantieteellisen tutkielman joko yksin tai ryhmässä, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus. Geomedian monipuolinen hyödyntäminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijat kirjoittavat mielipidekirjoituksen, laativat vastamainoksen joko pareittain tai ryhmässä tai suunnittelevat ja toteuttavat osallistumis- ja vaikuttamisprojektin tai maantieteellisen tutkielman joko yksin tai ryhmässä, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus. Geomedian monipuolinen hyödyntäminen. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävästä kehityksestä merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohdista ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijat kirjoittavat mielipidekirjoituksen, laativat vastamainoksen joko pareittain tai ryhmässä tai suunnittelevat ja toteuttavat osallistumis- ja vaikuttamisprojektin tai maantieteellisen tutkielman joko yksin tai ryhmässä, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus. Geomedian monipuolinen hyödyntäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan opiskelijan käsitteellisiä ja menetelmällisiä tietoja ja taitoja opiskelijan monipuolisen näytön avulla. Opintojakson formatiivinen arviointi tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista opintojakson aikana, ja sen tarkoituksena on myös kiinnittää opiskelijan huomio hänen omaan työskentelyynsä. Formatiivinen arviointi on lähinnä ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivisella arvioinnilla todennetaan opiskelijan kurssin aikana tapahtunutta opintojakson tavoitteiden mukaista osaamista. Arvioinnin tukena voidaan käyttää esimerkiksi, mielipidekirjoitusta, blogia tai geomedian käyttötaitoja ja soveltamiskykyä arkielämässä ja yhteiskunnan eri aloilla.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin maantieteen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdyttää aiemmissa opintojaksoissa hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia opintojaksossa ovat aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet sekä geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

11.6.5. Maantieteen kertauskurssi, 1 op (GE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla pyritään maantieteellisten ilmiöiden kokonaisvaltaiseen hahmottamiseen ja tietojen syventämiseen.
- Parantaa valmiuksiaan menestyä ylioppilaskirjoituksissa ja pääsykokeissa, joissa tarvitaan maantieteen tieteellisiä tietoja ja taitoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oman osaamisen varmentamisessa keskiössä aikaisemmat ylioppilastehtävät ja muut oppiaineen hallintaa syventävät materiaalit
- Lukion oppimäärän keskeisiä ja vaikeustasoltaan vaativia sisältö-alueita

- Kurssin tarkempi sisältö suunnitellaan yhdessä kunkin ryhmän kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen taitojen kehittymistä voidaan tukea esimerkiksi mallinnusten tai animaatioiden avulla sekä erityyppisten aineistojen hyödyntämisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmä- ja parityöt kehittävät opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa yhdistelemään eri opintojaksoilla opittuja asioita ja liittämään ne laajempiin kokonaisuuksiin. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin maantieteen oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään maantieteessä opittuja asioita. Opintojakso on tiivistelmä lukion maantieteen oppimäärään kuuluvista pakollisista ja syventävistä opinnoista. Opintojaksolla pyritään maantieteellisten ilmiöiden kokonaisvaltaiseen hahmottamiseen ja tietojen syventämiseen. Opintojakso soveltuu opiskeltavaksi ennen ylioppilaskirjoitusten ainereaalikoetta.

11.6.6. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.7. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.

Vuorovaikutusosaaminen näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja

arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseksi.

Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävästä tulevaisuudesta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.

Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuuriin juuriinsa.

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävästä elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta
- ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen

- osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

11.7.1. Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti
- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalien talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä
- osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan
- historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista harjoittavia työtapoja ovat esimerkiksi asiatekstin tuottaminen, tilastojen lukeminen sekä lähdekritiikkiharjoitukset.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista vahvistavat opintojaksolla käsitellyssä olevat aihepiirit esimerkiksi teollistumisen ja koko kurssin punaisena lankana kulkeva ihmisen ja ympäristön vuorovaikutussuhde.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin historian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinoissaan eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelija oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi asiatekstin tuottamisesta tai kriittiseen tiednohakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvasta osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen suhdetta ympäristöön ja yhteiskunnallista kehitystä pitkällä aikavälillä. Opetuksen näkökulma on sekä historiallisten ilmiöiden tarkastelussa että nykyisyyden selittämisessä. Ilmiötä tarkastellaan sekä eurooppalaisesta että globaalista näkökulmasta. Opintojaksolla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Opintojaksolla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

11.7.2. Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päätyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistaa opintojakson kansainväliseen politiikkaan keskittyvät tavoitteet ja sisällöt.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista harjoittavia työtapoja ovat lisäksi esimerkiksi media- ja lähdekritiikkiharjoitukset.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin historian arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi erimuotoisten asiasisältöjen tuottamisesta tai kriittiseen tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/ tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja niiden taustoja 1800-luvun lopulta nykypäivään. Opintojaksolla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisista taloudellisista ja ideologista näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat vastakkainasettelun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Opintojaksolla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuvat **globaali- ja kulttuuriosaaminen** sekä **yhteiskunnallinen osaaminen**. Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistaa opintojakson kansainväliseen politiikkaan keskittyvät tavoitteet ja sisällöt. Yhteiskunnallista osaamista harjoittavia työtapoja ovat lisäksi esimerkiksi media- ja lähdekritiikkiharjoitukset.

11.7.3. Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaista osaamista vahvistavat opintojaksolla käsiteltävät aihepiirit. Pyritään analysoimaan kulttuuria ja tiedettä sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin, tieteen ja politiikan keskinäistä vuorovaikutusta. Tätä harjoittavia työtapoja ovat monilukutaitoa tukevat tehtävät esimerkiksi kuva-analyysi ja erilaisten kulttuurityylien vertailu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso perehdyttää länsimaisen kulttuuripiirin juuriin, työtapoina voi olla mm. historiallisen eläytymisen tapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin historian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi kyvystä tulkita eri aikakausien eurooppalaisten kulttuurien ominaispiirteitä ja niiden eroja. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Opintojaksolla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä sukupuoli ja arkielämä.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuvat **globaali- ja kulttuuriosaaminen** sekä **monitieteinen ja luova osaaminen**. Näitä harjoittavia työtapoja ovat esimerkiksi kuva-analyysi ja kulttuurityyliin vertailu. Laaja-alaista osaamista opintojaksolla vahvistavat myös esimerkiksi käsiteltävät aihepiirit.

11.7.4. Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*

- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tätä harjoitettavia työtapoja ovat esimerkiksi asiatekstin tuottaminen, historiallisten dokumenttiaineistojen tulkitseminen sekä lähdekritiikkiharjoitukset.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson sisällöt tukevat tämän laaja-alaisen osaamisen tietoja ja taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin historian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi asiatekstin tuottamisesta tai kriittiseen tiedonhakuun liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso tarkastelee nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Opintojaksolla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Opintojaksolla syvennyttään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuvat **monitieteinen ja luova osaaminen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Näitä harjoitettavia työtapoja ovat esimerkiksi asiatekstin tuottaminen, historiallisten dokumenttiaineistojen tulkitseminen sekä lähdekritiikkiharjoitukset.

11.7.5. Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*

- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa
- analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön
- tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiategstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Maaailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakso syventää opiskelijan tietämystä eri kulttureista. Tätä harjoittavia työtapoja ovat mm. Euroopan ulkopuolisten kulttuurien liittyviin lähdeaineistoihin tutustuminen ja niiden tulkinta, erilaiset ryhmätyöt, esitelmät tai kirjoitustehtävät Euroopan ulkopuolisista kulttuureista. Opintojaksolla on keskiössä kulttuurien kohtaaminen sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin historian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi eri kulttuuripiirejä käsittelevistä tehtävistä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan tietoisesti työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä saaduista arvosanoista.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutokseen sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien muuttuessa. Opintojaksolla tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista **globaali- ja kulttuuriosaaminen** sekä **monitieteinen ja luova osaaminen** sekä **vuorovaikutusosaaminen**. Näitä harjoittavia työtapoja ovat esimerkiksi artikkelin kirjoittaminen tai esitelmän tekeminen Euroopan ulkopuolisesta kulttuurista, eri kulttuuripiirejä käsittelevän lähdeaineiston tulkinta sekä lähdekritiikkiharjoitukset.

11.7.6. Sotahistoria, 2 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syventää ja monipuolistaa näkemystä sodista ja niiden syistä sekä vaikutuksista historiaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sodan moraali ja oikeutus
- sotaa koskevat kansainvälinen lainsäädäntö
- esimerkkejä sodista ja taisteluista
- nykyajan ja tulevaisuuden sotien pohtiminen
- kotirintaman näkökulma sotaan

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla painottuu yhteiskunnallinen osaaminen mm. lähdekriittisten taitojen ja medianlukutaitojen kautta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla pohditaan sotaa monesta näkökulmasta ja se mahdollistaa eettiset pohdinnat sodasta ja sodan vaikutuksista. Myös historiallinen empatiakyky kehittyy pohdittaessa sotaa eri osapuolten näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin historian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Arvioinnin tehtävänä on koko opintojakson aikana tukea ja ohjata opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen.

Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formattiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, sekä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointimenetelmiä soveltamalla.

Opintojakso arvioidaan suoritettu/hylätty -merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan sotahistorian eri näkökulmiin sekä käsitellään aihetta monipuolisesti erilaisten lähdeaineistojen ja monimuotoisten tehtävien kautta. Aiheina ovat mm. sodan moraali ja oikeutus, sotaa koskevat kansainvälisen lainsäädännön säädökset, esimerkkejä sodista ja taisteluista, sekä pohditaan myös nykypäivän ja tulevaisuuden sotia. Sotilaiden lisäksi käsittelemme aihetta myös kotirintaman sekä erilaisten vähemmistöjen kautta, joiden sotakokemus saattaa poiketa merkittävästi kansallisesta narratiivista.

11.7.7. Maailmantilanne nyt, 2 op (HI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärtää yhteiskunnallisten tapahtumien historialliset taustat sekä kotimaiset ja / tai kansainväliset merkitykset
- pystyy hahmottamaan tulevaisuuden kehityskulkuja
- Oppii monipuolista ja kriittistä tiedonhakua
- pyrkii kriittisesti ja objektiivisesti arvioimaan median toimintaa ja roolia sekä eri osapuolten näkemyksiä, tarkoitusperiä sekä ratkaisuvaihtoehtoja
- Monilukutaidon kehittäminen: opiskelija osaa analysoida kriittisesti ja monipuolisesti aineistoja (esimerkiksi tekstejä, kuvia, elokuvia ja dokumentteja) erilaisista medioista
- Historiallisen, yhteiskunnallisen ja globaalin sekä eettisen ja ekologisen ajattelun kehittäminen
- Saa valmiuksia aineistotehtäviin vastaamiseen niin historiassa kuin yhteiskuntaopissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maailmantilanne median esittämänä
- Tapahtumien historiallinen tausta
- Tulevaisuuden kehityskulut
- Medialukutaidon ja monilukutaidon kehittäminen
- Lähdeaineistojen analysointi ja lähdekritiikki
- Kriittinen tiedonhaku

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin historian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Arvioinnin tehtävänä on koko opintojakson aikana tukea ja ohjata opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen.

Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formativista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, sekä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointimenetelmiä soveltamalla.

Opintojakso arvioidaan suoritettu/hylätty -merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan, taustoitetaan ja analysoidaan ajankohtaisia kotimaisia ja kansainvälisiä tapahtumia. Opiskelussa käytetään apuna eri medioita. Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle ymmärrys nykyhetkestä historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana sekä lähtökohdat medialukutaitoon ja tiedonetsintään.

Opintojaksolla toteutetaan mahdollisuuksien mukaan työelämä- ja korkeakouluysteistyötä. Kurssi voi sisältää mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi vierailuja/vierailijoita.

11.7.8. Kohti historian ylioppilaskirjoituksia!, 1 op (HI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Vahvistaa historian kurssien tiedollista ja taidollista osaamista
- Kiinnittää erityistä huomiota historiallisen ajattelun taitoihin, aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä analysointitaitoihin
- Tutustua historian reaalikokeen tehtävätyyppeihin
- Historiallisen, eettisen ja ekologisen ajattelun kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Historian kurssien teemojen kertaus
- Erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaaminen
- Lähdeaineistot ja lähdekritiikki
- Historiallisen ajattelun kehittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu / hylätty -merkinnällä.

Menetelmät ja kriteerit opintojakson osaamisen arviointiin määritellään opintojakson alussa. Opintojakson aikana opiskelija saa palautetta edistymisestään suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opintojaksolla laaja-alaisen osaamisen osa-alueet arvioidaan opintojakson tavoitteiden yhteydessä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään historian lukiokursseilla opittuja asioita ylioppilaskirjoituksia varten. Kurssilla perehdytään ylioppilaskirjoitusten erilaisiin tehtävätyyppeihin ja niihin vastaamiseen sekä lähdeaineistojen analysointiin ja lähdekritiikkiin.

11.7.9. Itsenäinen Suomi: käännekohtat ja kirjallisuus, 4 op (ISKK)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.8. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokittelu ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaaja-alainen osaaminen

*Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee **hyvinvointiosaamisen** tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä*

arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää **vuorovaikutusosaamistaan** ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemissa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja **monitieteistä osaamista** tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.

Luonnontieteellisessä työskentelyssä **luova osaaminen** näkyy kykyä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.

Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestäväen käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyteen.

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakoulu-yhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla
- saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti
- tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi
- osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

11.8.1. Fysiikka ja kemia luonnontieteinä, 2 op (FYKE1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.8.2. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.8.3. Molekyylit ja mallit, 2 op (KE03)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä
- ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi
- hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet
- hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä
- hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria
- kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä
- tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt tarjoavat taustatietoa yhteiskunnallista osaamiselle. Erityisesti yhteiskunnallista osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Seoksen konsentraation liittäminen aineen mahdolliseen haitallisuuteen.
- *Kemian keksinnöt* -tehtävä: tutustutaan kemian alan innovaatioihin ja niiden aikaansaamiin vaikutuksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmässä työskentely sekä tutkimustulosten ja harjoitustehtävien ratkaisujen kommunikointi muulle ryhmälle kehittävät opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taitoja. Edellä mainittua *Kemian keksinnöt* -tehtävää voidaan käyttää vuorovaikutustaitoja kehittävien esitysten pohjana.

Viestinnällistä vuorovaikutusta harjoitellaan esittämällä kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tuloksia erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista voidaan kehittää esimerkiksi opintojakson seuraavilla sisällöillä ja työtavoilla:

- Oman opiskelun aikatauluttaminen ja etukäteissuunnittelu.
- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Kokeellisissa töissä käytettävien ja muidenkin aineiden ominaisuuksien ja käyttöturvallisuuden tarkastelu.
- Seoksen konsentraation liittäminen aineen mahdolliseen haitallisuuteen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla kemian merkitystä kulttuurin kehitymisessä ja yhteiskunnan toiminnassa. Esimerkkejä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Atomi- ja molekyylimallien kehittymisen tarkastelu.
- Kemian kehityksen aikajanan tarkastelu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Esimerkkejä eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittämistä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Hiilen kierron tarkastelu.
- Raaka-aineiden riittävyyden tarkastelu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Esimerkkejä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden harjoittelemisesta:

- Kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tulosten esittäminen erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).
- Yhtenevyyksien etsiminen kemian alan ja toisaalta biologian ja fysiikan tiedoista ja taidoista (esimerkiksi samat tai läheisesti toisiinsa liittyvät käsitteet ja työtavat).
- Työskentely tietokoneella ja automaattisilla mittausjärjestelmillä.
- Työskentely myös ilman tietokonetta tai automaattista mittausjärjestelmää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä kemian oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan orgaanisten yhdisteiden rakenteisiin ja tapoihin tutkia näitä rakenteita. Opitaan valmistamaan ja laimentamaan liuoksia. Tutustutaan kvanttimekaaniseen atomimalliin.

11.8.4. Kemiallinen reaktio, 2 op (KE04)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme
- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykYTEKNOLOGIAN sovelluksissa
- osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen
- ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet
- saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa
- ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä
- saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio
- protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä
- additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen
- polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt tarjoavat taustatietoa yhteiskunnallista osaamiselle. Erityisesti yhteiskunnallista osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- *Kemian keksinnöt* -tehtävä: tutustutaan kemian alan innovaatioihin ja niiden aikaansaamiin vaikutuksiin.
- Tarkastellaan kemiallisiin reaktioihin perustuvaa energiantuotantoa ja ansaintatoimintaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmässä työskentely sekä tutkimustulosten ja harjoitustehtävien ratkaisujen kommunikointi muulle ryhmälle kehittävät opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taitoja. Edellä mainittua *Kemian keksinnöt* -tehtävää voidaan käyttää vuorovaikutustaitoja kehittävien esitysten pohjana.

Viestinnällistä vuorovaikutusta harjoitellaan esittämällä kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tuloksia erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista voidaan kehittää esimerkiksi opintojakson seuraavilla sisällöillä ja työtavoilla:

- Oman opiskelun aikatauluttaminen ja etukäteissuunnittelu.
- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Kokeellisissa töissä käytettävien ja muidenkin aineiden ominaisuuksien ja käyttöturvallisuuden tarkastelu.
- Tarkastellaan biopolymeerien roolia ravinnonsaannissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla kemian merkitystä kulttuurin kehitymisessä ja yhteiskunnan toiminnassa. Esimerkkejä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Kemian kehityksen aikajanan tarkastelu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Esimerkkejä eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittämistä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Hiilen kierron tarkastelu.
- Raaka-aineiden riittävyyden tarkastelu.
- Kasvihuonekaasujen kemiallisten reaktiojen tarkastelu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Esimerkkejä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden harjoittelemisesta:

- Kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tulosten esittäminen erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).
- Yhtenevyyksien etsiminen kemian alan ja toisaalta biologian ja fysiikan tiedoista ja taidoista (esimerkiksi samat tai läheisesti toisiinsa liittyvät käsitteet ja työtavat).
- Työskentely tietokoneella ja automaattisilla mittausjärjestelmillä.
- Työskentely myös ilman tietokonetta tai automaattista mittausjärjestelmää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä kemian oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan kemiallisten reaktioiden perustyyppeihin. Opitaan laatimaan reaktioyhtälö ja soveltamaan sitä laskutehtävissä. Tutustutaan polymeereihin.

11.8.5. Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE05)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemian liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt tarjoavat taustatietoa yhteiskunnallista osaamiselle. Erityisesti yhteiskunnallista osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- *Kemian keksinnöt* -tehtävä: tutustutaan kemian alan innovaatioihin ja niiden aikaansaamiin vaikutuksiin.
- Tarkastellaan sähkökemian perustuvaa energiantuotantoa ja ansaintatoimintaa.
- Tarkastellaan metallien kierrätysprosesseja.
- Tutustutaan kiertotalouden periaatteisiin ja käytäntöihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmässä työskentely sekä tutkimustulosten ja harjoitustehtävien ratkaisujen kommunikointi muulle ryhmälle kehittävät opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taitoja. Edellä mainittua *Kemian keksinnöt* -tehtävää voidaan käyttää vuorovaikutustaitoja kehittävien esitysten pohjana.

Viestinnällistä vuorovaikutusta harjoitellaan esittämällä kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tuloksia erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyyylimalleina, reaktioyhtälöinä).

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista voidaan kehittää esimerkiksi opintojakson seuraavilla sisällöillä ja työtavoilla:

- Oman opiskelun aikatauluttaminen ja etukäteissuunnittelu.
- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Kokeellisissa töissä käytettävien ja muidenkin aineiden ominaisuuksien ja käyttöturvallisuuden tarkastelu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla kemian merkitystä kulttuurin kehitymisessä ja yhteiskunnan toiminnassa. Esimerkkejä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Kemian kehityksen aikajanan tarkastelu.
- Mielenkiintoiset anekdootit sähkön keksimisen vaiheiden varrelta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Esimerkkejä eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittämisestä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Ympäristönäkökohdat energiantuotannossa.
- Raaka-aineiden riittävyyden tarkastelu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Esimerkkejä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden harjoittelemisesta:

- Kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tulosten esittäminen erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyyylimalleina, reaktioyhtälöinä).
- Yhtenevyyksien etsiminen kemian alan ja toisaalta biologian ja fysiikan tiedoista ja taidoista (esimerkiksi samat tai läheisesti toisiinsa liittyvät käsitteet ja työtavat).
- Työskentely tietokoneella ja automaattisilla mittausjärjestelmillä.
- Työskentely myös ilman tietokonetta tai automaattista mittausjärjestelmää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä kemian oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan metallien kemiaan, kiertotalouteen ja metallien kierrätykseen. Opitaan sähkökemian.

11.8.6. Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE06)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa
- osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämässä ja ennusteiden tekemisessä
- osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia
- tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät
- homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen
- hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä
- happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla
- reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella
- tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt tarjoavat taustatietoa yhteiskunnallista osaamiselle. Erityisesti yhteiskunnallista osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- *Kemian keksinnöt* -tehtävä: tutustutaan kemian alan innovaatioihin ja niiden aikaansaamiin vaikutuksiin.
- Ammoniakkisynteesi on klassinen esimerkki tasapainoreaktion hyödyntämisestä. Tutustutaan ammoniakkin valmistamisen historiaan ja nykytilaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmässä työskentely sekä tutkimustulosten ja harjoitustehtävien ratkaisujen kommunikointi muulle ryhmälle kehittävät opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taitoja. Edellä mainittua *Kemian keksinnöt* -tehtävää voidaan käyttää vuorovaikutustaitoja kehittävien esitysten pohjana.

Viestinnällistä vuorovaikutusta harjoitellaan esittämällä kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tuloksia erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista voidaan kehittää esimerkiksi opintojakson seuraavilla sisällöillä ja työtavoilla:

- Oman opiskelun aikatauluttaminen ja etukäteissuunnittelu.
- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Kokeellisissa töissä käytettävien ja muidenkin aineiden ominaisuuksien ja käyttöturvallisuuden tarkastelu.
- Elimistön puskurisysteemien tarkastelu.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla kemian merkitystä kulttuurin kehittymisessä ja yhteiskunnan toiminnassa. Esimerkkejä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Kemian kehityksen aikajanan tarkastelu.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Esimerkkejä eettisyyden ja ympäristöosaamisen kehittämisestä:

- Edellä mainittu *Kemian keksinnöt* -tehtävä.
- Raaka-aineiden riittävyden tarkastelu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Esimerkkejä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden harjoittelemisesta:

- Kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tulosten esittäminen erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).
- Yhtenevyysien etsiminen kemian alan ja toisaalta biologian ja fysiikan tiedoista ja taidoista (esimerkiksi samat tai läheisesti toisiinsa liittyvät käsitteet ja työtavat).
- Työskentely tietokoneella ja automaattisilla mittausjärjestelmillä.
- Työskentely myös ilman tietokonetta tai automaattista mittausjärjestelmää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä kemian oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan reaktion nopeuden ja tasapainotilan käsitteitä. Tutustutaan happoihin, emäksiin ja puskuriliuoksiin. Tarkastellaan pH:ta myös laskennallisesti.

11.8.7. Valmistautuminen ylioppilaskokeisiin, 1 op (KE07)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa valtakunnallisten opintojaksojen aiheita.
- Opiskelija saa kokonaiskuvan kemian oppimäärästä.
- Opiskelija valmistautuu ja saa valmennusta kemian ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- valtakunnallisten opintojaksojen aiheiden kertaus
- ylioppilaskoetehtävien harjoittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmässä työskentely ja harjoitustehtävien ratkaisujen kommunikointi muulle ryhmälle kehittävät opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taitoja.

Viestinnällistä vuorovaikutusta harjoitellaan esittämällä tehtävien tuloksia erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista kehittävät esimerkiksi seuraavat tekijät:

- Aikataulutetaan ja suunnitellaan opiskelu etukäteen.
- Tehokas työskentely ryhmässä saattaa parantaa kaikkien tulosta kemian ylioppilaskokeessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Esimerkkejä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoittelusta:

- Kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tulosten esittäminen erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyylimalleina, reaktioyhtälöinä).
- Yhtenevyysien etsiminen kemian alan ja toisaalta biologian ja fysiikan tiedoista ja taidoista (esimerkiksi samat tai läheisesti toisiinsa liittyvät käsitteet ja työtavat).
- Työskentely tietokoneella ja automaattisilla mittausjärjestelmillä.
- Työskentely myös ilman tietokonetta tai automaattista mittausjärjestelmää.
- Ylioppilaskokeiden vastaustekniikan ja koejärjestelmän käytön harjoittelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämä on paikallinen opintojakso. Hyväksytysti suoritetusta opintojaksosta annetaan arvosanan sijaan suoritusmerkintä. Opintojakso vaikuttaa kemian päättöarvosanaan vain opettajan harkinnan mukaan.

Muuten kurssin arvioinnissa tukeudutaan kemian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvussa 5 esitettyihin yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan valtakunnallisten kurssien aiheita. Valmistaudutaan kemian ylioppilaskokeeseen.

11.9. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämäntutkimuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa
- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja
- tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa
- tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä
- kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute

että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

11.9.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

ue1 Uskonto ilmiönä, 2 op (ue1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiönä
- hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde
- maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena
- uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja **luova** osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa.

Opintojakson aikana opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena on opintojakson tavoitteiden saavuttamista sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämisessä. Jakson aikana formatiivista arviointia toteutetaan harjoittamalla kaikkien kurssille osallistuvien kesken ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Summatiivinen arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedonhallintaan että opitun tiedon analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakson arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan ja opiskelijoiden tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista. Arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkitaan uskontoja yleisenä ilmiönä, erityisesti tarkastellaan lähi-idän uskontoja.

ue2 Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (ue2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maaailmanlaajuinen kristinusko

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyyden ilmiönä
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- ekumenia ja uskontodialogi
- kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista** osaamista vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja **luova** osaaminen vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arvioinnin kohteena on opintojakson tavoitteiden saavuttamista sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämisessä. Jakson aikana formatiivista arviointia toteutetaan harjoittamalla kaikkien kurssille osallistuvien kesken ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Summatiivinen arviointi kohdistuu sekä opiskelijan tiedonhallintaan että opitun tiedon analysointi- ja soveltamiskykyyn. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan kristinuskoa globaalina ja kulttuurisena ilmiönä.

Uskonto ja vaikuttaminen, 4 op (ÄI5+UE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.10. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestäväen elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opintoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoihin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä
- tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy
- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin
- osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa
- hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa
- osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa
- ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen elämäntavan näkökulmia.

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle
- syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja
- kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa
- syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta
- tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävä. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

11.10.1. KU1, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisien ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa

- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

- Omat kuvat opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana Taiteen ja ympäristön kuvat kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöihin ja kuvastoihin tutustuminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin tutustuminen kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinna keinojen käyttäminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan hyvinvointiosaamista esimerkiksi kuvailmaisuu sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen voi tukea identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista.

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa kehitetään vuorovaikutusosaamista esimerkiksi rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja esimerkiksi taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Erilaisten kuvatulkinna menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan syventää tällä opintojaksolla esimerkiksi tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Opiskelijaa ohjataan esimerkiksi tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä voidaan tarkastella globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on kurssin aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää, ei dokumentoivaa arviointia. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Summatiivisessa arvioinnissa painotetaan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, prosessia ja työskentelyn tuloksia.

Laaja-alaisen osaamisen toteutumista voidaan arvioidaan keskusteluilla ja itsearvioinnilla omista prosesseista ja tuotoksista.

Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojakso arvioidaan numeroin 4 –10.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU1 opintojaksossa perehdytään erilaisiin taidekäsityksiin. Opintoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Taiteellinen työskentely perustuu sekä opiskelijan omiin kuvakulttuureihin että yleisiin teemoihin.

11.10.2. KU2, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä
- perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön
- soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestäväen tulevaisuuden näkökulmista
- kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä
- ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestäväen tulevaisuuden kannalta.

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa avataan silmät itsensä ulkopuolelle ja tutustutaan arkkitehtuurin, muotoilun ja ympäristötaiteen käsitteisiin ja kuviin. Keskeinen näkökulma opintojaksolla on ympäristön tiloihin, paikkoihin ja ilmiöihin liittyvä kuvataiteellinen työskentely. Perehdytään omiin ja ympäristön kuviin tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana.

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin

- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa
- arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen
- ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Paikallinen lisäys

- Tilankuvaamisen keinot, perspektiivipiirtäminen. Kolmiulotteinen työskentely: pienoismallit, arkkitehtuuri, tilataide, ympäristötaide, murallit, installaatiot.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen painottuu opintojaksolla, kun tutkitaan esimerkiksi miten visuaalisen kulttuurin arvot ja merkitykset ilmenevät rakennetussa ja rakentamattomassa ympäristössä, muotoilussa ja taiteessa. Opiskelijoita myös rohkaistaan esimerkiksi käsittelemään omista töissään yhteiskunnallisia aiheita ja kulttuurillisia arvoja, sekä osallistumaan keskusteluihin ja vaikuttamaan töillään esimerkiksi kestäväns tulevaisuuden puolesta. Yhteiskunnallinen osaamisen toteutumista voidaan arvioida keskusteluilla ja itsearviointilla omista prosesseista ja tuotoksista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan syventää esimerkiksi tutkimalla ympäristön eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun kautta. Myös pohtimalla esimerkiksi miten tuotteita, ympäristöä rakennetaan kestäväns kehityksen periaatteella. Eettisyyden ja ympäristöosaamisen arvioinnissa opiskelijoita kannustetaan esimerkiksi pohtimaan ja arvioimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestäväns elämäntavan näkökulmasta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen painottuu opintojaksolla opiskelijoiden esimerkiksi omiin elinympäristöihin ja eri kulttuurien ympäristöihin liittyvien tehtävien kautta. Laaja-alaista osaamista voidaan pyrkiä edistämään myös esimerkiksi kannustamalla oppilaita keskusteluun ja työskentelyyn, jotka edesauttavat tutkimaan kulttuurin moninaisuutta ja globaalisuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on kurssin aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää, ei dokumentoivaa arviointia. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Summatiivisessa arvioinnissa painotetaan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, prosessia ja työskentelyn tuloksia.

Laaja-alaisen osaamisen toteutumista voidaan arvioidaan keskusteluilla ja itsearviointilla omista prosesseista ja tuotoksista.

Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojakso arvioidaan numeroin 4 –10.

Opintojakson vapaa kuvaus

KU2 opintojaksossa tutustutaan arkkitehtuurin, muotoilun ja ympäristötaiteen käsitteisiin ja kuviin. Keskeinen näkökulma opintojaksolla on ympäristön tiloihin, paikkoihin ja ilmiöihin liittyvä kuvataiteellinen työskentely. Perehdytään omiin ja ympäristön kuviin tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana.

11.10.3. KU3, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsen tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsen mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on laajentaa opiskelijan kulttuurin tuntemusta ja tietämystä median, taiteen, mainonnan, sosiaalisen median ja audiovisuaalisen viestinnän alalla.

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*

- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Median kuvat

- kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla
- median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulokinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutkitaan opiskelijoille merkityksellisiä kuvia sekä mediakulttuureja. Opiskelijoiden omien kuvien käyttämiseen kuvailmaisun lähtökohtana kannustetaan. OPintokokonaisuus pyrkii tutkimaan opiskelijoille merkityksellisiä kulttuurisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja ilmiöitä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista painotetaan opintojaksolla rohkaisemalla opiskelijoita esimerkiksi käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea tasa-arvon toteutumista sosiaalisessa mediassa ja omassa ympäristössään.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan esimerkiksi sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestäväälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on kurssin aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää, ei dokumentoivaa arviointia. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Summatiivisessa arvioinnissa painotetaan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, prosessia ja työskentelyn tuloksia.

Laaja-alaisen osaamisen toteutumista voidaan arvioidaan keskusteluilla ja itsearvioinnilla omista prosesseista ja tuotoksista.

Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojakso arvioidaan numeroin 4 –10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennytään median maailmaan sekä käyttäjän, tuottajan että tulkitsijan rooleissa. Opintojakso laajentaa kulttuurin tuntemusta ja tietämystä median, taiteen, mainonnan, sosiaalisen median, teknologian ja audiovisuaalisen viestinnän alalla.

11.10.4. KU4, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykyaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen, sen historian ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsitteisiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelevaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen kuvat

- kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot
- taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen
- eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena
- teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen
- opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen
- opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa

Paikallinen lisäys

- Opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana. Opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin . Kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot. Taiteen käsitteistöihin ja kuvastoihin perehtyminen. Opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen. Opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tässä opintojaksossa kehitetään vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on kurssin aikana tapahtuvaa kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää,

ei dokumentoivaa arviointia. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Summatiivisessa arvioinnissa painotetaan kuvataiteellisen osaamisen kehittymistä, prosessia ja työskentelyn tuloksia.

Laaja-alaisen osaamisen toteutumista voidaan arvioidaan keskusteluilla ja itsearvioinnilla omista prosesseista ja tuotoksista.

Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojakso arvioidaan nueroin 4 –10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opinnoissa tarkastellaan oman taiteellisen tuottamisen kautta visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista.

11.10.5. Piirustus-ja maalaus, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustua piirtämisen ja maalaamisen keinoihin, työtapoihin ja mahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Piirustus ja maalaus -opintojaksossa piirretään erilaisilla piirustusvälineillä, kuten hiilellä, kuivapastellilla ja nestemäisillä tussilla. Tutustumme myös erilaisiin maalaustekniikoihin esim. öljyvärimaalaukseen, akryyli-, guassi- ja vesivärimaalaukseen. Kuvasommittelun ja väriopin perinteisiin tutustumme asetelma- ja malliharjoitusten avulla. Oma kuvailmaisuus kehittyy kokeilemalla sekä maalauksen ja piirustuksen perinteisiä rajoja rikkomalla. Käydään mahdollisuuksien mukaan museossa tai taidenäyttelyssä. (Ei järjestetä joka lukuvuosi.)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen alueista opintojaksolla painottuvat monitieteinen ja luova osaaminen. Opintokokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan tietoa erilaisten materiaalien ja teknologioiden käytöstä sekä laajentaa kulttuurisen moninaisuuden tutkimista ja ymmärrystä.

Opintojaksolle valitut työtavat vahvistavat laaja-alaista osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa

opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisesti edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Piirustus- ja maalausopintojaksossa tutustutaan monipuolisesti eri kuvantekemisen tekniikoihin ja voit toteuttaa omia ideoitasi.

11.10.6. Valokuvailmaisuus, 2 op (KU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on lisätä yhteiskunnallista osaamista tarjoten mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin sekä pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa..

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksossa tutustutaan valokuvauksen tekniikoihin, käsitteistöön ja ilmaisuun. Työskentely tapahtuu yksin ja ryhmissä. Moduulissa harjoitellaan kuvakokojen ja -kulttien, rajausten sekä ilmaisun käyttöä omassa työskentelyssä. Tutkitaan valokuvaa tulkitsemalla ja analysoimalla sekä tutustumalla valokuvauksen olemukseen klassikoista nykyaikaiseen. (Ei järjestetä joka lukuvuosi.)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Valokuvauksen opintokokonaisuudessa syvennetään globaali- ja kulttuuriosaamista tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä ja opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa.

Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa ilmaisussa sekä rohkaistaan vaikuttamaan, ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Valokuvailmaisun kurssilla tutustutaan valokuvauksen keskeisiin sisältöihin ja ilmaisukeinoihin.

11.10.7. Muotoa, 2 op (KU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintokokonaisuuden tavoitteena on Opintojaksossa syvennyttään median maailmaan sekä käyttäjän, tuottajan että tulkitsejän rooleissa. Perehdyttään erityisesti digitaaliseen kuvaan, kuvan muokkauksen keinoihin Opintojakso laajentaa kulttuurin tuntemusta ja tietämystä. Opintojaksossa on tavoitteena tutustua käsinrakentamisen keinoihin, työtapoihin ja mahdollisuuksiin,

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintokokonaisuuden sisältö keskittyy erilaisiin käsinrakentamisen tekniikoihin. Tekniikat voivat olla mm. savi tai erilaiset muut luovat rakennusmateriaalit. Työpajamainen työskentely.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisesti edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kokeilet luovasti erilaisia käsinrakentamisen tekniikoita, välineitä, materiaaleja ja opit erilaisia ilmaisun keinoja.

11.10.8. Ympäristön taiteet, 2 op (KU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustua kuvataiteen ympäristöteemoihin, keinoihin, työtapoihin ja mahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintokokonaisuus syvennyy ihmisen ympäristöön tuottamiin sisältöihin, kuten ympäristötaiteeseen, tilataiteeseen, arkkitehtuuriin ja katutaiteeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa syvennetään eettisyyttä ja ympäristöosaamista tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisesti edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristön taiteet-opintokokonaisuudessa perehdytään erityisesti katutaiteeseen ja tila- ja ympäristötaiteeseen. Voit valita itse jonkin teeman johon haluat syventyä. Opintojakso laajentaa kulttuurin tuntemusta ja tietämystä.

11.10.9. Mun kuvis, 2 op (KU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on tutustua opiskelijoiden omiin kuvamaailmoihin, erilaisiin kuvantekemisen keinoihin, työtapoihin ja mahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Mun kuvis on opintokokonaisuus, jossa korostuu mahdollisuus oman kuvalliseen, ilmaisulliseen ja tiedolliseen tuottamiseen. Opintokokonaisuuden sisältö määrittyy opiskelijan omien kiinnostuksen kohteiden tuottamisesta näkyviksi.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintokokonaisuus hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10)

Opintojakson vapaa kuvaus

Mun kuvis-opintokokonaisuudessa keskitytään omien kuvamaailmojen tutkimiseen ja kuvien tuottamiseen omista kiinnostuksen kohteista ja sisäisistä lähtökohdista käsin. Opintokokonaisuudessa työskennellään työpajamaisesti.

11.10.10.Sarjakuva ja elokuva, 2 op (KU11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Sarjakuva- ja elokuvaopintokokonaisuuden tavoitteena on tarjota opiskelijalle alusta omien henkilökohtaisten ja yhteiskunnallisten teemojen näkyväksi tuottamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana tutustutaan sarjakuva- ja elokuvataiteen mahdollisuuksiin. Jakson aikana kokeillaan erilaisia ja luovia menetelmiä ja materiaaleja. Opintojen aikana tehdään mahdollisesti vierailu elokuvateatteriin, museoon yms. aiheeseen sopivaan kohteeseen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintokokonaisuudessa syvennetään globaali- ja kulttuuriosaamista tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Sarjakuva- ja elokuvakuva opintokokonaisuudessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin ja tuotetaan kuvallista materiaalia niin omista kokemuksista kuin yhteiskunnallisista teemoistakin käsin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan sarjakuva- ja elokuvataiteen mahdollisuuksiin. Jakson aikana kokeillaan erilaisia ja luovia menetelmiä ja materiaaleja. Opintojen aikana tehdään mahdollisesti vierailu elokuvateatteriin, museoon yms. aiheeseen sopivaan kohteeseen. Opintokokonaisuudessa työskennellään työpajamaisesti.

11.10.11.Nykytaide, 2 op (KU12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Nykyaideopintokokonaisuuden tavoitteena on lisätä tietämystä nykyaiteen mahdollisuuksista ja sisällöistä ja tarjota väylä omien henkilökohtaisten ja yhteiskunnallisten teemojen käsittelyyn ja näkyväksi tuottamiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintokokonaisuus keskittyy monipuolisiin ja ajankohtaisiin kuvantekemisen menetelmiin. Opintokokonaisuudessa tutustutaan itse tekemällä nykyaiteen sisältöihin ja peilataan niitä mm. taiteen historiaan, yhteiskunnallisiin tapahtumiin, kulttuurien moninaisuuteen. Tehdään mahdollisesti opintoretki museoon tai galleriaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintokokonaisuus rohkaisee opiskelijoita ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Kuvataide tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintokokonaisuus vahvistaa opiskelijoiden vuorovaikutusosaamista rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisesti edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Nykyaiteen opintokokonaisuus keskittyy monipuolisiin ja ajankohtaisiin kuvantekemisen menetelmiin. Opintokokonaisuudessa työskennellään työpajamaisesti. Opintokokonaisuudessa tutustut itse tekemällä nykyaiteen sisältöihin. Opintoihin sisältyy mahdollinen opintoretki.

11.10.12.Piirtämisen mahdollisuudet, 2 op (KU13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan kuvantekemisen taitoja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Piirtämisen opintokokonaisuudessa opitaan uutta ja kokeillaan erilaisia piirustusvälineitä---, kuten hiiltä, pastelliliituja sekä nestemäistä tussia ja piirustusteriä. Työskentely on työpajamaista ja tapahtuu itseä kiinnostavien aiheiden parissa. Käydään mahdollisuuksien mukaan museossa tai taidenäyttelyssä, esimerkiksi Kiasman taidemuseossa. (Ei järjestetä joka lukuvuosi.)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintokokonaisuus tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Piirtämisen opintokokonaisuudessa opitaan uutta ja kokeillaan erilaisia piirustusvälineitä---, kuten hiiltä, pastelliliituja sekä nestemäistä tussia ja piirustusteriä. Työskentely on työpajamaista ja

tapahtuu itseä kiinnostavien aiheiden parissa. Käydään mahdollisuuksien mukaan museossa tai taidenäyttelyssä, esimerkiksi Kiasman taidemuseossa. (Ei järjestetä joka lukuvuosi.)

11.10.13.Maalaaminen eri välineillä, 2 op (KU14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan kuvantekemisen taitoja maalaamisen osalta.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Maalauksen opintokokonaisuus mahdollistaa erilaisiin maalaustekniikoihin tutustumisen mm. öljyvärimaalaus, akryyli-, guassi- tai akvarellivärimaalaukseen. Opintokokonaisuus tukee oman kuvailmaisun kehittymistä, kokeilemalla ja maalauksen perinteisiä rajoja rikkomalla. Työskentely on työpajamaista, itseä kiinnostavien aiheiden parissa viihtymistä. Käydään mahdollisuuksien mukaan museossa tai taidenäyttelyssä esimerkiksi Kiasman taidemuseossa. (Ei järjestetä joka lukuvuosi.)

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintokokonaisuus tukee opiskelijan hyvinvointiosaamista kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opintoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä ohjataan opiskelun aikaisen palautteen avulla, ja sen tarkoituksena on auttaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi edistymisestään ja työskentelytavoistaan. Arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana ja itsearviointi. Myös vertaisarviointi on mahdollista.

Opintojakso arvioidaan numeroin (4–10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Maalauksen opintokokonaisuus mahdollistaa erilaisiin maalaustekniikoihin tutustumisen mm. öljyvärimaalaus, akryyli-, guassi- tai akvarellivärimaalaukseen. Opintokokonaisuus tukee oman kuvailmaisun kehittymistä, kokeilemalla ja maalauksen perinteisiä rajoja rikkomalla. Työskentely on työpajamaista, itseä kiinnostavien aiheiden parissa viihtymistä. Käydään mahdollisuuksien

mukaan museossa tai taidenäyttelyssä esimerkiksi Kiasman taidemuseossa. (Ei järjestetä joka lukuvuosi.)

11.10.14.Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KUDL2)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Valtakunnallinen kuvataiteen lukiodiplomi. Ei järjestetä joka lukuvuosi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen lukiodiplomi. Ei järjestetä joka lukuvuosi.

11.10.15.Tutustu taiteisiin, 4 op (MUKU1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.11. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisien näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*
- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

11.11.1. Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KUDL2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintokokonaisuuden tavoitteena on, että opiskelija antaa näytön kuvataiteellisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan kuvataiteen kentällä. Opiskelija osoittaa osaamistaan valmistamalla taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan kokonaisuuden, johon sisältyy kuvataiteellinen työ ja portfolio.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kuvataiteen lukiodiplomi. Ei järjestetä joka lukuvuosi. Teos ja portfolio ja arvioitsijoiden lausunto. Mahdollisuus erilaisiin toteutustapoihin valtakunnallisten tehtävänantojen kautta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintokokonaisuus arvioidaan numeroin 4-10. Arvioinnin osa-alueet ovat teos ja portfolio.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuvataiteen lukiodiplomi.

11.11.2. Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa
- pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearviointin muodostamasta kokonaisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi

11.11.3. Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6)

Opintojakson moduulit

- Musiikin lukiodiplomi, 2 op (MULD6), valinnainen

Tavoitteet

Musiikin lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa
- osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan.

Keskeiset sisällöt

Musiikin lukiodiplomi

- opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto
- erilaiset toteutustavat ja osa-alueet

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

numeroarviointi

11.12. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaavaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaava vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesääätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelyä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.

Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.

Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.

Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)
- oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä
- osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi
- kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti
- toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

11.12.1. Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija · soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä) · osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia o Sääntöjen noudattaminen, vastustajan kunnioittaminen, fair play, kannustaminen o Positiivisen ja turvallisen työskentelyilmapiirin luominen · yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti. o Käy tunneilla säännöllisesti o Työskentelee tavoitteiden suunnassa aktiivisesti ja asiallisesti o Tavoitteiden mukaisessa toiminnassa näkyy kehittymistä

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi parityöskentely (syöttöharjoitukset), ryhmätyöskentely (erilaiset joukkuepelit ja -harjoitteet) sekä yksilötyöskentely (heittoharjoitukset).

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen hyvinvointiosaamista sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvittää erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskyykyyn sekä hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Opiskelijan oppimista ja osaamisen kehittymistä pyritään tukemaan esimerkiksi erilaisissa liikuntatehtävissä ja muodoissa antamalla palautetta koko jakson ajan. Tunnin aikaista palautetta kohdistetaan opintojakson fyysisen osaamiseen, kuten esimerkiksi laaja-alaiseen hyvinvointiosaamiseen ja liikuntataitoon. Opintojaksolla keskitytään myös laaja-alaisen osaamisen vuorovaikutusulottuvuuteen, jossa sosiaalisen vastuuntuntoisuus, toisen kunnioittaminen ja yhdessä toimiminen ovat keskiössä. Laaja-alaisen osaaminen näkyy vastuunottamisen ja vaikuttamiseen kohdistuvana kannustamisena ja palautteena. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn koko jakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

11.12.2. Aktiivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*

- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi parityöskentely (fyysisten peruskunto-ominaisuuksien arviointi) sekä yksilötyöskentely (oman terveyden edistämisen suunnittelu).

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi parityöskentely (fyysisten peruskunto-ominaisuuksien arviointi) sekä yksilötyöskentely (oman terveyden edistämisen suunnittelu).

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi parityöskentely (fyysisten peruskunto-ominaisuuksien arviointi) sekä yksilötyöskentely (oman terveyden edistämisen suunnittelu).

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä pyritään tukemaan jatkuvan palautteen ja avoimen dialogin avulla. Palautetta kohdistetaan opintojakson fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin, kuten esimerkiksi fyysisien ominaisuuksien arvioinnin kehittymiseen tai perusteltujen liikuntavalintojen kehittymiseen liittyen. Opintojaksolla painottuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan jaksossa formatiivisen arvioinnin keinoin, kuten esimerkiksi oppilaan itsearviointina tai opettajan arviointina. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn koko jakson aikana. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

11.12.3. Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin
- harjaantuu kehon hallinnassa
- tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen
- yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen
- liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi vierailut uusiin liikkumisen mahdollisuuksiin tutustuttaessa sekä hyvinvointisovellusten hyödyntämiseen tutustuminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi vierailut uusiin liikkumisen mahdollisuuksiin tutustuttaessa sekä hyvinvointisovellusten hyödyntämiseen tutustuminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi vierailut uusiin liikkumisen mahdollisuuksiin tutustuttaessa sekä hyvinvointisovellusten hyödyntämiseen tutustuminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä pyritään tukemaan palautteen ja ohjaamisen avulla. Palautetta kohdistetaan opintojakson fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Opintojaksolla painottuvia laaja-alaisien osaamisen osa-alueita arvioidaan oppimisen aikaisen palautteen ja dialogin kautta. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn koko jakson aikana. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=hyväksytty, H=hylätty.

11.12.4. Yhdessä liikkuen, 2 op (L14)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (L14), valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittämällä itseään pitkäjänteisesti.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista tällä opintojaksolla korostuvat hyvinvointiosaamisen lisäksi monitieteinen ja luova osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näitä laaja-alaisia taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi videotehtävä käsiteltäviin sisältöihin liittyen, parityöskentely tai ryhmätyöskentely musiikkiliikunnassa huomioiden globaalit musiikkiliikunnan muodot sekä retkeily luontokohteissa, joissa tavoitteena, että opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja ja oppii esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään kulutukseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä pyritään tukemaan palautteen ja ohjaamisen avulla. Palautetta kohdistetaan opintojakson fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Opintojakson laaja-alaisien osa-alueiden, kuten hyvinvointiosaamisen, vuorovaikutusosaamisen, monitieteisen ja luovan osaamisen sekä globaali- ja kulttuuriosaamisen kehittymistä arvioidaan formatiivisesti. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen

työskentelyyn koko jakson aikana. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista.

Opintojakso arvioidaan hyväksyty/hylätty periaatteella.

11.12.5. Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Paikallinen lisäys

- Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisun kokemuksia.

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Kurssisisältöinä on ryhmän valinnan mukaan mm.: ulkoliikunta (esim. melonta, suppailu ja retkeily), kehonhuolto (esim. jooga, erilaiset liikkuvuus- ja lihashuoltometodit), mielenhuolto (esim. erilaiset rentoutusmenetelmät, mindfulness), kiipeily/boulderointi. Kurssi voidaan toteuttaa palkkien ulkopuolella osin iltapäivisin ja osin viikonloppukurssina esim. Tuomirannassa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuva työtapa on esimerkiksi yksilötyöskentely (miettiä, kuinka voisi edistää terveyttään vapaa-ajallaan).

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja pyritään vahvistamaan käsiteltävien sisältöjen lisäksi esimerkiksi valituilla työtavoilla. Opintojaksolle erityisen hyvin soveltuva työtapa on esimerkiksi parityöskentely (parivenyttely ja muu kehonhuolto). Osa opintojakson sisällöistä voidaan opiskella myös vertaisopettajuuden keinoin, mikä tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Arvioinnilla tuetaan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä esimerkiksi yleisen vireyden ja jaksamisen arvioinnissa ja parantamisessa. Palautetta kohdistetaan opintojakson fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin.

Hyvinvointiosaamisen ja vuorovaikutusosaamisen laaja-alaisia kokonaisuuksia arvioidaan formatiivisesti esimerkiksi siten, että opiskelijan ymmärrys liikunnan vaikutuksista lisääntyy ja että esimerkit tuodaan esille heidän arkimaailmassaan. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn koko jakson aikana. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä S=hyväksyty/H=hylätty.

11.12.6. Erilaiset fyysisiä ominaisuuksia mittaavat testit, 2 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opinnot pitää sisällään päivän mittaisen vierailun Vierumäen Urheiluopistolle jossa mitataan opiskelijoiden lihaskunto, liikkuvuus, nopeus ja aerobinen kunto. Lisäksi paikallistasolla MOVE-testit ja cooperintesti. Näiden pohjalta opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen harjoitusohjelma, jota toteutetaan ja valvotaan opettaja johtoisesti. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista opintojaksolla painottuu vuorovaikutusosaaminen. Opintojakso arvioidaan hyväksyty/hylätty periaatteella.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opinnot pitää sisällään päivän mittaisen vierailun Vierumäen Urheiluopistolle jossa mitataan opiskelijoiden lihaskunto, liikkuvuus, nopeus ja aerobinen kunto. Lisäksi paikallistasolla MOVE-testit ja cooperintesti. Näiden pohjalta opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen harjoitusohjelma, jota toteutetaan ja valvotaan opettaja johtoisesti. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista opintojaksolla painottuu vuorovaikutusosaaminen. Opintojakso arvioidaan hyväksyty/hylätty periaatteella.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä S=Hyväksyty, H=Hylätty.

11.13. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja

rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävässä kehityksessä ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista, eettistä ja ympäristöosaamista** sekä **hyvinvointiosaamista**.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. **vuorovaikutusosaamista**. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä.

Matematiikan opiskelu tukee **globaali- ja kulttuuriosaamisen** sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessä.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä
- rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelevaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita

- rohkaistuu myös kokeilemaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perusteleamiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	Lyhyen oppimäärän moduuli
MAA2	MAB2
MAA3	MAB3
MAA6	MAB8
MAA8	MAB5
MAA9	MAB7

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritettut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritettut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

11.13.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Grow up!, 11 op (Go1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA02)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomien tekijöiden välisen yhteyden
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö
- 2. asteen yhtälön ratkaisukaava
- polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)
- polynomien tekijät
- potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)
- rationaalifunktiot ja -yhtälöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyYTEEN.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi oivallusta vaativia tuloksia. Esimerkki: toisen asteen yhtälön ratkaisukaavan johtaminen neliöksi täydentämällä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: Nollalajakaminen. Äärettömyyteen liittyvät pulmat.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havaintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan polynomi-, rationaali- ja juurifunktioihin. Opitaan ratkaisemaan vastaavia yhtälöitä ja epäyhtälöitä.

Geometria, 2 op (MAA03)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelevaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*
- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyuteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen. Esimerkki: ympyrän alan kaavan johtaminen.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: Pisteiden pituus on 0 mutta pisteistä koostuvan janan pituus on positiivinen.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havaintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan ja syvennetään geometrian aiheita. Sovelletaan MAA2-opintojakson tietoja ja taitoja geometrian apuna.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA04)

Opintojakson moduulit

- Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrysten ja algebrallisten käsitteiden välille*

- ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen
- osaa ratkaista muotoa $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$ olevia itseisarvoyhtälöitä
- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.

Keskeiset sisällöt

Analyttinen geometria ja vektorit

- käyrän yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö
- yhtälöryhmä
- suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus
- itseisarvoyhtälö
- pisteen etäisyys suorasta
- vektoreiden perusominaisuudet
- tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla
- tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyyteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen. Esimerkki: käyrän siirtämisen vaikutus käyrän yhtälöön.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan koordinaatiston käyriä. Opitaan ratkaisemaan itseisarvoyhtälöitä. Tutustutaan tason vektoreihin ja niiden laskutoimituksiin. Sovelletaan vektoreita ja käyrien yhtälöitä tasogeometrian ongelmien ratkaisemisessa.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA05)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla
- tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- suunnattu kulma ja radiaani
- yksikköympyrä
- sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen
- murtopotenssi ja sen yhteys juureen
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmi ja logaritmin laskusäännöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyyteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen. Esimerkki: trigonometriset muunnoskaavat.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: Logaritmin ja trigonometrinen funktioiden epälineaarisuus.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havaintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan trigonometriin funktioihin sekä eksponentti- ja logaritmifunktioihin. Opitaan ratkaisemaan näihin funktiotyyppeihin liittyviä yhtälöitä.

Derivaatta, 3 op (MAA06)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat
- sini- ja kosini-funktioiden sekä eksponentti- ja logaritmi-funktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta
- yhdistetty funktio ja sen derivointi
- funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebraalla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskelu-ympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyuteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.

- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen. Esimerkki: tulon derivointikaava.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: Nollalajakaminen. Zenonin paradoksi ja muut äärettömyyteen liittyvät pulmat.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan funktion raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan käsitteisiin. Sovelletaan derivaattaa funktion kulun tutkimisessa.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA07)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi
- määrätty integraali
- suorakaidesääntö
- pinta-ala ja tilavuuden laskeminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.

- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyyteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen. Esimerkki: ympyrän alan kaavan johtaminen.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: Pisteiden leveys on 0 mutta pisteistä koostuvan alueen pinta-ala on positiivinen.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteidenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan integraalifunktion ja määrätyn integraalin käsitteet. Määritetään pinta-aloja ja tilavuuksia integraalilaskennan avulla.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA08)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja
- osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä
- osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä
- osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- keskiluvut ja keskihajonta
- korrelaatio ja lineaarinen regressio
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- permutaatiot ja kombinaatiot
- todennäköisyyden laskusäännöt
- binomijakauma
- diskreetti todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyyteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: tapahtuma voi olla mahdollinen vaikka sen todennäköisyys on 0.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havaintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastellaan tilaston, todennäköisyyden ja todennäköisyysjakauman käsitteitä. Opitaan laskemaan vaihtoehtojen lukumääriä kombinatorisesti.

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*

- oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla
- vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä
- tutustuu kahden muuttujan funktioon
- osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa
- piste- ja ristitulo
- piste, suora ja taso avaruudessa
- kulma avaruudessa
- yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa
- kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.

- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyYTEEN.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Käytetään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa. Ratkaistaan ääriarvoprobleemoja, joissa tarkastellaan kolmiulotteisia kappaleita. Tutustutaan kahden muuttujan funktioihin.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat
- laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja
- oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja
- perehtyy logiikan käsitteisiin
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta
- käyttää ohjelmistoja ohjelmoinnissa ja lukujen tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto
- vuokaavio
- yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi
- konnektiivit ja totuusarvot
- kokonaislukujen jaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi
- Eukleideen algoritmi
- aritmetiikan peruslause

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.

- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebra.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyYTEEN.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havaintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustutaan algoritmeihin ja lukuteorian perusteisiin.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus opintojakson alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyyteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi tuloksia, joiden johtaminen vaatii oivalluksen.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: Jatkuva funktio, joka ei ole derivoituva missään. Gabrielin torvi.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havaintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syvennetään differentiaali- ja integraalilaskennan tietoja ja taitoja. Sovelletaan integraalilaskentaa todennäköisyysjakaumien tarkastelussa.

Kuninkaan tietä ei ole – valmistautuminen ylioppilaskokeisiin, 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertoo pakollisten opintojaksojen aiheita.
- Opiskelija valmistautuu ja saa valmennusta pitkän matematiikan ylioppilaskoetta varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- pitkän matematiikan pakollisten opintojaksojen aiheiden kertaus
- harjoittelu ylioppilaskoetta varten

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.
- Korostetaan aktiivisesti, että tehokas yhteistyö tällä opintojaksolla saattaa parantaa kaikkien tulosta ylioppilaskirjoituksissa.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen opintojakson alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi opintojakson osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyyteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että ylioppilaskokeiden korkeisiin arvosanoihin tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havaintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyvät, kun opiskelijat vahvistavat vastaustekniikkaansa ja ylioppilaskoejärjestelmän käyttötaitojaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Tämä on paikallinen opintojakso. Hyväksytysti suoritetusta opintojaksosta annetaan arvosanan sijaan suoritusmerkintä. Opintojakso vaikuttaa pitkän matematiikan päättöarvosanaan vain opettajan harkinnan mukaan.

Muuten kurssin arvioinnissa tukeudutaan matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvussa 5 esitettyihin yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Valmistaudutaan pitkän matematiikan ylioppilaskirjoituksiin.

11.13.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Grow up!, 11 op (Go1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- oppii muodostaan lausekkeitä ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua
- osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa
- osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- aritmeettinen lukujono ja summa
- geometrinen lukujono ja summa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan ryhmässä toimimista sekä vastuunottoa omasta ja muiden työskentelystä, työrauhasta ja oppimisesta.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana etsitään itselle tehokkaita ja mielekkäitä tapoja opiskella ja oppia matematiikkaa sekä kehitetään itsetuntemusta matematiikan osaajana. Opiskelija harjoittelee tavoitteiden asettamista itselle riittävälle tasolle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee erilaisten laskentaohjelmien käyttöä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjoittelee geometrinen kuvioiden ja kappaleiden piirtämistä sekä käsin että ohjelmistojen avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee vuorovaikutustaitoja luokka- ja pienryhmätilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- *Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen*

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija hahmottaa lineaarisen ja eksponentiaalisen muutoksen yhteiskunnallisessa kontekstissa, sekä osaa mallintaa todellisen maailman tilanteita sopivan mallin avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii käyttämään taulukkolaskentaohjelmia sekä piirtämään erilaisia kuvaajia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan ymmärrys esimerkiksi ympäristöongelmista eksponentiaalisesti kehittyvinä ongelmina lisääntyy.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Moduulin keskeinen päämäärä on perehtyä lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin ominaisuuksiin ja käyttöön ilmiötä mallinnettaessa. Moduulin aikana opiskelijaa ohjataan myös arvioimaan matemaattisesti esitetyn tiedon luotettavuutta ja sovellusala, kun tehdään ilmiötä koskevia tulkintoja ja ennusteita. Moduulin sisältöjä voi olla luontevaa yhdistää esimerkiksi maantieteeseen (mm. väestönkasvun mallit) sekä biologiaan (populaatiomallit).

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*

- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Moduulin aikana on luontevaa tutustua erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin digiajassa sekä vahvistaa monilukutaitoa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsiteltäväksi tilastomateriaaliksi valitaan monipuolisesti yhteiskunnallisia, hyvinvointiin ja ympäristöön liittyvää dataa.

Hyvinvointiosaaminen

Käsiteltäväksi tilastomateriaaliksi valitaan monipuolisesti yhteiskunnallisia, hyvinvointiin ja ympäristöön liittyvää dataa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Käsiteltäväksi tilastomateriaaliksi valitaan monipuolisesti yhteiskunnallisia, hyvinvointiin ja ympäristöön liittyvää dataa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä
- funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää edelleen tietoteknisiä taitojaan funktioiden analysoinnissa. Opiskelijan käsitys matematiikasta ja matemaattisten menetelmien mahdollisuuksista monipuolistuu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina
- tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina
- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla
- tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla
- ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana korostuu matematiikan rooli muiden tieteiden (mm. psykologia, humanistiset tieteet) tutkimuksen välineenä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu tilastojen käyttöön yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa sekä yhteiskunnan ja yhteiskunnallisten ilmiöiden kuvaamisessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan ymmärtää ja esittää tietoa tilastokuvioiden ja tilastollisten tunnuslukujen avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää paremmin hyvinvointiin liittyviä todennäköisyyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan todennäköisyyslaskennan periaatteita (erityisesti todennäköisyyden laskusäännöt binomitodennäköisyyden yhteydessä) sekä tilastojen käsittelytaitoja. Opintojaksossa voidaan keskittyä näiden sisältöjen vahvistamiseen ja täydentämiseen tai painottaa keskeisiä uusia malleja. Sisältöjä voi olla luontevaa yhdistää esimerkiksi psykologiaan (tilastollisen tutkimuksen periaatteet). Opintojakso voidaan toteuttaa esimerkiksi tutkimus- ja projektitöiden muodossa.

Kohti lyhyen matematiikan ylioppilaskoetta, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää osaamistaan matematiikan pakollisten opintojaksojen sisällöissä
- Opiskelija valmistautuu matematiikan ylioppilaskokeeseen, pääsykokeisiin ja jatko-opintoihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Pakollisten opintojaksojen sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää monipuolisesti taitojaan eri matematiikkaohjelmistojen käytössä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija asettaa tavoitteita, pohtii niiden realistisuutta ja työskentelee tavoitteiden saavuttamiseksi käytettävissä olevat voimavarat huomioiden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Terveystieto ja tilastot, 4 op (MAB5TE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Talousmatematiikka, 2 op (MAB6-7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*

- verotus
- valuutat

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee matematiikka hyödyntämistä oman, kansallisen ja globaalin talouden konteksteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija opettelee talouteen liittyviä käsitteitä ja niiden oikeaa käyttöä. Näin opiskelijan taidot keskustella yhteiskunnallisista asioista kehittyvät.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan oman talouden hallinta ja ennakointi kehittyy.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa työkaluja ymmärtää esimerkiksi inflaation ja valuuttakurssien vaikutusta maailmantalouteen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

11.13.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallisen osaamisen taitoja voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Osallistetaan opiskelijoita työtapojen valintaan.
- Kannustetaan aktiivisesti opintojen ja niiden aikataulun etukäteissuunnitteluun.
- Korostetaan opintojen loppuunsaattamisen merkitystä.
- Matematiikan tehtävien teossa kannustetaan kokeiluihin, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen.
- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen syntymistä voidaan edesauttaa esimerkiksi seuraavilla toimilla:

- Opiskelijat osallistetaan työtapojen valintaan.
- Käytetään työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät myös yhdessä.
- Kannustetaan aktiivisesti havaintojen tekemiseen.
- Harjoitellaan havaintojen tekemistä esimerkiksi tarkastelemalla kuvioita tai funktion kuvaajia dynaamisesti, esimerkiksi Geogebralla.
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen.
- Korostetaan aktiivisesti, että harjoitustehtävien ratkaisuja laatiessaan ja päätelmiään perustellessaan opiskelija harjoittelee matematiikassa ja elämässä yleisestikin tärkeitä viestintätaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Matematiikassa hyvinvointiosaamista voidaan edistää luomalla turvallinen ja innostava opiskeluympäristö. Tätä voidaan tavoitella esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Koettujen matematiikkavahvuuksien ja -haasteiden kartoitus kurssin alku-, keski- ja loppuvaiheen kyselyillä.
- Tavoitteiden kirjallinen asettaminen kurssin alussa ja tavoitteiden toteutumisen arviointi kurssin osa-alueiden nivelkohdissa.
- Laaditaan aikataulutettu opiskelusuunnitelma.
- Kannustetaan aktiivisesti kokeilukulttuuriin ja sinnikkyyteen.
- Korostetaan aktiivisesti, että virheiden teko on väistämätöntä eikä häpeällistä ja että virheet voivat olla hedelmällisiä pohdinnan aiheita, jotka voivat johtaa ongelmanratkaisussa myös oikeaan suuntaan.
- Korostetaan aktiivisesti säännöllisen opiskelun tärkeyttä.
- Murretaan aktiivisesti myyttiä siitä, että matematiikan syvälliseen osaamiseen tarvitaan erityislahjakkuutta.
- Valitaan käsiteltäviä aihepiirejä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.
- Korostetaan aktiivisesti yhteistyön merkitystä.
- Tarkastellaan kiinnostuksen herättämiseksi intuitionvastaisia tai muuten hedelmällistä kognitiivista dissonanssia synnyttäviä tilanteita. Esimerkkejä: Kun p % kasvaneesta luvusta vähennetään p %, ei saada alkuperäistä lukua. Positiivisen luvun neliöjuuren etumerkki täytyy valita sopimuksenvaraisesti eikä se seuraa mistään matemaattisesta totuudesta. Nollalajakaminen. Äärettömyyteen liittyvät pulmat.
- Luodaan järjestelmällisestä kysymysten esittämisestä ja havintojen, oletusten ja päätelmien tekemisestä toimintatapa, jolla selviää lannistumisesta vaikean tai vieraan ongelmatehtävän ratkaisemisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään globaaleja ongelmia ja niiden ratkaisemista.
- Valitaan tarkasteltavaksi matematiikan kehityshistorian kannalta mielenkiintoisia tehtäviä ja esimerkkejä.
- Korostetaan aktiivisesti matematiikan roolia kulttuurien kehittämisessä ja toisaalta matematiikkaa kulttuurin osana.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voidaan kehittää valitsemalla tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa käsitellään ympäristöongelmia ja niiden ratkaisemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla tavoilla:

- Valitaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa ilmenee matematiikan suhde muihin tieteenaloihin.
- Totutetaan aktiivisesti tarkastelemaan harjoitustehtäviä ja niiden ratkaisuja monella erilaisella ajattelua tukevalla tavalla: piirroksin, tietokoneella laadituin mallein, matematiikan symbolikielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa sovelletaan edellä esitettyjä matematiikan oppiaineen arviointiperiaatteita ja luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Oppimäärän vaihtamisen yhteydessä opintojaksosta puuttumaan jäävät opintopisteet suoritetaan opettajan harkinnan mukaan. Voidaan käyttää esimerkiksi koetta tai harjoitustehtäviä.

Toisen oppimäärän opintojaksot ja oppimäärän vaihtamisen yhteydessä yli jäävät opintopisteet siirretään oppiaineen muiksi valinnaisiksi opinnoiksi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa keskitytään perusopetuksessa opiskeltujen sisältöjen kertaamiseen ja syventämiseen. Erityistä huomiota kiinnitetään siirtymiseen luvuista symbolien käyttöön. Opintojakson aikana voidaan keskittyä perusasioiden osaamisen vahvistamiseen tai osaamisen syventämiseen ja laajentamiseen. Samalla myös luodaan ne opiskelutottumukset, joihin myöhemmät matematiikan opinnot perustuvat, sekä otetaan käyttöön niitä ohjelmistoja, joita tullaan hyödyntämään myöhemmissä opinnoissa.

11.14. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa **hyvinvointi- ja vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvyille asettua toisen asemaan.

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan **luovaa ja monitieteistä osaamista**. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös **ympäristöosaamisen** kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen sekä **yhteiskunnallisen osaamisen** kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan
- käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun
- kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa
- ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista
- oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin
- osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen
- huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä
- asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan
- osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen
- ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

11.14.1. Intro - kaikki soimaan, 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti

- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistään turvallisen ääniympäristön syntymistä.

Paikallinen lisäys

- opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä
- harjoittaa musiikista kirjoittamisen ja keskustelun taitoja

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii vähitellen tunnistamaan vahvuutensa ja näin lisäämään itsetuntemustaan. Yhdessä muiden kanssa musisoidessaan opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan ja tottuu kuuntelemaan myös muita. Opiskelija ymmärtää turvallisen ääniympäristön merkityksen ja musiikin positiiviset vaikutukset psyykkiseen hyvinvointiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksoon kuuluvat kulttuuriretket ja yhteistyö edistävät kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisprosessien edistymistä formatiivisesti, pidetään summatiivinen koe musiikkitiedollisesta aineksestä sekä käytetään keskustelevaa itse- ja ryhmäarviointia.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso suoritetaan lukio-opintojen alussa yhdessä KU1 -opintojakson kanssa. Nämä pakolliset taideaineiden kurssit muodostavat opintojakson Tutustu taiteisiin MUKU1. Musiikissa totutaan työskentelemään musisoivan ryhmän osana ja syvennetään omia musisointitaitoja.

11.14.2. Syke - soiva ilmaisu, 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää taitojaan yhteismusisoinnissa sekä itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa. Monipuolisien työtapojen kautta opiskelija syventää itsetuntemustaan, empatiakykyään ja vuorovaikutustaitojaan. Musisointi perustuu yhdessä toimimiseen ja toisten kuunteluun.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii havainnoimaan ja arvostamaan opiskelijoiden omien musiikkikulttuureiden sekä erilaisten suomalaisten musiikkikulttuurien moninaisuutta. Opiskelija ymmärtää historian yhteyden kulttuuriseen toimintaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arvioidaan oppimisprosessien edistymistä formatiivisesti, pidetään summatiivinen koe musiikkitiedollisesta aineksestä sekä käytetään keskustelevaa itse- ja ryhmäarviointia.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskitytään Suomen eri musiikkikulttuureihin ja musiikin historiaan musisoiden, kuunnellen ja pohtien.

11.14.3. Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija avartaa näkemyksiään erilaisista musiikkikulttuureista sekä niiden merkityksestä yhteiskuntaan. Opiskelijan ymmärrys omasta ja muiden maiden kulttuureista syvenee.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii lisää itsestään ja vahvuuksistaan sekä käyttää taitojaan ryhmän yhteiseksi eduksi. Musisointitaitojen karttuessa opiskelijat monipuolistavat musiikillista vuorovaikutustaan ryhmän sisällä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Summatiivisessa arvioinnissa painotetaan musiikillisen osaamisen kehittymistä, oppimisprosessia ja työskentelyn tuloksia. Laaja-alaisen osaamisen toteutumista voidaan arvioidaan keskusteluilla ja itsearvioinnilla omista prosesseista ja tuotoksista.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan pääasiassa musisoiden ja kuunnellen ryhmän kanssa yhdessä sovittaviin musiikkikulttuureihin.

11.14.4. Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii lisää itsestään ja vahvuuksistaan sekä käyttää taitojaan ryhmän yhteiseksi eduksi. Musisointitaitojen karttuessa opiskelijat monipuolistavat musiikillista vuorovaikutustaan ryhmän sisällä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija joutuu ratkaisemaan luovasti yhdessä suunnitellun projektin edetessä. Opiskelija joutuvat suhteuttamaan osaamistaan ja ongelmanratkaisua muiden ratkaisuihin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Laaja-alaisen osaamisen toteutumista voidaan arvioidaan keskusteluilla ja itsearvioinnilla omista oppimisprosesseista ja tuotoksista.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla suunnitellaan ja toteutetaan opiskelijalähtöinen musiikillinen tai monitaiteellinen projekti. Kurssin pääpaino on musisoinnissa.

11.14.5. Musiikkia yhtyeessä, 2 op (MU5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kehittyä soittamisessa, laulamissa ja yhteissoitossa
- tutustua joihinkin pop-rock-musiikin tyyleihin musisoiden

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kursilla soitetaan ja lauletaan yhdessä
- opiskelija voi päättää itse instrumentin johon keskittyy kursilla
- kursilla on mahdollisuus valmistaa konsertti tai esiintyminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhtyeessä soittaminen on vaativaa vuorovakutuksellista toimintaa, jossa jokaisen soitto- tai lauluosuus on merkityksellinen. Yhdessä musisointi kehittää toisten kuuntelua ja siihen reagoitua.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijat tutustuvat myös itselleen vieraampiin musiikkityyleihin ja laajentavat samalla kulttuurista osaamistaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt/hylätyt. Opintojakson hyväksytysti suorittaminen vaatii aktiivista osallistumista työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla musisoidaan yhdessä opiskelijoiden ja opettajan valitsemaa ohjelmistoa. Kappaleiden valinnassa pyritään huomioimaan ryhmän harrastuneisuus.

11.14.6. Kuuntelen musiikkia, 2 op (MU6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla opetellaan musiikista keskustelua
- Keskitytään rentoutumiseen musiikin avulla
- Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan johonkin näyttämömusiikkiteokseen
- Totutaan kuuntelemaan monenlaista musiikkia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kuunnellaan opiskelijoiden ja opettajan valitsemaa monipuolista musiikkiohjelmistoa
- Musiikista keskustellaan ja analysoidaan
- Musiikkia käytetään rentoutumisen välineenä
- Tutustutaan johonkin näyttämömusiikkiteokseen mahdollisuuksien mukaan esityksessä vierailien

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Musiikin käyttöä rentoutumisen ja itsesäätelyn välineenä harjoitellaan yhdessä ryhmän kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Musiikista keskustellaan ja omia mielipiteitä opetellaan tuomaan esille toisia kunnioittavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt/hylätyt. Opintojakson hyväksytysti suorittaminen vaatii aktiivista osallistumista työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kuuntelen musiikkia -opintojaksolla keskitytään musiikin kuunteluun ja rentoutumiseen.

11.14.7. Musiikkia kuorossa, 2 op (MU7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- tutustua kuorolauluun osallistumalla kuoron toimintaan yhden lukuvuoden ajan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- laulaminen kuorossa yhden lukuvuoden ajan
- kurssi on mahdollista suorittaa osallistumalla koulun ulkopuolisen kuoron toimintaan lukuvuoden ajan
- lauluohjelmisto koostuu erityyppisistä lauluista ja kurssiin sisältyy esiintymisiä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuorossa laulaminen tukee monella tavalla ihmisen hyvinvointia ja käsitystä itsestä. Kuorolaululla on tutkitusti fyysistä ja psyykkistä oloa kehittävä vaikutus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt/hylätyt. Opintojakson hyväksytysti suorittaminen vaatii aktiivista osallistumista työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija osallistuu kuoron toimintaan yhden lukuvuoden ajan.

11.14.8. Soitan kitaraa, 2 op (MU8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelijan kitaransoittoaidon kehittäminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssilla tutustutaan kitaransoiton perusteisiin
- kurssilla opiskellaan realisointumerkeistä säestämistä eri tyylilajien mukaan ja korvakuulolta säestämistä perussointutehoin
- kurssilla tutustutaan myös basson- ja ukulelensoittoon

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kitaransoitossa keskitytään olemaan musisoivan ryhmän osana. Taitojen kehittyminen auttaa myönteisen minäkuvan muodostamisessa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kitaransoiton lisäksi opintojaksossa voi keskittyä olemaan harmonioiden perustalla bassossa tai improvisointiin soolosoittajana. Yhtyesoittoon liittyvä improvisointi kehittää luovaa ajattelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytyt/hylätyt. Opintojakson hyväksytysti suorittaminen vaatii aktiivista osallistumista työskentelyyn.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opetellaan kitaransoittoa ryhmässä alkeista alkaen. Tavoitteena on selviytyä säestystehtävistä reaalisointumerkeillä.

11.14.9. Musiikkioppilaitoksissa suoritettavat opinnot, 4 op (MU9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- musiikkioppilaitoksessa tehtyjen opintojen hyväksilukeminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kurssin saa lukioaikana musiikkioppilaitoksessa suoritetusta musiikkikoulun perustason päästötodistuksesta

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty-hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän lukio-opintojen aikana hyväksytysti suoritetusta musiikkikoulun perustason päästötodistuksesta.

11.14.10. Tutustu taiteisiin, 4 op (MUKU1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.15. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusala- ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

*Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **yhteiskunnallista ja vuorovaikutusosaamistaan**.*

*Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään **hyvinvointiosaamistaan**. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

*Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia*

kohtaan. Hän kehittää **eettisen ja ympäristöosaamisen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamisen** tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia
- saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin
- suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään
- osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan
- tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin
- oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan
- tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa
- oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä
- harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa
- kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan
- toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteeseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

11.15.1. Grow up!, 11 op (Go1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.15.2. Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.15.3. Minä opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- hankkii osaamista myös lukion ulkopuolella

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista tunnistamalla ja kehittämällä omia opiskelutaitojaan. Oma opintosuunnitelmaa, ylioppilastutkintosuunnitelmaa ja jatko-opintosuunnitelmaa rakentamalla opiskelija oppii asettamaan tavoitteita ja havaitsee kurssivalintojen yhteydet jatko-opintoihin ja työelämään. Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy lisäksi opintojakson aikana esimerkiksi tiedonhakuharjoitusten, reflektoitujen tehtävien, vierailuiden sekä sekä jatko-opintomahdollisuuksiin tutustumisen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista tuetaan esimerkiksi itse- ja vertaisarviointitehtävillä sekä henkilökohtaisilla että ryhmäkeskusteluilla.

Hyvinvointiosaaminen

Opinto-ohjauksessa keskeisenä osiona hyvinvointiosaamisen kehittämisessä on oman itsetuntemuksen edistäminen, omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opinto-ohjauksen pakolliset ja soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S). Opinto-ohjauksen kurssien tavoitteista ja arvioinnin perusteista keskustellaan opiskelijoiden kanssa kurssin alussa. Yhdessä sovitut kriteerit kirjataan opiskelijoiden nähtäväksi.

Hyväksytyt suoritusmerkintä edellyttää kurssin alussa sovittujen kurssisuoritteiden tekemistä ja aktiivista osallistumista tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn. Opinto-ohjauksen tavoitteena on itsearviointin kehittyminen. Vertaisarviointia voidaan hyödyntää luokkamutoisessa ja pienryhmätyöskentelyssä. Opiskelija saa jatkuvaa palautetta edistymisestään.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tuetaan opiskelijan itsetuntemusta, opiskelu- ja tiedonhankintataitojen kehittymistä, omaa toimijuutta sekä ammatinvalinta- ja uraohjaustaitoja.

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon. Kurssilla käydään läpi lukiossa vaadittavia opiskelutaitoja ja opiskelija pyrkii kehittämään omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksiaan. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman käynnistäminen.

Toteutustapoina voivat olla esimerkiksi luokkamuotoinen opetus, pien- tai vertaisryhmät, henkilökohtainen ohjaus, teemapäivät, infotilaisuudet, asiantuntijavieraat ja vierailukäynnit. OP1-kurssin toteuttamisessa voidaan hyödyntää lukion muiden toimijoiden asiantuntemusta sekä ulkopuolisia asiantuntijoita.

OP1-kurssi suoritetaan Askolan lukiossa ensimmäisen ja toisen lukiovuoden aikana.

11.15.4. Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*

- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Paikallinen lisäys

- yhteistyö eri tieteenalojen välillä
- yhteistyö lukion keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakoitiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijoiden globaalia ja kulttuurien välistä osaamista vahvistetaan mm. kannustamalla tutustumaan kansainvälisiin koulutus- ja työympäristöihin hyödyntäen myös teknologian mahdollisuuksia.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijoita ohjataan huomioimaan valinnoissaan ympäristönsuojeluun ja eettisiin kysymyksiin liittyviä asioita mm. keskustelemalla näistä aiheista ja niiden merkityksestä yhteiselle tulevaisuudelle sekä perehtymällä näihin teemoihin asiantuntijoiden avustuksella. Näin vahvistetaan opiskelijoiden eettistä ja ympäristöosaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista tuetaan koulun ulkopuolisten tahojen, kuten TE-toimiston, työelämän edustajien, paikallisten yrittäjien ja koulutusorganisaatioiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä järjestämällä mm. mahdollisuuksia vierailuihin ja kutsumalla vierailijoita koululle.

Hyvinvointiosaaminen

Oman osaamisen ja omien vahvuuksien tunnistaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on itsetuntemuksen ja elämänsuunnittelutaitojen syventäminen sekä tutustuminen työelämään ja jatko-opintoihin.

Toteutustapoina voivat olla esimerkiksi luokkamuotoinen opetus, pien- tai vertaisryhmät, henkilökohtainen ohjaus, teemapäivät, infotilaisuudet, asiantuntijavieraat ja vierailukäynnit.

OP2-kurssi suositellaan suoritettavaksi OP1-kurssin jälkeen.

11.15.5. Tutorkurssi, 2 op (OP3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kehittää vastuullisuutta ja vuorovaikutustaitoja
- Vahvistaa opiskelijoiden osallisuutta ja lisää yhteisöllisyyttä
- Ehkäistä alkuvaiheen ongelmia rohkaisemalla, ohjaamalla ja tukemalla opiskelijoita
- Lisätä opiskelijoiden tietoisuutta erilaisista avunsaantimahdollisuuksista
- Lisätä tietoisuutta omasta oppilaitoksesta
- ohjaa ja neuvoo uusia opiskelijoita opintoihin ja koulun toimintaan liittyvissä asioissa

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Osallistuminen koulun omaan tutorkoulutukseen
- Osallistuminen uusien opiskelijoiden ryhmäyttämiseen
- Uusien opiskelijoiden vertaisohjaajana toimiminen
- Osallistuu lukion yhteisöllisyyden lisäämiseen ja ryhmähengen luomiseen
- Ryhmäohjaajien avustaminen uusien opiskelijoiden kouluun perehdyttämisessä
- Koulun tiedotus- ja markkinointitoimintaan osallistuminen
- On tarvittaessa järjestämässä yhteisiä tapahtumia yhdessä oppilaskunnan kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opinto-ohjauksen koulukohtaisen opintojakson tavoitteena on kehittää opiskelijan vastuullisuutta ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelijalla on mahdollisuus kehittää omia organisointivalmiuksiaan ja oppia koulun markkinoinnissa ja edustustehtävissä tarvittavia taitoja. Tutorointi kehittää myös opiskelijan esiintymistaitoja.

Hyvinvointiosaaminen

Tutorointi parantaa kommunikaatiota, ilmapiiriä ja kouluturvallisuutta. Tutoroimalla annetaan vertaistukea, jossa edistetään hyvää yhteishenkeä ja hyvinvointia. Tutorit tuovat myös

opiskelijänäkökulmaa koulun sisäisissä ja ulkoisissa verkostoissa ja siten vaikuttavat myös opiskelijoiden hyvinvointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijatutorina toimiminen kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista sekä syventyy hyvinvointiosaamisen sisältöihin vaikuttamalla kouluuyhteisön yhteisöllisyyden kehittämiseen.

Opintojakson arviointi

Suoritusmerkinnän (hyväksytyt) saa, kun opiskelija on osallistunut aktiivisesti toimintaan.

11.15.6. Korkeakoulussa suoritettu opintokokonaisuus, 2 op (OP4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Saada tietoa korkeakouluopinnoista ja niissä tarvittavista valmiuksista
- Tutustua korkeakouluopintojen käytänteisiin
- Kehittää jatko-opinnoissa tarvittavia tietoja ja taitoja
- Laajentaa osaamistaan valitsemastaan tieteenalasta
- Kehittää itsetuntemuksen, päätöksenteon ja elämäsuunnittelun taitoja
- Harjoitella sitoutumista itsenäiseen, suunnitelmalliseen opiskeluun
- Tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Itsenäinen/ohjattu korkeakoulujen opintotarjontaan tutustuminen
- Eri opiskeluympäristöjen hyödyntäminen
- Väyläopinnot, avoin korkeakoulu, MOOC-kurssit
- Tulevaisuusnäkyvien avaaminen ja ennakointi
- Työ- ja uramahdollisuuksien avautuminen
- Yhteistyö ulkomaisten korkeakoulujen kanssa
- Opintokokonaisuuden suorittaminen tavoitteiden mukaisesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii opintokokonaisuuden aikana urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Lisäksi opiskelija kehittää tulevaisuustaitojaan sekä oppii ennakoimaan ura- ja työmahdollisuuksia.

Hyvinvointiosaaminen

Korkeakouluopintoja tehdessään opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan sekä kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tämän päivän työelämä ja markkinat ovat kansainvälisiä ja yhteiskunta monikulttuurinen. Opiskelijalla on halutessaan mahdollisuus tutustua myös kansainvälisten korkeakoulujen opintotarjontaan. Myös suomalaisissa korkeakouluissa on englanninkielisiä koulutusohjelmia sekä erilaisia projekteja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Kurssi on suoritettu hyväksytysti, kun opiskelija tuo oppilaitokseen todistuksen suorittamastaan korkeakouluopinnoista. Korkeakouluopinnoista myönnettävien lukiokurssien määrä arvioidaan tapauskohtaisesti suoritettujen opintojen laajuuden perusteella. Kurssi arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu korkeakouluopintoihin suorittamalla yliopisto-opintoihin tai ammattikorkeakouluopintoihin kuuluvia kursseja jo lukioaikana. Kurssin sisällöt määrittävät suoritettavien korkeakouluopintojen mukaisesti.

Kurssin suorittamisesta ja hyväksiluvusta neuvotellaan etukäteen opinto-ohjaajan tai rehtorin kanssa.

11.15.7. Lukio-TET, 2 op (OP5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppia työstämään ja tekemään erilaisia dokumentteja esim. työhakemus, CV, raportti
- Tutustua työelämään teoriassa ja käytännössä
- Tutustumisesta tehdään raportti
- Työtodistus
- Tukea lukiolaisen ammatinvalinnan ja jatko-opiskelupaikan suhteen tehtäviä valintoja
- Lisätä työelämä tietoutta ja herättää kiinnostusta työelämää kohtaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käydään läpi TET-ohjeita, vastuukysymyksiä ja työelämäsääntöjä
- Harjoitellaan työelämään liittyvien papereiden kirjoittamista ennen TET-jaksoa
- Hankitaan itsenäisesti TET-paikka
- Työtodistus näytetään opinto-ohjaajalle TET-jakson päätteeksi

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa korostuvat työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne. Harjoitellaan mm. työhakemuksen ja CV:n tekoa sekä työhaastattelua. Tutustutaan yrittäjyyteen ja erilaisiin mahdollisuuksiin löytää sopivia jatko-opinto- ja työpaikkoja. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa pohditaan monipuolisesti omia vahvuuksia ja näin vahvistetaan luottamusta omaan tulevaisuuteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. TET kasvattaa rohkeutta kohdata uusia ihmisiä ja mennä uusiin paikkoihin itsenäisesti.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii työelämäjaksollaan tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristö, talous, teknologia ja politiikka.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on lisätä opiskelijan työelämä tietoutta ja antaa opiskelijalle mahdollisuus tutustua erilaisiin työtehtäviin sekä tarjota hänelle tietoa työelämän vaatimuksista. Työelämäjakso antaa myös virikkeitä ja tukea tuleviin uranvalintaratkaisuihin. Jakson aikana tehdään ansioluettelo, työhakemus sekä työraportti, johon kuuluu ammattiin tutustumista ja haastattelu.

11.15.8. Tutustuminen korkeakouluun, 2 op (OP6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustua korkeakouluun tai ammatilliseen koulutukseen teoriassa ja käytännössä
- Kirjoittaa motivaatiokirje suomi/ruotsi/englanti/saksa/ranska
- Raportin kirjoittaminen ja palauttaminen annettujen ohjeiden mukaisesti
- Tukea lukiolaisen ammatinvalinnan ja jatko-opiskelupaikan suhteen tehtäviä valintoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee motivaatiokirjeen kirjoittamista haluamaansa jatko-opintopaikkaan. (Kielet: englanti, ruotsi, saksa tai ranska)
- Opiskelupaikkaan tutustuminen, ensin virtuaalisesti ja tämän jälkeen sovitaan oppilaitoksen kanssa mahdollisesta vierailusta tai muusta yhteistyöstä
- Tutustumisesta kirjoitetaan tiivis ja ytimekäs sekä huoliteltu raportti, opinto-ohjaajan ohjeistuksen mukaisesti
- Oppilaitos esitellään muulle ryhmälle tutustumisen jälkeen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija tutustuu jatko-opintopaikkaan ja samalla pohtii tulevaisuuden työelämää ja siihen liittyviä tietoja ja taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen kehittyy, kun opiskelijan täytyy hankkia itselleen tutustumispaikka ja kirjoittaa tutustumiseen liittyvä raportti ja tehdä mahdollinen esitelmä. Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan.

Hyvinvointiosaaminen

Motivaatiokirjeen kirjoittaminen vaatii opiskelijoita paneutumaan omien vahvuuksien tunnistamiseen. Korkeakoulututustuminen kasvattaa rohkeutta kohdata uusia ihmisiä ja mennä uusiin paikkoihin. Tämä madaltaa kynnystä tulevaisuuden siirtymien välillä ja siten lisää opiskelijan hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eri aloihin tutustuminen kehittää monitieteistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan on mahdollista tutustua kansainvälisiin korkeakouluihin sekä kirjoittaa motivaatiokirjeensä muulla kuin suomen kielellä. Tämä vahvistaa globaali- ja kulttuuriosaamista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi : Suoritusmerkintä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija tutustuu teoriassa ja käytännössä valitsemaansa korkeakouluun tai ammatilliseen oppilaitokseen.

Opintojakson suorittamiseen sisältyy korkeakoulututustumisen lisäksi motivaatiokirjeen kirjoittaminen (englanti, ruotsi, saksa tai ranska), raportointi sekä mahdollisesti oppilaitoksen esittely muulle ryhmälle. Raportti tehdään opinto-ohjaajan ohjeistuksen mukaisesti.

11.16. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämäntutkimustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

Hyvinvointiosaamisen näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.

Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentamaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.

Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.

Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyyssuomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.

Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen
- osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

11.16.1. Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin
- osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta
- osaa selittää tietoisien ja ei-tietoisien toiminnan luonnetta ja eroja

- osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta
- osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen sisältyy keskeisesti lähes kaikkeen psykologiseen tietoon.

Vuorovaikutusosaaminen

Opettajan ja opiskelijoiden vuorovaikutusosaamiseen liittyvät taidot kehittyvät esimerkiksi ryhmätehtävissä tai haastattelutehtävissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla pyritään hahmottamaan psykologialle ominaista monitieteistä lähestymistapaa tuomalla esille eri näkökulmat ihmisen toimintaan. Opintojaksolla keskitytään mm. oppimiseen ja opiskeluun liittyvään tietoon ja pyritään sen pohjalta kehittämään omaa oppimista ja opiskeluaan. Opintojakson työtavoilla pyritään kehittämään monipuolisesti opiskelijan opitun tiedon hallintaa, sekä analysointi-, arviointi- ja soveltamistaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin tehtävänä on koko opintojakson aikana tukea ja ohjata opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, sekä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointimenetelmiä soveltamalla. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi- analysointi- ja soveltamiskykyyn, ja se perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti, asteikko 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla painottuvat **hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen ja monitieteinen ja luova osaaminen**. Hyvinvointiosaaminen sisältyy keskeisesti lähes kaikkeen psykologiseen tietoon. Opettajan ja opiskelijoiden vuorovaikutusosaamiseen liittyvät taidot kehittyvät esimerkiksi ryhmätehtävissä tai haastattelutehtävissä. Tällä opintojaksolla keskitytään mm. oppimiseen ja opiskeluun liittyvään tietoon ja pyritään sen pohjalta kehittämään omaa oppimista ja opiskeluaan. Opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pienimuotoiset tutkimustehtävät pareittain ja esseekirjoittamisen harjoittelu. Valituilla työtavoilla pyritään kehittämään monipuolisesti opiskelijan opitun tiedon hallintaa, sekä analysointi-, arviointi- ja soveltamistaitoja.

11.16.2. Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisiaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänsä aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänsä aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen liittyy esimerkiksi yhteiskunnan päivähoito- ja vanhustenhoitojärjestelmän arvioivaan tarkasteluun kehityspsykologisen tiedon näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin psykologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Arvioinnin tehtävänä on koko opintojakson aikana tukea ja ohjata opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opintojakson eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, sekä

esimerkiksi itse- ja vertaisarviointimenetelmiä soveltamalla. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi- analysointi- ja soveltamiskykyyn, ja se perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti, asteikko 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan kehityspsykologisiin tutkimusmenetelmiin ja hyödynnetään tieteellistä tutkimus- ja teorian tietoa ihmisen kehityksen eri osa-alueisiin liittyen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuu **yhteiskunnallinen osaaminen**. Yhteiskunnallinen osaaminen liittyy esimerkiksi yhteiskunnan päivähoito- ja vanhustenhoitojärjestelmän arvioivaan tarkasteluun kehityspsykologisen tiedon näkökulmasta. Opintojaksolle mahdollisia soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi vierailut, pienimuotoinen tutkimustyö jostakin kehityksen osa-alueesta, tutkiva oppiminen, pelit, draamatyöskentely, väittely sekä videoiden tekeminen sekä videoanalyysi. Valituilla työtavoilla pyritään kehittämään monipuolisesti opiskelijan opitun tiedon hallintaa, sekä analysointi-, arviointi- ja soveltamistaitoja.

11.16.3. Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*
- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*

- perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä

Muisti

- työmuistin ja säilömuistin toiminta
- muistin rekonstruktivisuus ja unohtaminen
- perustietoa muistin hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä

Kieli

- kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä
- perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta
- esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä

Päätöksenteko

- nopea ja hidas ajattelu
- esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- hermoston ja aivojen pöörakenteet
- hermosolun ja synapsin toiminta
- tiedon kulku hermoverkoissa
- plastisuus
- esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- kokeellisen tutkimuksen periaatteet
- esimerkkejä tapaustutkimuksista
- esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista
- kokeellisen tutkimuksen suunnittelu

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen kehittyvät esimerkiksi siten, että opiskelija suunnittelee ja mahdollisesti myös toteuttaa kokeellisen tutkimuksen yksin tai yhdessä toisten kanssa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolle on keskeistä hahmottaa ihmisten monenlaisia ja myös toisistaan eroavia tiedonkäsittelyn tapoja. Tästä löytyy monenlaista tutkimuksellista tietoa, ja sen hahmottaminen auttaa yksilöitä ymmärtämään ihmisten arvojen ja asenteiden vaikutusta mm. tiedonkäsittelyn ja käyttäytymisen eroavaisuuksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin psykologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, sekä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointimenetelmiä soveltamalla. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn, ja se perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet.

Opintojakso arvioidaan numeraalisesti, asteikko 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan ihmisen kognitiivisen toiminnan perusteita. Perehtyminen hermoston rakenteeseen ja toimintaan luo valmiuksia oivaltaa yhteyksiä psyykkisten ja biologisten toimintojen välillä. Koska biologinen tieto hermoston rakenteesta ja tutkimustavoista yhdistyy psykologiseen tietoon, korostuu laaja-alaisen osaamisen tavoitteista läpimenoa opintojaksolla erityisesti **monitieteinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen**. Uuova osaaminen sekä eettinen taito sekä ympäristöosaaminen kehittyvät esimerkiksi siten, että opiskelija suunnittelee ja mahdollisesti myös toteuttaa kokeellisen tutkimuksen yksin tai yhdessä toisten kanssa. Muita opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi tutkimusdemonstraatiot, pelit, videon analysointi, tutkiva oppiminen sekä muut opiskelijälähtöiset työskentelytavat. Valituilla työtavoilla pyritään kehittämään monipuolisesti opiskelijan opitun tiedon hallintaa, sekä analysointi-, arviointi- ja soveltamistaitoja.

11.16.4. Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus
- perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä
- tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- hallintakeinojen ja defenssien merkitys
- resilienssin merkitys hyvinvoinnille
- nukkumisen ja vuorokausirytmien merkitys psyykkiselle toiminnalle
- keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät
- stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja
- kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen

Mielenterveys

- mielenterveys käsitteenä
- yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävästä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä
- esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista
- esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta

Psykologinen tutkimus

- ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus
- esimerkkejä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kaikissa opintojakson sisällöissä korostuu hyvinvointiosaaminen. Opintojaksolla tarkastellaan tunteisiin ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä biologisesta, psyykkisestä sekä sosiaalisesta näkökulmasta. Opiskelija mm. syventyy tarkemmin yhden mielenterveysongelman syihin, oireisiin ja hoitoon. Opintojakson sisältöön soveltuen voidaan toteuttaa myös mm. kokemusasiantuntijan vierailu

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja yhteiskunnallinen osaaminen nousevat tarkastelun kohteeksi tutkittaessa mielenterveyden ongelmien hoidossa sovellettavia hoitokäytänteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin psykologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa

eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn, ja se perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakso arvioidaan numeraalisesti, asteikko 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan tunteisiin ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä biologisesta, psyykkisestä sekä sosiaalisesta näkökulmasta. Opiskelija syventyy tarkemmin yhden mielenterveysongelman syihin, oireisiin ja hoitoon. Psykologisen tutkimuksen osa-alueista perehdytään erityisesti kuvailevaan ja korrelatiiviseen tutkimukseen sekä fysiologisia mittausten menetelmiä hyödyntäviin tutkimusmenetelmiin. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuvat keskeisesti kaikissa oppisisällöissä **hyvinvointiosaaminen**. Eettinen ja yhteiskunnallinen osaaminen nousevat tarkastelun kohteeksi tutkittaessa mielenterveyden ongelmien hoidossa sovellettavia hoitokäytänteitä. Opintojaksolle soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi opittua tietoa soveltavan esseen tai esitelmän tekeminen valitusta mielenterveyden häiriöstä, analysointi-, arviointi- ja soveltamistaitoa kehittävät harjoitteet, sekä muut opiskelijalähtöiset työtavat.

11.16.5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa
- osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa
- osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa
- osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan
- ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta
- osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen
- osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- perustietoa käyttäytymisgenetiikasta

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- temperamentti
- piirreoteoreettinen näkökulma
- motivaatio
- yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit

- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotyypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys- ja ympäristöosaaminen liittyvät erityisesti persoonallisuustutkimukseen ja persoonallisten vahvuuksien sekä arvojen tiedostamiseen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen liittyy kurssin sosiaalipsykologisiin osaamistavoitteisiin, esimerkiksi opiskelijan maailmankuvaa laajentavaan kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen näkyy erityisesti itsetuntemuksen lisäämiseen liittyvissä pohdintatehtävissä esim. pohdittaessa mm. omia arvoja, selviytymiskeinoja ja luontevahvuuksia ja muita yksilöllisiä piirteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin psykologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä tuetaan koko opintojakson ajan soveltaen monipuolisia arviointimenetelmiä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella. Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan tiedonhallintaan sekä opitun tiedon arviointi-, analysointi- ja soveltamiskykyyn, ja se perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet.

Opintojakso arvioidaan numeraalisesti, asteikko 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan persoonallisuutta moniulotteisesti. Erityisinä teemoina ovat älykkyys, luovuus ja ihminen yhteisön jäsenenä. Psykologisen tutkimuksen osa-alueista perehdytään erityisesti persoonallisuuden ja älykkyyden tutkimusmenetelmiin sekä sosiaalipsykologiseen tutkimukseen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteista opintojaksolla korostuu **eettisyys ja ympäristöosaaminen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Eettisyys- ja ympäristöosaaminen liittyvät erityisesti persoonallisuustutkimukseen ja persoonallisten vahvuuksien sekä arvojen tiedostamiseen. Globaali- ja kulttuuriosaaminen liittyy kurssin sosiaalipsykologisiin osaamistavoitteisiin, esimerkiksi opiskelijan maailmankuvaa laajentavaan kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen. Opintojaksolle mahdollisia soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi tutkiva oppiminen, esitelmät, videon tekeminen, pelit, opitun tiedon hallintaa sekä analysointi-, -arviointi- ja soveltamistaitoa kehittävät kirjoitustehtävät, ja muut opiskelijälähtöiset työskentelytavat.

11.16.6. Sosiaalipsykologia, 2 op (PS6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Sosiaalipsykologian opintojaksolla tutustutaan sosiaalipsykologisiin ilmiöihin.
- Opintojakso syventää psykologian aiempien kurssien sosiaalipsykologiaan käsittelevää aineistoa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- sosiaalipsykologiset käsitteet ja teoriat
- sosiaalipsykologiset ilmiöt erilaisissa ryhmissä ja kulttuureissa
- yhteisöllisten toimintatapojen myönteinen vaikutus ihmisen kehitykselle, hyvinvoinnille ja turvallisuudelle
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys yksilön identiteetille ja toiminnalle
- ryhmäprosessien tutkiminen ja sovellukset.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kurssilla painotetaan laaja-alaisista osaamisista **vuorovaikutusosaamista**.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin psykologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Arvioinnin tehtävänä on koko opintojakson aikana tukea ja ohjata opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, sekä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointimenetelmiä soveltamalla.

Opintojakso arvioidaan suoritettu/hylätty -merkinnällä.

11.16.7. Kohti psykologian ylioppilaskirjoituksia, 2 op (PS7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija saa kokonaiskuvan kurssien PS1 - PS5 keskeisistä sisällöistä
- Opintojakso tarjoaa valmiuksia ja harjaannusta vastaamiseen psykologian ainereaalikokeen eri tyyppisiin tehtäviin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan kurssien PS1 - PS5 keskeistä asiasisältöä
- valmentaudutaan psykologian ainereaalikokeeseen laatimalla harjoitusesseitä
- tehdään ainereaalikoetta vastaava preliminäärikoe Abitissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kurssilla painotetaan laaja-alaisista osaamisista **monitieteistä ja luovaa osaamista** mm. harjoittelemalla esseenvastauksien ja tutkimussuunnitelmien tekemistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin psykologian oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Arvioinnin tehtävänä on koko opintojakson aikana tukea ja ohjata opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä. Arviointi kohdistuu opintojakson tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaisen osaamisen kehittymiseen.

Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Formatiivista arviointia toteutetaan jakson aikana ohjaavalla ja kannustavalla palautteella, sekä esimerkiksi itse- ja vertaisarviointimenetelmiä soveltamalla.

Opintojakso arvioidaan suoritettu/hylätty -merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kertauskurssilla kerrataan keskeiset sisällöt, käsitteet, teoriat ja tutkimukset psykologian pakollisesta kurssista sekä syventävistä kursseista. Kurssilla käydään läpi psykologian vanhoja yo-tehtäviä sekä annetaan ohjeita yo-tehtäviin vastaamiseen. Opiskelijat harjoittelevat myös erilaisiin psykologian yo-tehtäviin vastaamista.

11.17. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatiетоjen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykyinä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykyinä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat*

myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.

Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestäväns tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.

Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntyemiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti
- osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla
- osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestäväns kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen
- osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

11.17.1. Terveystieto ja tilastot, 4 op (MAB5TE2)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.17.2. Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveystieteiden ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveystieteiden ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyden sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään terveyttä edistävien elintapojen, seksuaaliterveyden, mielenterveyden ja stressin vaikutuksia terveyteen. Opiskeluhyvinvoinnin merkitys terveyden kannalta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Ryhmä- ja parityöt kehittävät opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteisen ja luovan osaamisen taitojen kehittymistä voidaan tukea esimerkiksi erityyppisten aineistojen hyödyntämisen ja opiskelijoiden omien tuotosten kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Summatiivisen arvioinnin kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi voi kohdistua oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluita. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystietämiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin terveystiedon oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä, niiden yhteyksistä ja vaikutusmekanismeista. Lisäksi syvennetään ja laajennetaan perusopetuksen aikana hankittua ymmärrystä elintapojen merkityksestä terveydelle ja arvioidaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, perheessä ja lähiyhteisöissä.

11.17.3. Te2 Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa
- osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta
- osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle
- osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle
- osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään riippuvuuksien, fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön, omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii yhteistyötaitoja, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä tutkimustyötä tehdessään ja tuloksia raportoidessaan. Itsenäisen työskentelyn valmiuksia voidaan tukea erilaisin itsearviointimenetelmin, henkilökohtaisen tavoitteen asettelun kautta sekä tarjoamalla mahdollisuuksia yksin työskentelyyn.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hakemaan tietoa ja vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan terveysviestinnän muotojen ja vaikutuskeinojen merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan terveysviestinnän muotojen ja vaikutuskeinojen merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle eettiseltä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Summatiivisen arvioinnin kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi voi kohdistua oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Arvioinnin tukena voidaan käyttää kurssilla yksilö- tai parityönä tehtävää terveystutkimusta sekä muita pienimuotoisia tunti- ja kurssitehtäviä tehtäviä ja oppimiskeskusteluja.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin terveystiedon oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kehitetään valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää sekä perehdytään tutkimustiedon hankkimisen periaatteisiin. Keskeistä on mediaympäristön ohella tarkastella myös muiden elinympäristöjen terveysvaikutuksia sekä arvioida omien valintojen merkitystä ympäristön terveellisyydelle. Lisäksi opintojaksossa syvennyttään riippuvuuksiin ja niiden vaikutuksiin.

11.17.4. Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen
- pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautiin riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautiin näkökulmasta
- osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle
- osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- terveystieteitä ja sairauksien selitysmalleja
- keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä
- tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia

Sairaudet ja hoito

- epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit
- sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen
- itsehoito ja omahoito

Eettiset kysymykset

- eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit
- keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia
- terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi
- terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään riippuvuuksien, fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön, omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii yhteistyötaitoja, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä tutkimustyötä tehdessään ja tuloksia raportoidessaan. Opiskelijaa tuetaan taidossa esittää tuloksiaan ja perustella johtopäätöksiään. Itsenäisen työskentelyn valmiuksia voidaan tukea erilaisin itsearviointimenetelmin, henkilökohtaisen tavoitteen asettelun kautta sekä tarjoamalla mahdollisuuksia yksin työskentelyyn.

Yksilö- tai parityönä tehtävä tutkimustehtävä sekä pari- ja ryhmätyöskentely tukevat sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä sekä yhdessä oppimisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hakemaan tietoa ja vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Soveltuvat työtavat esimerkiksi mahdollinen vierailu terveyskeskukseen tai vanhusten palvelutaloon sekä uutisten analysointi tukevat yhteiskunnallista osaamista

Tarkastellaan terveysviestinnän muotojen ja vaikutuskeinojen merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan terveyttä ja terveyden eriarvoisuus globaalilla tasolla

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan terveysviestinnän muotojen ja vaikutuskeinojen merkitystä ihmisten terveyskäsitteille ja terveydelle eettiseltä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Summatiivisen arvioinnin kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi voi kohdistua oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluita. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Arvioinnin tukena voidaan käyttää kurssilla yksilö- tai parityönä tehtävää terveystutkimusta sekä muita pienimuotoisia tunti- ja kurssitehtäviä tehtäviä ja oppimiskeskusteluita.

Opintojakson arvioinnissa toimitaan tukeutuen edellä esitettyihin terveystiedon oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa ohjataan tarkastelemaan laajasti terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisia kehityslinjoja sekä tulevaisuuden haasteita yhteiskunnassa. Tehtävänä on avata keskeisiin tarttumattomiin ja tartuntatauteihin liittyviä tekijöitä sekä tarkastella sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle. Olennaista on myös perehtyä terveyteen ja sairauksiin liittyviin eettisiin kysymyksiin sekä globaaleihin terveyshaasteisiin.

11.18. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen**

sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmestyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
A-oppimäärä	B2.1 (A2.2)	B2.1 (A2.2)	B1.2 (A2.1)
B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)	B1.1 (A1.3)
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)	B2.2 (B1.2)

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkastuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkastuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälteenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täytyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

11.18.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Grow up!, 11 op (Go1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyökyky sekä yhdessä oppimisen taidot, kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uteliaisuus ja motivaatio oppia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

ARVIOINTI:

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista mittaavista kokeista saaduista arvosanoista.

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai itsearviointiin liittyvissä tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata myös opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan esimerkiksi ryhmätöytätilanteen yhteydessä.

Opintojaksojen arvosanan antaminen perustuu opiskelijan osaamiseen kielitaidon kaikilla osa-alueilla (kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen) ja työskentelyn monipuoliseen havainnointiin.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10

Opiskelutaidot ja identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteistyökyky sekä yhdessä oppimisen taidot, kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

Monitieteinen ja luova osaaminen

Uteliaisuus ja motivaatio oppia

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen, identiteetin rakentaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemus ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemus ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito digiajassa, jatkuva oppimistaitojen kehittäminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenna.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lähdekriittisyys

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne.

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

308

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Viesti puhuen ja vaikuttaen, 2 op (RUB16)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tunne- ja empatiataidot

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi, luonnon monimuotoisuuden arvostaminen, kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävä tulevaisuuden puolesta, yhteiskunnallisten taitojen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Valmistautumista yo-kokeeseen, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on syventää kielen kaikkien osa-alueiden osaamista ja valmentaa ylioppilaskokeeseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla laajennetaan sanastotuntemusta sekä kerrataan keskeiset kieliopilliset rakenteet.
- Harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävyytyyppejä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa etsimään merkityksiä ja yhdistelemään asioita uudenslaisilla tavoilla. Vahvistetaan monilukutaitoa digiajassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväsyty/hylätty)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa kerrataan ja harjoitellaan rakenteita, kirjoittamista, kuuntelua. Opintojakso valmentaa yo-kokeeseen.

Peruskouluruotsin kertausta, 1 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan peruskoulussa opittuja rakenteita ja sanastoa . Kurssi on tarkoitettu lähinnä ensimmäisen vuoden opiskelijoille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan peruskoulussa käsiteltyjä sanasto- ja rakenneasioita sekä valmennetaan lukion ruotsin opintoihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Arvioidaan S-merkinnällä, suoritettu/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on tarkoitettu lukio-opintonsa alkaville perusrakenteiden ja sanaston kertaamiseen ja vahvistamiseen.

Ruotsin kieli ja kulttuuri, 2 op (RUB111)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija syventää kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksiaan. Hänen hankkimansa taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii toimimaan ryhmässä ja kasvattaa minäpystyvyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvostellaan suoritusmerkinnällä S, hyväksytyt /hylätyt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ruotsin kieli ja kulttuuri

Opintojakso perehdyttää opiskelijan nykypäivän ruotsalaiseen kulttuuriin ja kieleen. Jakson aikana pidetään nettipäiväkirjaa ja luodaan kontakti ruotsalaisen koulun oppilaisiin netin välityksellä. Tarkoitus on verrata ja oppia Ruotsin koulumaailman ilmiöistä. Kurssin aikana tehdään opintomatka Ruotsiin ja käytetään kieltä aktiivisesti arkisissa tilanteissa. Voidaan myös julkaista matkasta dokumentti, joko video tai julkaista matkapäiväkirja paikallislehdessä.

11.19. Temaattiset opinnot (TO)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Temaattisten opintojen tavoitteet ja sisällöt päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Opintojaksot

11.19.1. Kansainvälinen kulttuurivaihto, 2 op (KV1)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytyt - hylätyt.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana toteutetaan kulttuurivaihto joko kansainvälisenä liikkuvuutena, virtuaalisyhteisillä tai näiden yhdistelmällä. Vaihtoon voidaan myös sisällyttää kansainvälisten vieraiden isäntäperheenä toimimista. Opintojaksoon voidaan rehtorin päätöksellä hyväksilukea myös muu koulun ulkopuolella kansainvälisissä yhteyksissä suoritettu kulttuurivaihto.

11.19.2. Luonnontieteitä kokeellisesti, 2 op (LTK)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy erilaisiin kokeellisen tutkimuksen menetelmiin.
- Opiskelija kehittää työselostuksen laatimisen taitojaan.
- Opiskelija syventää luonnontieteiden osaamistaan.
- Opiskelija harjaantuu tekemään havaintoja ja hypoteeseja sekä analysoimaan ja arvioimaan tutkimusten tuloksia.
- Opiskelija oppii luonnontieteellistä ajattelua.
- Opiskelija oppii työturvallisuuteen ja kokeellisen työskentelyn jätehuoltoon liittyviä aiheita.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta
- luonnontieteellisessä työskentelyssä tarvittavia perustietoja ja -taitoja
- graafinen mallintaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamisen taitoja harjoitellaan pari- ja pienryhmätyöskentelyllä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteistä ja luovaa osaamista voidaan kehittää esimerkiksi luonnontieteellisten prosessien mallinnusten, animaatioiden tai koejärjestelyiden avulla. Mittauksissa voidaan hyödyntää teknologiaa tulosten keräämisessä ja esittämisessä.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen näkyy työturvallisuuden huomioimisessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Luonnontieteiden tuntemus lisää ympäristöosaamista ja kykyä arvioida kriittisesti yhteiskunnan ympäristöön vaikuttavaa toimintaa ja esimerkiksi mediassa esitettyjä väitteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi opiskelijan työskentelystä vuorovaikutustilanteissa tai kokeellisen työskentelyn yhteydessä. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan ja vuorovaikutustaidoistaan laboratoriotyöskentelyn yhteydessä. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty).

Opintojakson vapaa kuvaus

Luonnontieteitä kokeellisesti -opintojaksolla syvennetään ja kerrataan biologian, fysiikan, kemian ja maantieteen sisältöjä kokeellisesti. Opintojaksolle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Opintojaksolla opetellaan luonnontieteellisessä työskentelyssä tarvittavia perustietoja ja -taitoja. Käytännön taitojen lisäksi pyritään kehittämään havaintojen tekemistä, niiden käsittelyä ja analysointia sekä luonnontieteellistä ajattelua ylipäänsä. Opintojakso ohjaa turvalliseen tieteelliseen työskentelyyn, opettaa laatimaan hypoteeseja, tekemään kokeita, havainnoimaan tutkimusten tuloksia sekä arvioimaan niitä.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista opintojaksolla näkyvät erityisesti **vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, hyvinvointiosaaminen**. sekä **eettisyys ja ympäristöosaaminen**.

11.19.3. Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (OPKH)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kehittää taitojaan toimia osana opiskelijayhteisöä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijakunnan hallituksen tehtävät

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista toimintaa opiskelijakunnan hallituksessa kahden lukuvuoden ajan. Perustellusta syystä opiskelijalle voidaan myöntää suoritusmerkintä opintojaksosta vain yhden opintopisteen laajuisena.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso on toissijainen vaihtoehto ja suunnattu niille, jotka eivät halua yhdistää hallitustoimintaan äidinkielen opintoja.

11.19.4. Opi oppimaan, 2 op (OPPI)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelijan opiskelutaitojen kehittäminen ja monipuolistaminen
- Omien vahvuuksien tunnistaminen, itseluottamuksen kasvattaminen
- Oman oppimistyylin vahvistaminen ja opiskelumotivaation lisääminen
- Opiskeluohjeiden saaminen eri oppiaineiden opiskelun tueksi
- Hyvinvoinnin tärkeyden hahmottaminen
- Oppimisen hidasteiden ja vaikeuksien tiedostaminen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Oppiminen, opiskelutaidot ja vahvuudet/haasteet oppijana
- Tutustutaan motivaatioon ja sen vahvistamiseen
- Oman ajankäytön seuraaminen ja tehostaminen
- Opiskelun jaksottaminen, tauottaminen ja keskittymistä tukevat asiat
- Lukutekniikka, erilaiset tekstit, apuvälineet
- Erilaisten muistiinpanotekniikoiden kokeileminen, hyödyntäminen ja oman tavan löytäminen
- Vinkkejä eri aineiden opiskeluun
- Levon, ravinnon liikunnan, harrastusten ja ihmissuhteiden merkitys oppimiselle
- Mielenterveyden vaikutus opiskeluun
- Oppimisvaikeudet tutuiksi
- Lukitesti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla opiskelija harjaantuu erilaisten tehtävien avulla tunnistamaan omia vahvuuksiaan, ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa apua, ohjausta ja neuvontaa.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan tällä opintojaksolla tekemällä pari- ja pienryhmissä erilaisia tehtäviä ja esitelmiä sekä osallistamalla ryhmissä opettajan vetämiin keskustelutuokioihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija omaksuu opintojaksolla elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija kehittää itseymmärryksen ja -arvioinnin taitoja, vahvistaa käsitystään osaamisestaan ja saa kuvan itsetuntemuksesta työllisyyteen vaikuttavana tekijänä. Opiskelija oppii sanoittamaan omia vahvuuksiaan saavuttaakseen mielekkään työn ja erottautuakseen muuttuvilla työmarkkinoilla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta opiskelijan työskentelystä. Opiskelun aikainen palaute ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi vahvuuksistaan, työskentelytavoistaan sekä saamaan käsityksen omasta oppimisestaan

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (suoritettu/hylätty). Opintojakson suorittaminen itsenäisesti ei ole mahdollista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana mm. vahvistetaan ja syvennetään lukio-opiskelussa vaadittavia taitoja, tutustutaan erilaisiin muistiinpanotekniikoihin, etsitään omaa oppimistyyliä sekä käydään läpi oppimiseen liittyviä haasteita. Lisäksi jakson aikana tehdään kaikille uusille opiskelijoille lukitesti.

Opintojakso on tarkoitettu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

11.19.5. Science and culture, 2 op (SC1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija saa kansainvälistä kokemusta ja kehittää maailmankansalaisen taitojaan
- opiskelija syvenyy ainekohtaiseen aiheeseen ja luo siihen liittyvän tuotoksen tai tutkielman

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty - hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tehdään opintomatka englanninkieltä pääkielenä käyttävään maahan. Opintojakso toteutetaan oppiainerajat ylittävänä yhteistyönä, ja mukana olevat oppiaineet ja niihin liittyvät vierailut määräytyvät kunkin toteutuskerran mukaan. Opintojakson tehtäviin voivat kuulua opintomatkan ennakovalmistelut, matkalle osallistuminen sekä jälkiraportointi ja siihen liittyvä tuotos tai tutkielma.

11.19.6. Vanhojentanssien tyylikurssi, 1 op (STYLE)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opitaan tuntemaan juhlapukeutumisen ja etiketin historiaa ja nykypäivää ja erilaisten asujen välittämiä viestejä
- Opitaan luomaan yhtenäinen kokonaisuus omasta juhlatyylistä
- Opitaan tekemään kestävä ja kaunis, itselle sopiva juhlakampaus ja -meikki
- Opitaan valitsemaan asusteet niin, että vanhojen tanssit ovat mukavat ja turvalliset itselle ja tanssikumppanille
- Opitaan keinoja, joilla vanhoja tansseja voi toteuttaa omalta osalta kestävän kulutuksen ideologian mukaan

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Tutkitaan muodin ja juhlapukeutumisen sekä vanhojen tanssien historiaa
- Tehdään suunnitelma omasta vanhojentanssityylistä esimerkiksi moodboardin avulla
- Harjoitellaan tekemään juhlakampaus ja -meikki
- Tutkitaan mahdollisuuksia ostaa, lainata tai tuunata puku tai asun osia
- Voidaan korjata, tuunata tai valmistaa puku, puvun osa tai asuste
- Voidaan järjestää kierrätys-, tuunaus-, vaihto- tai vuokraustapahtuma vanhojen päiviin liittyen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Mietitään, miten vanhojen tansseissa voisi säästää resursseja: mitä voi lainata, mitä tehdä itse, missä kaveri voi auttaa

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opitaan tuntemaan länsimaista, kotimaista ja akateemista juhlaetikettiä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opitaan huomaamaan, mistä tyylivaikutteet tulevat ja tutkitaan muotia ilmiönä

Hyvinvointiosaaminen

Luova toiminta tuo hyvinvointia

Monitieteinen ja luova osaaminen

Muoti ja puku ilmiöinä ovat monitieteisiä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvun 5 yleisiä arviointiperiaatteita. Opintojaksosta ei anneta numeroarvosanaa, vaan merkintä hyväksytty tai hylätty.

11.19.7. Lukiolaisen tv-taidot, 1 op (TVT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii toimimaan lukion tv-ympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- G Suite for Education
- Abitti
- Wilma
- Ja/tai muita kulloinkin käytössä olevia palveluita ja ohjelmistoja

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii tietoyhteiskunnassa toimimisessa keskeisiä taitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ryhmätyötaitoja digitaalisessa ympäristössä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija voi harjoitella esimerkiksi kalenterin käyttöä omaa hyvinvointia vahvistavana tekijänä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija havaitsee, että samoja digitaalisia työkaluja käytetään useiden eri oppiaineiden yhteydessä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiolaisen tv-taidot tutustuttaa lukion aloittavan opiskelijan keskeisiin käytössä oleviin digitaalisiin oppimisympäristöihin ja työkaluihin.

11.19.8. Lukion arki ja juhla, 2 op (XX1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssi suoritetaan osallistumalla koko opiskeluaikana aktiivisesti viikottaiseen ryhmänohjaukseen sekä lukuvuoden erilaisiin juhliin ja muuhun yhteiseen toimintaan. Tällaisia tilaisuuksia ovat esimerkiksi vuosittain toistuvat

- alkavien opiskelijoiden ryhmäytyspäivät
- penkkarit
- vanhojentanssit

Lisäksi vuosittain järjestetään vaihtelevasti teema- ja toimintapäiviä, joihin osallistuminen myös kuuluu tämän kurssin suorittamiseen.

Opiskelijan osallistumisaktiivisuutta seuraa ryhmänohjaaja.

11.19.9. Vaikuttaminen opiskelijayhteisössä, 4 op (ÄI9OPKH)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.20. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kielenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielen, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia,

ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määritellyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisen asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet

tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan **hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen** sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä **monitieteiseen ja luovaan osaamiseen**. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista**. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökuuluihin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopinnot mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.

Kieliopinnot vahvistavat **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestäättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaamisen osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tulkita tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)	Taito tuottaa tekstejä (suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)
Englanti, A-oppimäärä	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)	B2.1 (B1.1)
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)	A2.2–B1.1 (A2.1)
Muut kielet, A-oppimäärä	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)	B1.2 (A2.2)
Englanti, B1-oppimäärä	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet, B1-oppimäärä	B1.1 (A1.3)	B1.1(A1.3)	B1.1 (A1.3)
Englanti, B2-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet, B2-oppimäärä	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.3)	A2.2 (A1.2)
Englanti, B3-oppimäärä	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet, B3-oppimäärä	A2.1	A2.1	A2.1

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkastuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkiellisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen
- osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana
- osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä
- muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti
- saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasosteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

11.20.1. Vieraat kielet, englantia, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Opintojakson moduulit

- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta
- kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan
- vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan
- syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Harjoitellaan maailmankansalaisen taitoja ja tarkastellaan englannin asemaa ja kielitaidon merkitystä globaalissa maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään monipuolisesti englannin kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa toteutetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita arvioinnin toteuttamiseen. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan monipuolisesti vuorovaikutustaitoja ja pyritään kasvattamaan rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään englannin kielellä taitotasosta riippumatta. Tarkastellaan englannin kielen asemaa maailmassa ja tähdenetään kielitaidon merkitystä itselle omassa arjessa ja tulevaisuudessa.

Englannin kieli luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- luova toiminta
- kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle
- itseilmaisu identiteetin rakentumisessa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana tarkastellaan ja tehdään luovia tuotoksia ja käytetään englantia luovan ilmaisun välineenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään monipuolisesti englannin kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kurssin aikana kartutetaan globaalien ja eurooppalaisen kulttuuriperinnön tuntemusta käsittelemällä luovia tuotoksia ja niiden roolia eri puolilta maailmaa tulevien ihmisten yhdistäjänä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin
- kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella
- hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa
- ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo
- yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus
- neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)
- median rooli asenteiden muokkaajana

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana kehitetään yhteiskunnallista osaamista tarkastelemalla vaikutusmahdollisuuksia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä paikallisella ja globaalilla tasolla.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään monipuolisesti englannin kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja
- kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmässä

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat
- erilaiset tulevaisuudenvisiot
- kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia
- yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys
- englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla kehitetään monitieteistä ja luovaa osaamista tarkastelemalla laajasti eri tieteenaloja, yhdistelemällä eri oppiaineiden taitoja ja tietoja sekä arvioimalla tietolähteitä monesta näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan opiskelijan vaikutusmahdollisuuksia kestävästä tulevaisuuden rakentamiseksi.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään monipuolisesti englannin kielellä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään monipuolisesti englannin kielellä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan taitoja toimia kansainvälisissä yhteyksissä ja käsitellä globaaleja haasteita.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana käsitellään ympäristöaiheita ja kestävän kehityksen aiheita monipuolisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan kykyä ottaa toinen huomioon empaattisesti ja kohteliaasti vuorovaikutustilanteissa ja kerrytetään rohkeutta ja taitoja toimia myös vaikeasti ennakoitavissa tilanteissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutusosaamista ryhmä- ja parityöskentelyn avulla ja kehitetään rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään monipuolisesti monenlaisista aiheista ja monissa eri yhteyksissä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan taitoja toimia kansainvälisissä yhteyksissä kulttuuriset eroavaisuudet huomioiden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toteutetaan luvussa 5 kuvattuja periaatteita. Opiskelijan on mahdollista suorittaa Opetushallituksen suullisen kielitaidon koe ja saada siitä erillinen todistus lukion päättötodistuksen oheen. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

What else is new? Challenge yourself!, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ymmärtää kielellisesti ja sisällöllisesti vaativia suullisia ja kirjallisia tekstejä
- vahvistaa kielen ymmärtämisen taitojaan ja strategioitaan
- laajentaa aktiivista ja passiivista ilmaisuväriä
- vahvistaa oman ilmaisunsa taitoja ja monipuolisuutta

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- aihepiirit liittyvät mm. ajankohtaisiin aiheisiin ja erilaisiin maailmankuviin
- valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden tarpeet ja kiinnostuksen kohteet

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään monipuolisesti englannin kielellä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana käsitellään monissa eri muodoissa olevia tekstejä ja harjoitetaan monilukutaitoa digijassassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toteutetaan luvussa 5 kuvattuja periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty - hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana hiotaan ja vankennetaan opiskelijan kielitaitoa monipuolisesti vaativalla tasolla lukion päättövaiheessa.

Abi English, 2 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrata opiskelijoiden tärkeiksi kokemia aiheita oppimäärän pakollisilta kursseilta
- kehittää haastavien tekstien ymmärtämistaitoja ja tekstien monilukutaitoa
- kehittää eri aihepiirien sanasto-osaamista
- harjoitella yo-kokeen tehtävätyyppejä
- arvioida omaa osaamista suhteessa lukion päättövaiheen tasoon B2.1

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan oppimäärän pakollisten ja valinnaisten moduulien sisältöjä
- käsitellään vaativia tekstejä ajankohtaisista aiheista
- luetunymmärtämis-, kirjoitus-, kuullunymmärtämis- ja puhe-harjoituksia pakollisten moduulien aihepiireistä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana yhdistellään opittuja tietoja ja taitoja useista eri oppiaineista ja aihepiireistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja rakentavaa viestintää.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana arvioidaan omaa osaamista suhteessa tavoitteisiin ja tarkastellaan oppiaineen opintojen aikana tapahtunutta kehitystä lukion aikana.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toteutetaan luvussa 5 kuvattuja periaatteita. Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty - hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan ylioppilaskokeessa tarvittavia tekstin käsittely- ja tuottamistaitoja. Suositellaan suoritettavaksi kolmantena opiskeluvuonna.

English - the basics, 1 op (ENA11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- kerrata peruskoulun englannin oppimäärää
- rohkaista käyttämään ja kehittämään kielitaitoa tasosta riippumatta
- kehittää vieraiden kielten opiskelustrategioita
- tutustua omaan itseän kielenoppijana ja -käyttäjänä ja tunnistaa tarpeellisia kertauskohtia ja itselle sopivia työtapoja

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- peruskoulun englannin oppimäärän keskeisten sisältöjen kertaus
- lukion oppimäärään, taitotasoon ja työtapoihin orientoituminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään englannin kielellä ja toimia aktiivisena keskustelijana.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla hiotaan työelämässä ja tulevaisuissa opinnoissa tarvittavan kielitaidon perustaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan luvussa 5 kuvattuja arvioinnin periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksyty-hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan peruskouluenglannin tärkeimpiä rakenteita ja sanastoa, tunnistetaan yksilöllisiä kertaustarpeita sekä kartutetaan rohkeutta viestiä englannin kielellä. Suositellaan suoritettavaksi ensimmäisen opiskeluvuoden aikana.

English outside the school, 2 op (ENA13)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukioenglannin kurssi, jonka voi hyväksilukea muualla suoritetun kielikurssin tai kielialueella oleskelun ja sovittujen näyttöjen perusteella osaksi lukioenglannin oppimäärää. Sisällöistä ja suoritustavoista sovitaan opiskelijan ja aineenopettajan välillä. Päätöksen hyväksilukemisesta tekee lukion rehtori.

Grow up!, 11 op (Go1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.20.2. Espanja (ES1)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla opitaan espanjan kielellä viestimisen perusteet sekä tekstin ja puheen tuottaminen. Käymme läpi kieliopin perusteet (mm.verbien taivutus), numerot, viikonpäivät, kuukaudet ja vuodenaajat sekä monia hyödyllisiä fraaseja. Opit asioita espanjalaisesta yhteiskunnasta ja kulttuurista sekä saat sanavarastoa mm. opiskeluun liittyen. Bienvenidos!

Tavoitteet

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään kieltä suullisesti ja oppimaan kielen perusasioita. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatus on osa opintojakson sisältöjä.

Osaamisen arviointi

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

Laaja-alaiset osaamiset

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelussa pääpaino on suullisissa harjoituksissa pienryhmissä tai pareittain.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija perehtyy espanjankielisen maailman kulttuuriin ja kieleen.

Opintojaksot

Espanja, 2 op (ES1)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään kieltä suullisesti ja oppimaan kielen perusasioita. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatus on osa opintojakson sisältöjä.

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiinomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään kieltä suullisesti ja oppimaan kielen perusasioita. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatus on osa opintojakson sisältöjä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan kansainvälisyys-, kulttuuri- ja kielitaito-osaaminen sekä maailmankansalaisen taidot kehittyvät.

Vuorovaikutusosaaminen

Kielenopiskelussa pääpaino on suullisessa osaamisessa ja oppiminen on vuorovaikutteista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään kieltä suullisesti ja oppimaan kielen perusasioita. Globaali- ja kansainvälisyyskasvatus on osa opintojakson sisältöjä.

11.20.3. Ranska (RAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Minä ja ranskankielinen maailma, 2 op (RAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiinomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla kehitetään kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjaannutetaan kykyä toimia ryhmässä ja rohkeutta viestiä uudella kielellä toiseen kielenkäyttäjään tukeutuen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla kasvatetaan opiskelijan kulttuurista ja kielellistä repertuaaria ja laajennetaan ranskankielisen maailman kulttuuri-ilmiöiden tuntemusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arviointia toteutetaan luvussa 5 eriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Arjen taitoja ja tilanteita, 2 op (RAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjaannutetaan kykyä toimia ryhmässä ja rohkeutta viestiä uudella kielellä toiseen kielenkäyttäjään tukeutuen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan empatiataitoja ja toisen tukemista viestintätilanteiden haasteissa sekä kasvatetaan minäpystyvyyden tunnetta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arviointia toteutetaan luvussa 5 eriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Vapaa-aika, koulu ja harrastukset, 2 op (RAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjaannutetaan kykyä toimia ryhmässä ja rohkeutta viestiä uudella kielellä toiseen kielenkäyttäjään tukeutuen.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija harjaantuu viestimään hänelle tärkeistä asioista ja rakentamaan ymmärrystä ja yhteyttä eri kulttuureista tulevien ihmisten välille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arviointia toteutetaan luvussa 5 eriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Kielten ja kulttuurien kohtaamisia, 2 op (RAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa korostuu globaali- ja kulttuuriosaaminen. Harjoitellaan maailmankansalaisen taitoja ja tarkastellaan ranskan asemaa ja kielitaidon merkitystä globaalissa maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään ja tukea toisen ilmaisua ranskan kielellä yhä monipuolisemmissa tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arviointia toteutetaan luvussa 5 eriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Hyvinvointi ja terveys, 2 op (RAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aihepiirit käsittelevät hyvinvointia ja terveyttä. Opiskelija harjaantuu viestimään näistä aihepiireistä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään ja tukea toisen ilmaisua ranskan kielellä yhä monipuolisemmissa tilanteissa.

Ranska luovan ilmaisun välineenä, 2 op (RAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla tarkastellaan ja tehdään luovia tuotoksia, vahvistetaan kulttuuriperintöjen tuntemusta ja tarjotaan erilaisia näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla kasvatetaan opiskelijan kulttuurista ja kielellistä repertuaaria ja laajennetaan ranskankielisen maailman kulttuuri-ilmiöiden tuntemusta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla harjoitellaan vuorovaikutusosaamista kehittämällä rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään ja tukea toisen ilmaisua ranskan kielellä yhä monipuolisemmissa tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arviointia toteutetaan luvussa 5 eriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Tulevaisuus, jatko-opinnot ja työelämä, 2 op (RAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana käsitellään tulevaisuuden suunnitelmia, työelämää ja yrittäjyyttä sekä pohditaan kielitaidon merkitystä yhteiskunnassa ja omassa tulevaisuudessa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana tarkastellaan yksilön toimintamahdollisuuksia kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksossa vahvistetaan maailmankansalaisen taitoja ja asennetta ja tarkastellaan monipuolisen kielitaidon merkitystä tulevaisuudensuunnitelmissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arviointia toteutetaan luvussa 5 eriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Ranskankielinen media, 2 op (RAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana käsitellään ajankohtaisia, merkittäviä ilmiöitä ja yhdessä ratkottavia globaaleja haasteita sekä pohditaan yksilön vaikutusmahdollisuuksia.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana harjoitellaan maailmankansalaisen taitoja ja asennetta sekä vahvistetaan taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana tarkastellaan yhteiskunnallisia rakenteita ja vaikuttamista mediassa ja yhteiskunnan tasolla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla arviointia toteutetaan luvussa 5 eriteltyjen periaatteiden mukaisesti. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanalla 4-10.

Ranskankielinen kulttuurivaihto, 2 op (VKB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- opiskelija syventää jonkin ranskankielisen maan kulttuurintuntemustaan
- opiskelija rohkaistuu käyttämään ranskan kieltä koulun ulkopuolisissa yhteyksissä

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksyty-hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla toteutetaan kulttuurivaihto ranskan kielellä. Opiskelija saa käytännön kokemusta ranskan kielellä toimimisesta ja käyttää kieltä uusissa tilanteissa. Opintojaksoon sisällytetään kansainvälistä liikkuvuutta tai virtuaalista yhteistyötä vieraskielisen opiskelijaryhmän kanssa. Opintojaksoon voidaan rehtorin ja aineenopettajan päätöksellä hyväksyä myös koulun ulkopuolella suoritettu ranskan kielivaihtoprojekti.

11.20.4. Saksa (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kielenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

Minä ja saksankielinen maailma, 2 op (SAB31)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne.

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskellaan saksan alkeita, mm. itsestä ja perheestä kertominen, tervehdykset.

Arjen taitoja ja tilanteita, 4 op (SAB32)

Opintojakson paikalliset opintojaksot

- Minä ja saksankielinen maailma, 2 op (SAB31)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot , yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot

Rakentavan viestinnän taito

Monitieteinen ja luova osaaminen

Jatkuva oppimistaitojen kehittäminen.

Minä ja saksankielinen maailma

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne.

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Minä ja saksankielinen maailma

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakssossa opetellaan mm. sopimaan tapaamisesta ja asioimaan esim. kahvilassa.

Vapaa-aika, koulu ja harrastukset, 2 op (SAB33)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot.

Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakssossa opetellaan mm. kertomaan vapaa-ajanvietosta, harrastuksista ja koulunkäynnistä.

Kielten ja kulttuurien kohtaamisia, 2 op (SAB34)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen.

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa aiheina ovat mm. saksalainen sekä suomalainen arki ja juhla. Opetellaan kertomaan mm. Suomen luonnosta ja suomalaisista.

Hyvinvointi ja terveys, 2 op (SAB35)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tunne- ja empatiataidot

Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot

Rakentavan viestinnän taito

Hyvinvointiosaaminen

Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheina mm. elämän tärkeät asiat ja terveellinen elämä.

Saksa luovan ilmaisun välineenä, 2 op (SAB36)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämien.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa harjoitellaan mm. erilaisia viestintätilanteita ja oman mielipiteen perustelua.

Tulevaisuus, jatko-opinnot ja työelämä, 2 op (SAB37)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aiheina mm. lukion jälkeiset opinnot ja työelämä. Opetellaan kertomaan omista tulevaisuudensuunnitelmista.

Saksankielinen media, 2 op (SAB38)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Lähdekriittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen.

Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Arvolähteinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito digiajassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakson arvioinnissa noudatetaan luvussa 5 eriteltyjä periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Moduulista annetaan numeroarvosana asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan koko maailmaa koskettaviin ajankohtaisiin aiheisiin.

Saksan kielivaihtoprojekti, 2 op (SAB39)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa kielitietoisuus syvenyy ja rakentavan viestinnän taidot paranevat. Parannetaan sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen ja saksalaisen kulttuurin tuntemus lisääntyy sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärrys syvenee.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi

Opintojakso arvioidaan S-merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Saksan kielivaihtoprojekti

Opiskelija saa tilaisuuden käyttää oppimaansa kielitaitoa ja voi syventää saksalaisen kielialueen kulttuurintuntemusta autenttisessa ympäristössä. Hän oppii ymmärtämään saksalaisen yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kulttuurien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä mm. vierailemalla yrityksissä, tutustumalla nähtävyyksiin ja seurustelemalla saksalaisten nuorten ja heidän vanhempiensa kanssa. Hän osallistuu saksalaisen koulun arkeen käymällä oppitunneilla. Isäntäperhetoiminnassa opiskelija omaksuu myöhemmin opinnoissa ja työelämässä tarvittavia järjestelytaitoja sekä aikataulujen yhteensovittamista ja erilaisten mielipiteiden huomioimista. Opintojaksoon kuuluu opintomatka Saksaan ja yhteistyökoulun vastavierailun järjestäminen Suomessa.

11.21. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenvälisellä tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakoulu yhteistyötä.*

Yhteiskunnallisen osaamisen ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävänsä tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.

Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä
- motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävänsä kehityksen mukaisesti.

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota

- osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoisiksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsenynteitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

11.21.1. Grow up!, 11 op (Go1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.21.2. Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1)

Integraatio-opintojaksot ovat oppiaineiden lopussa.

11.21.3. Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä
- ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista

- pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta
- osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Demokratia ja oikeusvaltio

- ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta
- kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista harjoittavia työtapoja ovat suurin osa kurssin työtavoista, mm. harjoittaminen tiedonhakuun monitulkintaisen informaation maailmassa. Opintojakso kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamiseen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaamista harjoittavia työtapoja ovat esimerkiksi asiatekstin tuottaminen jättilastojen lukeminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista harjoittavia työtapoja ovat esimerkiksi, yhteiskunnallisen keskustelutaidon harjoittaminen mediaa hyödyntäen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinoissaan eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelija oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi yhteiskunnallisen tiedon käsittelystä ja ymmärtämisestä esimerkiksi mediaharjoituksissa.. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan aktiivisemmaksi kansalaiseksi ja tietoiseksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvasta osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Opintojakso keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, ihmisoikeudet, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta sekä vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuvat yhteiskunnallinen osaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen sekä vuorovaikutusosaaminen. Näitä harjoitettavia työtapoja ovat esimerkiksi asiatekstin tuottaminen, yhteiskunnallisen keskustelutaidon harjoittaminen mediaa hyödyntäen ja tilastojen lukeminen.

11.21.4. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*
- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentymisen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen painottuu mm. ajankohtaisten asioiden kriittisessä tutkimisessä ja arvioinnissa ja tiedonhaussa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen näkyy opintojakson sisällöissä. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun ja toimimaan globaalikansalaisena.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Globaali kestävä ja eettinen kuluttaminen liittyy opintojakson sisältöihin ja tähän eettiseen ja ekologiseen näkökulmaan liittyen voidaan toteuttaa mm. tutkivan oppimisen tehtäviä tai esim. vastamainosten analysointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin yhteiskuntaopin oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelijan oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta esimerkiksi ajankohtaisten aineistojen käsittelystä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia ja tulemaan tietoisiksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvaa osaamista ja sen soveltamista mittaavista näytöistä. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso perehdyttää Suomen ja Euroopan asemaan globalisoituvassa maailmassa sekä Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen. Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia käyttäen monipuolisia tietolähteitä. Opiskelijaa kannustetaan osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun ja toimimaan globaalikansalaisena. Opintojaksolla on mahdollista toteuttaa tutkivaa oppimista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuvat **yhteiskunnallinen osaaminen** sekä **globaali- ja kulttuuriosaaminen**. Näitä harjoitettavia työtapoja ovat esimerkiksi ajankohtaisten uutismateriaalien sekä asiakirja-aineistojen analysointi. Laaja-alainen osaaminen vahvistuu myös suoraan opintojakson aihepiirien ja aineistojen kautta.

11.21.5. Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*
- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuu yhteiskunnallinen osaaminen. Sitä harjoitettavia työtapoja ovat esimerkiksi oikeuskäytänteisiin tutustuminen sekä oikeudellisten tapausten käsittely.

Hyvinvointiosaaminen

Laaja-alaisissa osaamisissa painottuu myös hyvinvointiosaaminen. Sitä harjoitellaan mm. tutustumalla lakikäytänteisiin, jotka liittyvät ihmisten arkeen, esim. vuokrasopimuksiin, asunnon ostamiseen, työelämän käytänteisiin ja velanottamiseen. Opintojaksolla toteutetaan myös mahdollisuuksien mukaan vierailuja mm. käräjäoikeuteen ja/tai poliisiin vierailu oppitunnille.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin yhteiskuntaopin oppiaineen arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinoissaan eteenpäin, tavoitteiden saavuttamista kohti auttavaa, ei dokumentoivaa palautetta. Opiskelija oppimista ja laaja-alaisen osaamisen kehittymistä tuetaan opintojakson aikana antamalla palautetta lakitiedon tehtävissä. Opiskelun aikaisen palautteen tarkoituksena on ohjata opiskelijaa tulemaan aktiivisemmaksi kansalaiseksi ja tietoiseksi työskentelytavoistaan. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteisiin pohjautuvasta osaamista ja sen soveltamiskykyä mittaavista näytöistä.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Opintojaksolla harjaannutaan oikeudelliseen ajatteluun, tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioden hoitamiseen. Painopiste on yksilön kannalta keskeisissä oikeudellisissa näkökulmissa.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueista painottuvat **yhteiskunnallinen osaaminen** sekä **hyvinvointiosaaminen**. Näitä harjoittavia työtapoja ovat esimerkiksi oikeuskäytänteisiin tutustuminen sekä oikeudellisten tapausten käsittely.

11.22. Draama (DRA)

Oppiaineen tehtävä

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Laaja-alaiset osaamiset

Opintojaksot

11.22.1. Ilmaisun iloa, 2 op (DRA1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- ilmaisun perusvalmiuksien vahvistaminen ja kehittäminen
- tutustutaan uuden oppiaineen, draaman, luonteeseen ja sen työtapoihin
- tutustutaan ryhmään ja itseensä sen jäsenenä
- harjoitellaan oman ilmaisurohkeuden löytämistä erilaisten harjoitteiden avulla

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset rentoutus-, hengitys-, keskittymis-, kontakti-, aisti-, liike-, ja ääniharjoitukset
- improvisointiharjoitukset

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Draamassa toimitaan aina ryhmässä ja opetellaan työskentelemään erilaisten ihmisten kanssa.

Hyvinvointiosaaminen

Draaman opiskelu perustuu oppilaan vapaaehtoiseen haluun ja kiinnostukseen kehittää ja vahvistaa itsetuntemustaan ja -luottamustaan sekä parantaa vuorovaikutustaitojaan. Tämä tukee opiskelijan hyvinvointia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso perustuu opiskelijoiden aktiiviseen läsnäoloon. Arvioinnin keskeinen elementti on asenne työskentelyyn itseensä ja ryhmän kanssa toimimiseen. Kurssilla käytetään harjoitteiden yhteydessä vertaisarviointia ja itsearviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ilmaisun iloa on koulukohtainen draaman peruskurssi, jossa opiskelija vahvistaa vuorovaikutustaitojaan ryhmässä toimien.

11.23. Integraatio-opintojaksot

11.23.1. Fysiikka ja kemia luonnontieteinä, 2 op (FYKE1)

Oppiaineet

- Fysiikka
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin
- saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta
- oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa
- osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.
- Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä
- mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi
- graafinen malli ja lineaarinen malli
- yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä
- kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa
- jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla
- puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät
- ainemäärä ja konsentraatio

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt tarjoavat taustatietoa yhteiskunnallista osaamiselle. Erityisesti yhteiskunnallista osaamista voidaan kehittää esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

- Tutustutaan kemian ja fysiikan alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin.
- *Luonnontieteitä arjessa ja juhlassa* -tehtävä, jossa opiskelijat tutustuvat alan liittymiseen tiettyjen ammattikuntien työtehtäviin.
- *Luonnontieteen uutinen* -tehtävä: kullakin oppitunnilla vuorossa olevat opiskelijat esittävät mediasta löytämänsä tuoreen luonnontiedeaiheisen uutisen tai artikkelin.
- Kiinnitetään huomiota lähdekritiikkiin luonnontieteen uutisen yhteydessä.
- Arjen aineiden ominaisuuksien ja käyttöturvallisuuden tarkastelu.
- Pitoisuuden merkitys arvioitaessa aineen mahdollista haitallisuutta.
- *Luonnontieteen keksinnöt* -tehtävä: tutustutaan alan innovaatioihin ja niiden aikaansaamiin vaikutuksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Ryhmässä työskentely sekä tutkimustulosten ja harjoitustehtävien ratkaisujen kommunikointi muulle ryhmälle kehittävät opiskelijan vuorovaikutusosaamisen taitoja. Edellä mainittuja tehtäviä *Luonnontieteitä arjessa ja juhlassa*, *Luonnontieteiden uutinen* ja *Luonnontieteen keksinnöt* voidaan käyttää vuorovaikutustaitoja kehittävien esitysten pohjana.

Viestinnällistä vuorovaikutusta harjoitellaan esittämällä kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tuloksia erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyyylimalleina, reaktioyhtälöinä).

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista voidaan kehittää esimerkiksi opintojakson seuraavilla sisällöillä ja työtavoilla:

- Oman opiskelun aikatauluttaminen ja etukäteissuunnittelu.
- Tutustutaan luonnontiedealojen ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin.
- Edellä mainitut tehtävät *Luonnontieteitä arjessa ja juhlassa* ja *Luonnontieteiden uutinen*.
- Arjen aineiden ominaisuuksien ja käyttöturvallisuuden tarkastelu.
- Pitoisuuden merkitys arvioitaessa aineen mahdollista haitallisuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista voidaan kehittää tarkastelemalla luonnontieteiden merkitystä kulttuurin kehittämisessä ja yhteiskunnan toiminnassa. Esimerkkejä:

- Edellä mainitut tehtävät *Luonnontieteen keksinnöt* ja *Luonnontieteitä arjessa ja juhlassa*.
- Fysiikan ja kemian historiallisen kehityksen aikajanan tarkastelu.
- SI-järjestelmän kehitys osana kulttuurista kehitystä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaamisen näkyvät vahvemmin muissa opintojaksossa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Esimerkkejä monitieteisen ja luovan osaamisen tavoitteiden harjoittelemisesta:

- Kokeellisten töiden ja harjoitustehtävien tulosten esittäminen erilaisilla mallinnustavoilla (esimerkiksi kuvina, kuvaajina, taulukkoina, molekyyylimalleina, reaktioyhtälöinä).
- Yhtenevyysien etsiminen eri luonnontiedeaineiden tiedoista ja taidoista (esimerkiksi samat tai läheisesti toisiinsa liittyvät käsitteet ja työtavat).
- Työskentely tietokoneella ja automaattisilla mittausjärjestelmillä.
- Työskentely myös ilman tietokonetta tai automaattista mittausjärjestelmää.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan fysiikan ja kemian arviointiperiaatteiden sekä luvussa 5 esitettyjen periaatteiden ja käytäntöjen mukaan. Opintojakson fysiikan ja kemian osuudesta annetaan kummastakin numeroarvosana asteikolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Aloitetaan fysiikan ja kemian lukio-opinnot.

11.23.2. Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa, 5 op (GE1KE2FY2ÄI3)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Fysiikka
- Maantiede
- Kemia

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen
- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä
- tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja
- osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä
- osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla
- osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla
- tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla
- tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana
- osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomeediaa hyödyntäen
- osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestäväen elämäntavan edistämässä
- tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa
- osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti
- osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa
- ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 1

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen
- energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen
- energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueelliset ajankohtaiset uutiset

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- ilmastonmuutosten mekanismit
- nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia
- kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat
- ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä

Ihmiskunnan muutoksia

- väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset
- puhtaan veden puute, nälkä
- hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys
- pakolaisuus
- kestäväen kehityksen sitoumukset

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestäväen elämäntavan edistämässä luonnontieteissä
- aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus
- aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla

Paikallinen lisäys

- Opintojakson työskentelytapoina voidaan käyttää esimerkiksi paneelikeskusteluja, mediaseurantaa ja uutisanalyysejä hyödyntäen esittelyssä geomedian keinoja.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa analysoida ympäristön muutosten ja ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida niiden seurauksia eri alueilla sekä tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla. Esimerkkejä mahdollisista aiheista: materiaalien ja tuotteiden elinkaari, raaka-aineresurssit, opiskelijan omat elämäntapavalinnat, energiantuotantotavat ja energian käyttö kotitalouksissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii sosiaalisia ja yhteistyötaitoja sekä vastuunottoa omasta ja muiden työskentelystä ryhmäkeskustelujen ja esimerkiksi pienryhmissä tehtävän mediaseurannan avulla. Myös kirjalliset harjoitukset kehittävät vuorovaikutusosaamista. Opiskelija oppii kuuntelemaan muita ja antamaan palautetta sekä osallistumaan ryhmän vuorovaikutukseen rakentavasti.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii arvioimaan kriittisesti eri medioista löytyviä ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista. Opiskelija saa keinoja arvioida yhteiskunnallisten päätösten ja toimintatapojen vaikutuksia ympäristöön.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii luottamaan itseensä vuorovaikutus- ja ryhmäviestintätilanteessa. Hän harjoittelee oman opiskelunsa suunnittelua ja aikatauluttamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija löytää yhtenevyyksiä eri oppiaineiden aiheista. Kurssilla tutkitaan erilaisia monimuotoisia tekstejä eri tieteenaloilta. Monimuotoinen teksti liittyy laajaan tekstikäsitykseen, eli tarkoittaa muun muassa kirjoitettuja ja puhuttuja tekstejä eri tekstilajeista, kuvia, diagrammeja, videoita ja muita audiovisuaalisia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon sisällyvistä moduuleista annetaan erilliset arvosanat asteikolla 4-10. Opintojakson aikainen formatiivinen ja osin myös summatiivinen arviointi voivat olla yhteistä.

Arviointi toteutetaan tukeutuen eri oppiaineiden omiin arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Ympäristö ja yhteiskunta vuorovaikutuksessa -opintojaksossa harjoitellaan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen vuorovaikutusmenetelmiä reaaliaineissa ja toisaalta otetaan reaaliaineiden sisällöistä aiheita äidinkielen viestintäharjoituksiin. Viestintätilanteita ja ryhmäviestintää tutkitaan myös

analyttisesti. Kantavana yhteisenä teemana on ympäristön ja yhteiskunnan kestävä tulevaisuus ja siitä viestiminen rakentavalla tavalla eri vuorovaikutustilanteissa. Reaaliaineiden sisällöt tulevat konkreettisesti tutuiksi, kun opiskelijat tarkastelevat sekä ajankohtaisia että tulevaisuuden haasteita ja viestivät niistä.

11.23.3. Grow up!, 11 op (Go1)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Matematiikan pitkä oppimäärä
- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Opinto-ohjaus
- Ruotsi, B1-oppimäärä
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen
- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen
- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen
- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työntöön ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämää astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Talousmatematiikka

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen
- tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Opiskelu- ja työelämä

- opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta
- tulevaisuuden suunnitelmat
- vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään
- itsenäistyvän nuoren elämänhallinta
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- erilaisten hakemusten laatiminen

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus
- oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla
- työ, yrittäjyys ja yritykset
- Suomi globaalin talouden osana
- rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- Opintojakson aiheen johdosta tarkasteltavaksi tulee luonnostaan tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille. Esimerkki: verotuksen ymmärtäminen.
- OPO2: Opiskelija kehittää työnhakuvalmiuksiaan. Vierailujen kautta opiskelijat saavat käsityksen työelämän näkökulmasta.
- Yhteiskuntaoppi: yhteiskunnallisen keskustelutaidon harjoittaminen mediaa hyödyntäen.

Vuorovaikutusosaaminen

- Äidinkieli: Harjaannutaan esiintymisessä, sekä yleisön edessä että digitaalisissa ympäristöissä. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa, myös somessa.
- OPO2: Opiskelijaa tuetaan ja kannustetaan kehittämään sosiaalisia taitoja yhteistyökykyä ja oppimisen taitoja
- Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen ja niistä keskustelemiseen.

Hyvinvointiosaaminen

- Ruotsi:sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa, omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen
- Äidinkieli: itseluottamusta esiintymiseen
- Yhteiskuntaoppi & matematiikka: oman talouden ohjaaminen ja suunnittelu
- Englanti: Opiskelija kerryttää rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään englannin kielellä monipuolisesti ja tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.
- OPO2: Oman itsetuntemuksen edistäminen, vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
- Mahdollisuuksien mukaan henkilökohtaisten tavoitteiden ja opiskeluaikataulun asettaminen sekä opiskelijoiden osallistaminen työtapojen valintaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Matematiikka: rahan vaihto, vieraat valuutat, globaalin talouden hahmottaminen
- OPO2: Opiskelija perehtyy kansainvälisiin koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoihin
- Yhteiskuntaoppi: kansantalouden näkökulma talouteen
- Englanti: Opiskelija tutustuu työelämän ja jatko-opintojen kansainvälisiin mahdollisuuksiin ja harjaannuttaa taitoja toimia kansainvälisissä yhteyksissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Yhteiskuntaoppi: talouden ja ympäristön suhde; kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat, ymmärrys Suomen kytkeytymisestä globaaliin talouteen
- OPO2: Ohjauksessa opiskelijaa kannustetaan oman arvopohjansa ja oppimistarpeiden tutkimiseen ja tunnistamiseen sekä näiden merkitysten pohtimiseen tulevaisuuden työelämän näkökulmasta

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Yhteyksien hahmottaminen eri oppiaineiden välillä, kokonaiskuvan luominen.
- Matematiikan työkalujen käyttö talouden suunnittelussa ja talouden ilmiöiden mallintamisessa.
- Yhteiskuntaoppi: numeerisen ja graafisen aineiston tulkinta ja tuottaminen, asiatekstin tuottaminen
- Opintojakso tuottaa luonnostaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan suhde yhteiskuntaan ja yhteiskuntatieteisiin.
- Opintojaksolla opiskelijaa kannustetaan tarkastelemaan tähänastisten lukio-opintojen aikana kerrytettyjä kielitaitoja ja muuta osaamista ja suhteuttamaan näitä taitoja tulevaisuuden suunnitelmiinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon sisältyvistä moduuleista annetaan erilliset numeroarvosanat asteikolla 4-10. Opintojakson aikainen formatiivinen ja osin myös summatiivinen arviointi voivat olla yhteistä.

Arviointi toteutetaan tukeutumalla oppiaineiden omiin arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu jatko-opintomahdollisuuksiin, työelämään ja itsenäisen nuoren maailmaan usean aineen näkökulmasta. Opiskelija kerryttää tulevaisuuden opinnoissa, työssä tai elämässä tarvittavia kielitaitoja ja kansalaisosaamista. Opintojaksoon voi kuulua työelämään tutustumisjakso.

11.23.4. Itsenäinen Suomi: käännekohtat ja kirjallisuus, 4 op (ISKK)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Historia

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen
- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä
- tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitetyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta
- kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa
- demografiset muutokset ja väestön moninaisuus
- suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti
- eheyttämisen aika ja demokratian kriisi
- Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- Suomi toisessa maailmansodassa
- kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson yhteistyö syventää kulttuurisen identiteetin hahmottamista ja ymmärtämistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Historian osalta opintojaksossa näitä taitoja harjoitettavia työtapoja ovat esimerkiksi asiatekstin tuottaminen, tilastojen lukeminen ja erilaiset lähdekritiikkiharjoitukset.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kasvattaa opintojakson sisältöjen ja työtapojen lisäksi yhteistyö oppiaineiden välillä, joka mahdollistaa historiallisen empatiakyvyn kehittymistä, kun eri aikakauden ihmisten elämään voi tutustua sekä historiallisten että kaunokirjallisten lähteiden kautta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon sisältyvistä moduuleista annetaan erilliset arvosanat. Opintojakson aikainen formatiivinen ja osin myös summatiivinen arviointi voivat olla yhteistä.

Arviointi toteutetaan tukeutumalla oppiaineiden omiin arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu itsenäisen Suomen historiaan ja kirjallisuuteen.

Opintojakson tavoitteena on historian näkökulmasta analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan lopulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta demokraattiseen kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Opintojaksolla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön. Lisäksi syvennetään ymmärrystä historiallisesta empatiasta.

11.23.5. Kasva aikuiseksi, 11 op (KA1)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Opinto-ohjaus
- Ruotsi, B1-oppimäärä
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä
- Yhteiskuntaoppi

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen
- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen
- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen
- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen
- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen
- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen
- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä

- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille
- rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot
- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä
- osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan
- soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa
- oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset
- osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa
- syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta
- tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan
- tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin
- tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen
- tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja
- osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä
- tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyaatimukset sekä valintaprosessit
- osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa
- kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen
- pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä
- tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat
- osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan
- osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 2

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus
- kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten
- kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina
- itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen
- indeksi
- korkokäsite, yksinkertainen korko
- verotus
- valuutat

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat
- korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus
- talletukset ja lainat
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla
- työelämä tietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen
- oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen
- oman hyvinvoinnin edistäminen

- *tulevaisuuden ennakkointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- *Opintojakson aiheen johdosta tarkasteltavaksi tulee luonnostaan tehtäviä ja esimerkkejä, jotka luovat yhteyksiä arjen ja matematiikan opintojen välille. Esimerkki: verotuksen ymmärtäminen.*
- *OPO2: Opiskelija kehittää työnhakuvalmiuksiaan. Vierailujen kautta opiskelijat saavat käsityksen työelämän näkökulmasta.*
- *Yhteiskuntaoppi: yhteiskunnallisen keskustelutaidon harjoittaminen mediaa hyödyntäen.*

Vuorovaikutusosaaminen

- *Äidinkieli: Harjaannutaan esiintymisessä, sekä yleisön edessä että digitaalisissa ympäristöissä. Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavissa, myös somessa.*
- *OPO2: Opiskelijaa tuetaan ja kannustetaan kehittämään sosiaalisia taitoja yhteistyökykyä ja oppimisen taitoja*
- *Englanti: Opiskelija kerryttää rohkeutta ja taitoa ilmaista itseään englannin kielellä monipuolisesti ja tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.*
- *Kannustetaan aktiivisesti järjestelmälliseen havaintojen, kysymysten, oletusten ja päätelmien tekemiseen ja niistä keskustelemiseen.*

Hyvinvointiosaaminen

- Ruotsi:sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa, omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen
- Äidinkieli: itseluottamusta esiintymiseen
- Yhteiskuntaoppi & matematiikka: oman talouden ohjaaminen ja suunnittelu
- Mahdollisuuksien mukaan henkilökohtaisten tavoitteiden ja opiskeluaiakataulun asettaminen sekä opiskelijoiden osallistaminen työtapojen valintaan.
- OPO2: Oman itsetuntemuksen edistäminen, vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Matematiikka: rahan vaihto, vieraat valuutat, globaalin talouden hahmottaminen
- OPO2: Opiskelija perehtyy kansainvälisiin koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoihin
- Yhteiskuntaoppi: kansantalouden näkökulma talouteen
- Englanti: Opiskelija tutustuu työelämän ja jatko-opintojen kansainvälisiin mahdollisuuksiin ja harjaannuttaa taitoja toimia kansainvälisissä yhteyksissä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Yhteiskuntaoppi: talouden ja ympäristön suhde; kestävä talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat, ymmärrys Suomen kytkeytymisestä globaaliin talouteen
- OPO2: Ohjauksessa opiskelijaa kannustetaan oman arvopohjansa ja oppimistarpeiden tutkimiseen ja tunnistamiseen sekä näiden merkitysten pohtimiseen tulevaisuuden työelämän näkökulmasta

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Yhteyksien hahmottaminen eri oppiaineiden välillä, kokonaiskuvan luominen.
- Matematiikan työkalujen käyttö talouden suunnittelussa ja talouden ilmiöiden mallintamisessa.
- Yhteiskuntaoppi: numeerisen ja graafisen aineiston tulkinta ja tuottaminen, asiatekstin tuottaminen
- Opintojakso tuottaa luonnostaan tarkasteltavaksi tehtäviä ja esimerkkejä, joissa näkyy matematiikan suhde yhteiskuntaan ja yhteiskuntatieteisiin.
- Opintojaksolla opiskelijaa kannustetaan tarkastelemaan tähänastisten lukio-opintojen aikana kerrytettyjä kielitaitoja ja muuta osaamista ja suhteuttamaan näitä taitoja tulevaisuuden suunnitelmiinsa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon sisältyvistä moduuleista annetaan erilliset arvosanat. Opintojakson aikainen formatiivinen ja osin myös summatiivinen arviointi voivat olla yhteistä.

Arviointi toteutetaan tukeutumalla oppiaineiden omiin arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija tutustuu jatko-opintomahdollisuuksiin, työelämään ja itsenäisen nuoren maailmaan usean aineen näkökulmasta. Opiskelija kerryttää tulevaisuuden opinnoissa, työssä tai elämässä tarvittavia kielitaitoja ja kansalaisosaamista. Opintojaksoon voi kuulua työelämään tutustumisjakso.

11.23.6. Terveystieto ja tilastot, 4 op (MAB5TE2)

Oppiaineet

- Matematiikan lyhyt oppimäärä
- Terveystieto

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen
- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), valinnainen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveystietoisuudelle ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee korrelaatiotutkimuksen, kyselytutkimuksen terveystiedon aiheesta. Opiskelija vertaa tuloksiaan valtakunnallisiin tuloksiin matematiikan menetelmin.
- Opiskelija harjaantuu käyttämään terveystiedon aiheisiin liittyviä tilastoaineistoja, kuten kouluterveyskysely ja aikuisten terveystapatutkimus.

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*
- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii ymmärtämään riippuvuuksien, fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön, omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii yhteistyötaitoja, suunnitelmallisuutta ja pitkäjänteisyyttä tutkimustyötä tehdessään ja tuloksia raportoidessaan. Opiskelijaa tuetaan taidossa esittää tuloksiaan ja perustella johtopäätöksiään terveystiedon aiheissa matematiikan keinoin.

Itsenäisen työskentelyn valmiuksia voidaan tukea erilaisin itsearviointimenetelmin, henkilökohtaisen tavoitteen asettelun kautta sekä tarjoamalla mahdollisuuksia yksin työskentelyyn.

Yksilö- tai parityönä tehtävä tutkimustehtävä sekä pari- ja ryhmätyöskentely tukevat sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä sekä yhdessä oppimisen taitoja.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja soveltamaan niitä terveystiedon sisältöjen kontekstissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä mm. tutkimustyönsä raportoinnissa. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen (raakadata, erilaiset taulukoinnit, graafiset esitykset, tunnusluvut) ilmiöiden mallintamisessa, tulosten vertailussa sekä tuloksista keskustelemisessä.

Opiskelija oppii hakemaan tietoa ja vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tarkastellaan terveystiedon aiheiden lisäksi monipuolisesti erilaisia yhteiskunnan ilmiöitä tilastomatematiikan keinoin. Voidaan pohtia, miten tilastotietoa voi hyödyntää yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Tarkastellaan terveysviestinnän muotojen ja vaikutuskeinojen merkitystä ihmisten terveystieteille ja terveydelle.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tarkastellaan erilaisia globaaleja ilmiöitä tilastomatematiikan keinoin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tarkastellaan erilaisia ympäristöön liittyviä ilmiöitä tilastomatematiikan keinoin.

Tarkastellaan terveysviestinnän muotojen ja vaikutuskeinojen merkitystä ihmisten terveystieteille ja terveydelle eettiseltä kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Terveystieto

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta.

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Summatiivisen arvioinnin kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi voi kohdistua oppimäärän asiantietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystietämiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Arvioinnin tukena voidaan käyttää kurssilla yksilö- tai parityönä tehtävää terveystutkimusta sekä muita pienimuotoisia tunti- ja kurssitehtäviä tehtäviä ja oppimiskeskusteluja.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Matematiikka

Opintojaksolla toteutetaan monipuolisesti sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on lähinnä opiskelijaa opinnoissa eteenpäin auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Opiskelijat tekevät edistymisestään jatkuvaa itsearviointia. Summatiivinen arviointi koostuu esimerkiksi opiskelijan tuotoksista ja/tai tavoitteiden mukaista osaamista mittaavista kokeista, testeistä tai oppimistehtävistä saaduista arvosanoista. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan formatiivisesti opintojakson aikana tukien opiskelijan oppimista.

Opintojakson arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja formatiivisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja

vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa arvioimaan omaa osaamistaan sekä kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään ja pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Summatiivisen arvioinnin kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4-10.

11.23.7. Minä kielenkäyttäjänä, 3 op (MK1)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Ruotsi, B1-oppimäärä
- Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opintojakson moduulit

- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen

Tavoitteet

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttäen itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppi hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Keskeiset sisällöt

Kieli- ja tekstitietoisuus

- erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä
- monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitelmä, tekstilajin käsite
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen
- tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle
- monikielisyys voimavarana
- erilaisiin teksti- ja tyyllilajeihin tutustuminen
- tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen
- kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet
- omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista kartutetaan opintojakson aikana suullisilla ryhmä- ja paritehtävillä eri kielissä. Kieltä tarkastellaan monipuolisesti vuorovaikutuksen välineenä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana tarkastellaan kieliä, niiden historiaa ja asemaa osana kansainvälistynyttä maailmaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen korostuu opintojakson aikana käsiteltäessä monilukutaitoa ja laajaa tekstikäsitelmää.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista kehitetään kartoittamalla Suomen kielipoliittista historiaa ja kielten asemaa yhteiskunnassa ja myös kansainvälisessä maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arvioinnissa toteutetaan luvussa 5 kuvattuja periaatteita. Opiskelija saa palautetta kaikista kielitaidon osa-alueista. Jokaisesta moduulista annetaan numeroarvosana 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana lukion aloittava opiskelija tutustuu omaan itseensä kielenkäyttäjänä ja arvioi omia kokemuksia eri kielissä sekä niihin liittyviä kokemuksia. Vahvistetaan vieraiden kielten opiskelutaitoja ja syvennetään käsitystä monikielisyudesta ja -kulttuurisuudesta.

Tullaan tietoisiksi kielen ja kielipolitiikan roolista yhteiskunnassa vallankäytön ja viestinnän välineenä. Tutustutaan tekstilajin käsitteeseen ja laajaan tekstikäsitelmään. Pohditaan oman

äidinkielen ja suomen kielen merkitystä itselle osana omaa kielitaitoa. Tutustutaan Suomen virallisiin kieliin, erityisesti ruotsin kielen asemaan ja historiaan Suomessa.

Opiskelija oppii suhteuttamaan kunkin kielen taitojaan eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoihin.

11.23.8. Tutustu taiteisiin, 4 op (MUKU1)

Oppiaineet

- Kuvataide
- Musiikki

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen
- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä
- soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa
- tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista
- tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria
- tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan
- uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita
- harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti
- tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan
- ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa
- ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa
- toimii edistäen turvallisen äänympäristön syntymistä.

Paikallinen lisäys

- tutustua ja toimia yhdessä koko vuosikurssin kanssa

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti

- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana
- opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin
- opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana

Taiteen ja ympäristön kuvat

- kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen
- erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen
- kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulokunnan keinojen käyttäminen
- kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa
- vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin

Intro – kaikki soimaan

- monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto
- luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät
- musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto
- musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet
- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin

Paikallinen lisäys

- mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin; Tuusulanjärven kulttuuriretki, Helsingin kulttuuriretki
- monitaiteellinen ryhmätyö

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintokokonaisuus syventää opiskelijan kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös monitieteinen ja luova osaaminen kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja.

Hyvinvointiosaaminen

Taideaineet ovat olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena taideaineet luovat pohjaa **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutustaitojen** sekä **eettisyyden** kehittymiselle. Opintokokonaisuus tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä taiteen merkityksiä elämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksossa arvioidaan MU1 ja KU1 erikseen kummankin aineen omilla arviointikriteereillä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Pakolliset opintojaksot KU1 ja MU1 muodostavat samanaikaisesti lukion ykkösvuoden alussa suoritettavan Tutustu taiteisiin (MUKU1) -opintojakson.

11.23.9. Uskonto ja vaikuttaminen, 4 op (ÄI5+UE2)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Evankelisluterilainen uskonto

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen
- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta
- perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja
- kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

Maailmanlaajuinen kristinusko

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa

- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyyden ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Aktiivinen ja sivistynyt kansalainen osaa ottaa osaa mielipiteiden vaihtoon, vaikuttaa myös itse ja osaa seurata keskustelua moniarvoisessa maailmassa. Opiskelija tutustuu monimuotoisiin mediateksteihin ja oppii tutkimaan niitä kriittisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena vahvistaa valmiuksia rakentamaan vuorovaikutukseen eri vuorovaikutuskanavilla. Korostetaan tiedollisen osaamisen yhdistämistä ja vaikuttamisen sekä argumentointitaitojen harjoittelemista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monimuotoisten, sekä kuvasta, puheesta että kirjoituksesta koostuvien tekstikokonaisuuksien lukemisen ja tulkitsemisen taitoa harjoitetaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaalissa maailmassa tarvitaan harjoittelua erilaisten näkemysten kohtaamista varten sekä oman näkemyksen ilmaisemiseen vaikuttavalla, eettisellä ja rakentavalla tavalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksoon sisältyvistä moduuleista annetaan erilliset arvosanat. Opintojakson aikainen formatiivinen ja osin myös summatiivinen arviointi voivat olla yhteistä.

Arviointi toteutetaan tukeutuen eri oppiaineiden omiin arviointiperiaatteisiin ja luvun 5 yleisiin arviointiperiaatteisiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutkitaan monimuotoisia, erityisesti mediatekstejä, joiden sisällöt liittyvät maailmanlaajuiseen kristinuskoon. Harjoitellaan eri näkemysten ja katsomusten arviointia ja omia vaikuttamiseen ja argumentointiin liittyviä tietoja ja taitoja.

11.23.10.Vaikuttaminen opiskelijayhteisössä, 4 op (ÄI9OPKH)

Oppiaineet

- Suomen kieli ja kirjallisuus
- Temaattiset opinnot

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), valinnainen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on parantaa erityisesti opiskelijakunnan hallituksessa toimivien opiskelijoiden viestintä- ja vuorovaikutusvalmiuksia hallituksen työhön liittyvissä tehtävissä ja tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

- Käsitellään vuorovaikutusta ja esiintymistä erityisesti opiskelijakunnan hallituksen jäsenen työn näkökulmasta.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijakunnan hallituksen jäsenet syventävät taitojaan erityisesti sellaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka liittyvät hallituksen työhön lukioaikana. Näitä on muun muassa erilaisten tapahtumien ja vierailujen ohjaaminen sekä kokousten järjestäminen ja niihin osallistuminen.

Hyvinvointiosaaminen

Vahvistuvat viestintätaidot tuovat opiskelijalle itseluottamusta ja taitoja viestijänä erilaisissa koulu- ja työelämän tilanteissa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee myös työelämässä ja muussa aikuiselämässä tarvittavia tärkeitä taitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu edellä esitettyihin äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineen arviointiperusteisiin ja luvussa 5 esitettyihin yleisiin arviointiperusteisiin.

Opiskelijakuntatoimintaa ei arvioida numerolla. Suoritusmerkinnän edellytyksenä on aktiivinen toiminta opiskelijakunnan hallituksessa kahden lukuvuoden ajan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso syventää opiskelijan vuorovaikutustaitoja. Näkökulma on erityisesti opiskelijakunnan hallituksen työssä, mutta kurssille voi osallistua, vaikka ei kuuluisi hallitukseen.

12. Liitteet

Nähtävissä alapalkissa väliotsikoin.

12.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

810/2018 Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään lukiolain (714/2018) nojalla:

1 luku Koulutuksen yleiset valtakunnalliset tavoitteet

1 § Kasvu sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijan tasapainoista henkistä, fyysistä ja sosiaalista kasvua sekä edistää elämän, ihmisoikeuksien, kestävän kehityksen, ympäristön ja kulttuurien monimuotoisuuden kunnioittamista. Koulutus tukee kaikessa oppilaitoksen toiminnassa aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Koulutus ohjaa opiskelijaa toimimaan demokraattisesti, vastuullisena ja aktiivisena osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

2 § Tiedot ja taidot Koulutus kehittää laaja-alaisesti opiskelijan valmiuksia omaksua, yhdistää ja käyttää tietojaan ja taitojaan sekä soveltaa oppimaansa monipuolisesti myös oppiainerajat ylittävästi. Koulutus vahvistaa ja syventää opiskelijan yleissivistystä muuttuvassa toimintaympäristössä ja antaa tietoja ja taitoja asetuksen liitteiden mukaisissa opinnoissa. Koulutus kehittää opiskelijan jatko-opinto-, työelämä-, yrittäjäyys-, yhteiskunta- ja kansainvälisyysvalmiuksia. Koulutus vahvistaa perustaa opiskelijan fyysiselle, henkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille ja antaa valmiuksia ja halua niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Koulutus tukee opiskelijan eettisen pohdinnan kehittymistä. Koulutus vahvistaa kokonaisuuksien hallintaa, oppimisen taitoja, tieteellistä ja siihen sisältyvää kriittistä ajattelua, luovuutta, työskentelyn taitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, tiedon hankinta- ja hallintataitoja, tietoteknisiä käyttö- ja soveltamistaitoja sekä taitoa ilmaista itseänsä kirjallisesti ja suullisesti molemmilla kotimaisilla ja muilla kielillä sekä taiteen keinoin.

3 § Jatkuva oppiminen ja ohjaus Koulutuksen tulee ohjata, innostaa ja luoda edellytyksiä jatkuvaan oppimiseen sekä parantaa opiskelijan tulevaisuuden hallinta- ja valintataitoja sekä valmiuksia ura- ja elämänsuunnitteluun. Koulutus kehittää opiskelijan valmiuksia arvioida ja uudistaa osaamistaan sekä tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa. Opiskelija kykenee hyödyntämään saamaansa opinto-ohjausta ja muuta ohjausta ja perehtyy monipuolisesti jatko-opintovaihtoehtoihin sekä osaa tehdä mielekkään jatko-opintoja urasuunnitelman lukio-opintojen aikana.

4 § Opiskeluympäristöt ja toimintakulttuuri Lukiokoulutuksessa tulee hyödyntää monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen, työelämän sekä tieto- ja viestintäteknologian tuntemusta. Opiskeluympäristöjen tulee tukea opiskelijan opiskelumotivaatiota ja auttaa häntä löytämään omat vahvuutensa. Niiden tulee olla opiskelijan kokemuspäässä monialaisesti rikastuttavia sekä pedagogisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisia. Lukion toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa, ja sen tulee edistää kaikkien opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Opinnoissa tulee tavoitella myönteistä asennetta oppimiseen.

5 § Aikuisille tarkoitetun lukiokoulutuksen erityiset tavoitteet Aikuisille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aiemmin hankkimat tiedot, taidot ja osaaminen. Tavoitteena on, että aikuisopiskelija saa sellaisia opiskelu-, viestintä- ja kielellisiä taitoja sekä tietoteknisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetuksen tulee antaa valmiuksia jatkuvaan oppimiseen sekä

tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua. Koulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikuisopiskelun erityispiirteet. Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavien opiskelijoiden ohella opetuksessa voidaan ottaa huomioon yhtä tai useampaa lukion oppimäärään kuuluvaa oppiainetta suorittavat aineopiskelijat sekä muut erityisryhmät.

6 § Valmistavan koulutuksen tavoitteet Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitoksen opetuskielessä sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Lisäksi tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan tukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa.

2 luku Koulutuksen järjestäminen

7 § Koulutuksen järjestämisluvan hakeminen

Lukiolain (714/2018) 3 §:ssä tarkoitettua koulutuksen järjestämislupaa on haettava viimeistään vuosi ennen koulutuksen suunniteltua aloittamisajankohtaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi ottaa käsiteltäväksi myös tätä myöhemmin toimitetun hakemuksen.

8 § Järjestämislupahakemukseen liitettävät selvitykset ja asiakirjat Järjestämislupahakemuksessa on selvitettävä perusteluineen:

- 1) lukiolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu tarve koulutuksen järjestämiselle;
- 2) suunniteltu opiskelijamäärä;
- 3) koulutuksen suunniteltu aloittamisajankohta;
- 4) kunnat, joissa koulutusta on tarkoitus järjestää;
- 5) opetuskielet;
- 6) mahdollisen sisäoppilaitosmuotoisen koulutuksen järjestäminen.

Hakemukseen on lisäksi liitettävä:

- 1) selvitys hakijan omistajatahoista ja hallinnon organisoinnista sekä kuntayhtymän tai rekisteröidyn yhteisön tai säätiön perustamisasiakirjat;
- 2) edellisen päätyneen tilikauden tiedot taseesta ja tuloslaskelmasta taikka mikäli tilejä ei ole vielä päätetty, tilikauden kuluessa taseesta ja tuloslaskelmasta tehty luotettava arvio;
- 3) selvitys hakijan maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta ja niiden hallinnasta sekä toiminnan kannattavuudesta toiminnan suunniteltuna aloittamisvuonna ja neljän sitä seuraavan vuoden aikana;
- 4) suunnitelma kelpoisuusehdot täyttävästä opetushenkilöstöstä;
- 5) suunnitelma käytettävistä tiloista ja opiskeluympäristöistä;
- 6) opetussuunnitelma, jota koulutuksessa on tarkoitus noudattaa;
- 7) suunnitelma yhteistyöstä lukiolain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tahojen kanssa;
- 8) suunnitelma lukiolain 56 §:ssä tarkoitettua laadunhallinnasta ja sen jatkuvasta kehittämisestä. Jos hakemus koskee muutosta voimassa olevaan järjestämislupaan, hakemuksessa selvitetään perusteluineen 1 momentissa tarkoitettua asiaa siltä osin, kuin ne liittyvät haettavaan muutokseen.

9 § Erityisen koulutustehtävän myöntämisen edellytykset

Lukiolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua erityistä koulutustehtävää myönnettäessä otetaan huomioon:

- 1) valtakunnallinen koulutustarve edistää erityistä osaamista ja vahvistaa kansallista osaamisvarantoa;

2) valtakunnallinen ja alueellinen koulutukseen hakeutuminen, opiskelijoiden tarve yhdistää lukiokoulutus vahvaan erikoistumiseen tai erityisharrastuneisuuteen ja tarve rakentaa yksilöllisiä opintopolkuja;

3) erityisen koulutustehtävän mukainen opetustarjonta, hakijan yhteistyöverkostot ja toiminnan vaikuttavuus;

4) henkilöstön kelpoisuus, erityinen osaaminen ja riittävyys, tilojen, välineiden ja opetussuunnitelmien soveltuvuus, toiminnan kehittäminen ja opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet opetuksen ja koulutuksen kehittämisessä sekä hakijan valmius suunnata voimavaroja erityisestä koulutustehtävästä huolehtimiseen;

5) muut mahdolliset haettavan erityisen koulutustehtävän kannalta oleelliset seikat. Jos erityiseen koulutustehtävään sisältyy valtakunnallinen kehittämistehtävä, otetaan tehtävää myönnettäessä lisäksi huomioon:

1) erityisen koulutustehtävän mukaisen opetuspainotuksen valtakunnallinen kehittämistarve;

2) hakijan edellytykset ja valmiudet toimia valtakunnallisena opetuspainotuksensa kehittäjänä;

3) kehittämistoiminnan valtakunnallinen merkittävyys ja vaikuttavuus sekä saavutettavuus;

4) muut kehittämisen kannalta merkitykselliset seikat.

10 § Valtakunnallisen kehittämistehtävän sisältö

Valtakunnallinen kehittämistehtävä voi sisältää:

1) velvoitteen kehittää ja levittää valtakunnallisesti erityisen koulutustehtävän opetuspainotuksen mukaisia pedagogiikkaan, toimintakulttuuriin ja oppimisympäristöihin liittyviä malleja ja hyviä käytänteitä sekä valtakunnallisesti vahvistaa henkilöstön opetuksellisia valmiuksia ja osaamista;

2) velvoitteen kehittää ja edistää koulutuksen järjestäjien ja muiden erityisen koulutustehtävän alaan kuuluvien toimijoiden yhteistyötä.

3 luku Opetus ja arviointi

11 § Opintojen mitoitus Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin kuuluvat opinnot pisteytetään niiden keston mukaan. Opetusta annetaan nuorille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 14 tuntia 15 minuuttia opintopistettä kohden ja aikuisille tarkoitetussa koulutuksessa keskimäärin 9 tuntia 20 minuuttia opintopistettä kohden. Opintoihin kuuluu lisäksi niiden tavoitteiden ja sisällön kannalta tarpeellinen ja opiskelijan kannalta kohtuullinen määrä opiskelijan omatoimista työskentelyä.

12 § Opintojen rakenne ja opintojaksojen laajuus Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy tämän asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärässä valinnaisiin opintoihin voi sisältyä perusopetuksen päättötodistuksen arvosanojen korottamiseen tarkoitettuja opintoja. Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijoille. Opiskelijalla tulee kuitenkin olla mahdollisuus suorittaa liitteen 1–2 mukaisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

13 § Kielten opetus Liitteen 1–2 mukaista pakollista kielten opetusta järjestetään perusopetuksessa suoritettuun vuosiluokilla 1–6 alkaneeseen A-oppimäärään perustuvana pitkänä oppimääränä (A-kieli) ja perusopetuksessa suoritettuun B1-oppimäärään perustuvana keskipitkänä oppimääränä (B1-kieli). Valinnaista kielten opetusta järjestetään perusopetuksen vuosiluokilla 7–9 alkaneeseen B2-oppimäärään perustuvana lyhyenä oppimääränä (B2-kieli) ja lukiossa alkavana lyhyenä oppimääränä (B3-kieli). Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Toisen kotimaisen kielen oppimäärä opiskellaan joko A- tai B1-kielenä. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 29 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta B3-kielenä. Nuorille tarkoitetussa lukiokoulutuksessa

koulutuksen järjestäjän tulee tarjota B2- tai B3-kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään kahdessa eri kielessä. Aikuisille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa koulutuksen järjestäjän tulee tarjota B2- tai B3-kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään yhdessä kielessä.

14 § Äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kielten opetus muulle kuin suomen- tai ruotsinkieliselle opiskelijalle Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa liitteen 1–2 mukaista äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten opintojen yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten opintojen kokonaismäärä voivat olla tämän asetuksen liitteessä 1–2 säädettyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena. Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen opetus saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää.

15 § Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa Lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine opetetaan suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

16 § Rangaistuslaitoksessa järjestettävä opetus Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa tämän asetuksen liitteessä 2 säädetystä sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

17 § Arvosana-asteikot

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi.

4 luku Voimaantulo

18 § Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2019.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2018 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen Hallitusneuvos Matti Sillanmäki

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot

Oppiaineryhmä ja oppiaine

Pakolliset opinnot opintopisteinä

Opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä

Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot -Äidinkieli ja kirjallisuus 12 6 -A-kieli 12 4 -B1-kieli 10 4 -B2- ja B3-kielet 16+16

Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot

-Matematiikan yhteiset opinnot 2

-Matematiikan lyhyt tai pitkä oppimäärä

- Lyhyt 10 4

- Pitkä 18 6

-Biologia 4 6

-Maantiede 2 6

-Fysiikka 2 12

-Kemia 2 8

Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot

-Filosofia 4 4

-Psykologia 2 8

-Historia 6 6

-Yhteiskuntaoppi 6 2

-Uskonto tai elämänkatsomustieto 4 8

-Terveystieto 2 4

Taito- ja taideaineiden opinnot

-Liikunta 4 6

-Musiikki ja kuvataide yhteensä 6

- Musiikki 2 tai 4 4

- Kuvataide 2 tai 4 4

Opinto-ohjaus 4

Oppiaineryhmä ja oppiaine

Pakolliset opinnot opintopisteinä

Opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä

Temaattiset opinnot 6

Pakolliset opinnot yhteensä 94 tai 102

Tämän liitteen mukaiset valtakunnalliset valinnaiset opinnot vähintään 20 Opinnot yhteensä vähintään Aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot

Oppiaineryhmä ja oppiaine Pakolliset opinnot opintopisteinä

Opiskelijoille tarjottavien valtakunnallisten valinnaisten opintojen määrä opintopisteinä

Äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opinnot

-Äidinkieli ja kirjallisuus 10 2 -A-kieli 12 4 -B1-kieli 10 4 -B2- ja B3-kielet 12

Matemaattis-luonnontieteelliset opinnot

-Matematiikan yhteiset opinnot 2

-Matematiikan lyhyt tai pitkä oppimäärä

- Lyhyt 10 4

- Pitkä 18 6

-Biologia, maantiede, fysiikka ja kemia yhteensä 10 10

- Biologia 2 tai 4

- Maantiede 2 tai 4

- Fysiikka 2 tai 4

- Kemia 2 tai 4

Humanistis-yhteiskunnalliset opinnot

-Uskonto tai elämänkatsomustieto, historia, yhteiskuntaoppi ja filosofia yhteensä 12 10

- Uskonto tai elämänkatsomustieto 2
- Historia 4
- Yhteiskuntaoppi 4
- Filosofia 2
- Psykologia 4

Temaattiset opinnot 2

Pakolliset opinnot yhteensä 66 tai 74

Opinnot yhteensä vähintään 88

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettökoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot

Oppiaine ja aineryhmä

Pakolliset opinnot opintopisteinä

Äidinkieli ja kirjallisuus 20

Toinen kotimainen kieli, vieraat kielet, opiskelijan oma äidinkieli 6

Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede 4

Historia ja yhteiskuntaoppi 4

Opinto-ohjaus 4

Pakolliset opinnot yhteensä 38

Opinnot yhteensä vähintään 50

12.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITÄIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Taito-taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus sanoilla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitettua määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoitettuja sanoja ja opetettuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoitettuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
Kielitaidon alkeiden hallinta					
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta, rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoitettua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean
Kehittyvä alkeiskielitaito					

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppanin	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisia sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kiellellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisia	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisia sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten itseään kiinnostavien viestien tekstin pääajatuksen tuttua	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.

		omassa viestinnässään		sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussääntönsä. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutukseen huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästi ja lähes normaalitempoisesta yksikielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko
	Kehittyvä peruskielitaito				
	Toimiva peruskielitaito				

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta	laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian antaessa eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussääntöimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan huomioon tärkeitä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietao sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päätelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin
Sujuva peruskielitaito					

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo erilaisten kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumpunkunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ehdotuksia. Opiskelija pystyy	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi ja jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista

	monipuolista kieltä.	edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.	konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla ja tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa ilmeisesti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakkoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunteita, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipuolisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähköä, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta.

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
--	--	--	--	--	--

[Kuvausasteikko](#) on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

12.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Petri Lehikoinen

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen

kiellellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

OPETUKSEN TEHTÄVÄ

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan. Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituspäriä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja.
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa

- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana. Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltäviä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

OPINNOT

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana. Keskeiset sisällöt
- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi

- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä

- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
 - monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta
- SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot

12.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluuyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämässä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää saamen kielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- saamen kieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta

- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Eritelty tarkemmin luvussa 7.3

12.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Petri Lehikoinen

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museota sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

OPETUKSEN TEHTÄVÄ

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan. Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä

- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojään Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämässä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana. Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

OPINNOT

RÄ11 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus • kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana • osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

TODISTUKSET

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

12.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museota sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu-yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista
- tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearviointista ja vertaisarviointista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.

Keskeiset sisällöt

- romanikieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsite

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, lauluyriikka
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka

- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajausta sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa
- osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.

Keskeiset sisällöt

- romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Eritelty tarkemmin luvussa 7.4.

12.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

Pääjohtaja

Olli-Pekka Heinonen

Opetusneuvos

Petri Lehikoinen

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena

jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

OPETUKSEN TEHTÄVÄ

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan. Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

OPETUKSEN TAVOITTEET

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä

- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

ARVIOINTI

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä. Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana. Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

OPINNOT

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana

- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja

- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan
- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

TODISTUKSET

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

12.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kielyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kielyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä koulu yhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittämiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan
- osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä
- kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissä
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoituksiperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja
- hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa
- vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille
- syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisen oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja
- rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet
- osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.

Keskeiset sisällöt

- keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät
- tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi
- erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi
- tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus
- kielen- ja tekstinhuoltoa

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.

Keskeiset sisällöt

- äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus
- kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet
- monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitelmä

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä
- syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä
- oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen
- vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä
- kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan
- tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja
- monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen
- oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen
- kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä
- kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa
- monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta
- ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana
- osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.

Keskeiset sisällöt

- sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka
- vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa
- lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet
- puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan

- osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta
- syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaaminen sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuolto
- tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä
- kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä
- syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.

Keskeiset sisällöt

- esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa
- puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa
- ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.

Keskeiset sisällöt

- omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti
- tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta
- kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

Eritelty tarkemmin luvussa 7.5.